

Α.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ**

ΔΑΡΑΜΑΡΑ ΑΘΗΝΑ ΑΜ:14870

ΝΟΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΑΜ:14865

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Κ. ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ Δ.

**ΘΕΜΑ :ΤΟ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΚΑΠΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2016

ΤΜΗΜΑ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΑΜΙΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ.....	8
1.1 : Ορισμός παραοικονομίας.....	8
1.2 : Ορισμός φοροδιαφυγής.....	9
1.3 : Διάκριση Φοροδιαφυγής και παραοικονομίας.....	10
1.4 : Αιτίες ύπαρξης της παραοικονομίας.....	12
1.5 : Οι συνέπειες της παραοικονομίας.....	21
1.6 : Μέθοδοι εκτίμησης και το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα(και την ΕΕ).....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ.....	32
2.1 : Ορισμός Παραεμπορίου.....	32
2.2: Αλυσίδα παραγωγής - διάθεσης των προϊόντων του παραεμπορίου.....	34
2.3: Έλεγχος και τρόπος δίωξης του Παραεμπορίου.....	36
2.4.Συνέπειες παραεμπορίου.....	40
2.4.1: Η μεγάλη απώλεια φορολογικών εσόδων.....	40
2.4.2: Μία από τις λειτουργίες του παραεμπορίου είναι η τροφοδοσία της παραοικονομίας και των οργανωμένων παράνομων κυκλωμάτων.....	40
2.4.3: Δημιουργεί αθέμιτο ανταγωνισμού στην αγορά και αυξάνει τα ποσοστά ανεργίας.....	41
2.4.4: Επιδρά στην δημόσια υγεία.....	42
2.5: Πλαίσιο προστασίας εμπορικού σήματος.....	45
2.5.1: Προστασία εμπορικού σήματος.....	45

2.5.2: Αστική προστασία σήματος.....	46
2.5.3: Ποινική προστασία σήματος.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ.....	49
3.1: Λαθρεμπόριο τσιγάρων και καυσίμων.....	49
3.2: Πως λειτουργεί το λαθρεμπόριο τσιγάρων.....	49
3.3: Αιτίες	50
3.4: Συνέπειες	50
3.5:Λαθρεμπόριο καυσίμων.....	51
3.5.1: Το λαθρεμπόριο καυσίμων αφορά κυρίως.....	51
3.5.2: Εικονικές εξαγωγές καυσίμων.....	51
3.5.3: Λαθρεμπόριο ναυτιλιακού καυσίμου.....	52
3.5.4: Πώληση πετρελαίου θέρμανσης για κίνηση.....	53
3.5.5: Άλλες πιθανές εστίες λαθρεμπορίου.....	53
3.5.6: Νοθεία καυσίμων.....	54
3.5.7:Διαμόρφωση λιανικής τιμής της βενζίνης.....	56
3.6: Επεξεργασία – Διανομή – Λιανική Πώληση.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ.....	60
4.1 : Τρόποι αντιμετώπισης.....	60
4.2 :Τρόποι αντιμετώπισης παραοικονομίας- φοροδιαφυγή.....	60
4.3: Τρόποι αντιμετώπισης πρεμπορίου-λαθρεμπορίου.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΡΕΥΝΕΣ.....	68
5.1: Έρευνες	68
5.2: Ερωτηματολόγιο 1.....	68

5.2.1: Διαγράμματα πρώτου ερωτηματολογίου	69
5.3 : Ερωτηματολόγιο 2.....	70
5.3.1: Διαγράμματα δεύτερου ερωτηματολογίου.....	72
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε αυτή την εργασία γίνεται προσπάθεια προσέγγισης των θεμάτων της παραοικονομίας, της φοροδιαφυγής, του παραεμπορίου και του λαθρεμπορίου σε γενικό επίπεδο εστιάζοντας πιο αναλυτικά στο λαθρεμπόριο καυσίμων και τσιγάρων. Παρακάτω θα παρουσιαστούν και θα επεξηγηθούν η εννοιολογική ερμηνεία των όρων αυτών, καθώς επίσης και οι προσδιοριστικοί παράγοντες των φαινομένων. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στους κλάδους και στους τομείς των καυσίμων και του καπνού όπου συναντάμε αυτά τα φαινόμενα που μας επηρεάζουν όλους. Τέλος , θα παραθέσουμε μια σειρά τρόπων αντιμετώπισης ευελπιστώντας ότι με την εφαρμογή τους θα δοθεί ένα τέλος σε όλο αυτό που βιώνουμε εμείς ως άνθρωποι, οι επιχειρήσεις και το κράτος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μακρόχρονη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση στην Ελλάδα, από το 2008, είχε και συνεχίζει να έχει έντονο οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Η Ελληνική οικονομία πέραν των σημαντικών προβλημάτων που έχει να επιλύσει όσον αφορά στην οικονομική κρίση, βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σειρά από άλυστα μέχρι σήμερα ζητήματα. Ένα εξ αυτών είναι η καταπολέμηση της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής. Το φαινόμενο αυτό δεν είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ελληνικής πραγματικότητας, εμφανίζεται παγκοσμίως, σε διαφορετικές μορφές και με διαφορετική έκταση, ανάλογα τις συνθήκες και τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε αγοράς και οικονομίας.

Σκοπός της παραοικονομίας είναι να στερήσει σημαντικά κρατικά έσοδα αποκρύπτοντας τα εισοδήματα που προέρχονται από νομιμες δραστηριότητες όπως η πώληση αγαθών χωρίς παραστατικά και από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες όπως είναι η πώληση ναρκωτικών ουσιών.

Πολλοί είναι οι παράγοντες που συντελούν στην ανάπτυξή της και έχουν κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό χαρακτήρα. Η επέκταση της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής επηρεάζεται κατά κύριο λόγο από τον βαθμό στον οποίο το κράτος έχει την ικανότητα να το περιορίζει, αλλά και κατά πόσο δημιουργεί κίνητρα τα οποία θα προσαρτήσουν τις παραγωγικές δομές της παραοικονομίας στην επίσημη οικονομία..

Άλλοι σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται η διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας, η υψηλή φορολογία που έχει επιφέρει η οικονομική κρίση, η έλλειψη εμπιστοσύνης των φορολογούμενων απέναντι στο κράτος και η έλλειψη φορολογικής συνείδησης.

Η μεγάλθυμη της παραοικονομίας ασκεί σημαντικές επιδράσεις τόσο στον σχεδιασμό όσο και την οικονομική πολιτική . Τα ανεπαρκή οικονομικά στοιχεία οδηγούν σε εσφαλμένες προβλέψεις της κατάστασης της οικονομίας και οδηγούν τους φορείς της οικονομικής πολιτικής στην διασταύρωση στοιχείων που δεν ανταποκρίνονται στις πραγματικές οικονομικές συνθήκες.

Στην Ελλάδα το μεγαλύτερο μέρος των κρατικών εσόδων στα πλαίσια της παραοικονομίας χάνονται από την αδήλωτη εργασία και από το λαθρεμπόριο τσιγάρων και καυσίμων. Έτσι κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν ορισμένα μέτρα από την

φορολογική διοίκηση τόσο για την αντιμετώπιση της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής όσο και για το φαινόμενο του λαθρεμπορίου των καυσίμων και των τσιγάρων.

Κίνητρο για την εργασία μας αποτέλεσε η σοβαρότητα των επιπτώσεων του παράνομου εμπορίου στην εθνική μας οικονομία. Αρχικά προσπαθήσαμε να προσδιορίσουμε τον όρο της παράνομης οικονομίας (παραοικονομίας) και να αποδώσουμε τους λόγους για τους οποίους μία οικονομία ευνοεί την ύπαρξη της και την ενισχύει. Έτσι, ώστε αργότερα να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα το φαινόμενο του παρεμπορίου και του λαθρεμπορίου και μαζί των άλλων παράνομων δραστηριοτήτων με τις οποίες σχετίζονται αλλά και να μπορέσουμε να διερευνήσουμε τι βαθύτερες αιτίες για τις οποίες υπάρχει και συνεχίζει να αναπτύσσεται ακάθεκτο

Η συλλογή και η ανάλυση των ακόλουθων πληροφοριών αποδείχθηκε αρκετά δύσκολη καθώς η βιβλιογραφία ήταν περιορισμένη και η συλλογή των πληροφοριών προέρχεται κυρίων από εκθέσεις, άρθρα, συνεντεύξεις και επεξεργασία ερωτηματολογίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

1.1 : Ορισμός παραοικονομίας

Υπό την ευρεία έννοια σύμφωνα με τους περισσότερους οικονομολόγους, με τον όρο παραοικονομία εννοείται η μη επίσημη οικονομία η οποία δεν αποτυπώνεται στο ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) μιας χώρας, αντίθετα με την επίσημη οικονομία η οποία καταγράφεται στο ΑΕΠ. Πρόκειται, δηλαδή, για το σύνολο των οικονομικών εκείνων δραστηριοτήτων, που ενώ δημιουργούν εισοδήματα συντελεστών παραγωγής και επομένως θα έπρεπε να καταγράφονται στις επίσημες στατιστικές εκτιμήσεις της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας, εξαιτίας της μερικής ή ολικής απόκρυψης τους από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, είναι δυνατό τα δημιουργούμενα από αυτές εισοδήματα να μην εμφανίζονται στο μακροοικονομικό μέγεθος του ΑΕΠ. Στο σημείο αυτό να σημειωθεί πως η παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση ή στο πλαίσιο εθελοντικής δράσης, δε συνιστά παραοικονομία.

Η παραοικονομία περιλαμβάνει :

- I. Εισοδήματα που δεν δηλώνονται στις φορολογικές αρχές ενώ αποκτώνται νόμιμα, (όπως εισοδήματα από δεύτερη εργασία ή από εργασία ατόμων που λαμβάνουν επίδομα ανεργίας), προκαλώντας αντίστοιχη εκτεταμένη φοροδιαφυγή και εισφοροδιαφυγή,
- II. Εισοδήματα από παράνομες δραστηριότητες, όπως λαθρεμπόριο (καυσίμων, ποτών, τσιγάρων, ναρκωτικών κλπ.), τοκογλυφία, παραεμπόριο (πλανόδιο εμπόριο από οικονομικούς μετανάστες και στεγασμένο εμπόριο χωρίς έκδοση αντίστοιχων παραστατικών πώλησης), μαύρο χρήμα (χρηματισμοί-διαφθορά).
- III. Εισοδήματα από δραστηριότητες εκτός μηχανισμού αγοράς (όπως η διάθεση ειδών παραγόμενων κατ' οίκον κλπ.)

Περιλαμβάνει δηλαδή όλες εκείνες τις οικονομικές δραστηριότητες νόμιμες και μη που δημιουργούν εισοδήματα και βρίσκονται έξω από τις συμβατικές έφεσης της παραγωγής. Το μέγεθος της παραοικονομίας δίνεται από το άθροισμα των αποκρυπτόμενων εισοδημάτων των συντελεστών παραγωγής.

Στον ορισμό αυτό λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι τμήμα της συνολικής προστιθέμενης αξίας στον τομέα της παραοικονομίας δεν διαφεύγει τελικά την εθνολογιστική στατιστική σύλληψη. Η δυνατότητα διαφυγής από την προσοχή των φορολογικών αρχών δεν ταυτίζεται με την δυνατότητα διαφυγής από την προσοχή των εθνολογιστικών αρχών. Μέρος των οικονομικών δραστηριοτήτων που θεωρείται από τους ερευνητές που αποτελούν την κρυφή οικονομία, περιλαμβάνεται στους εθνικούς λογαριασμούς διότι οι εκτιμήσεις τους δεν υιοθετούν τις πληροφορίες που παρέχουν οι φορολογικές αρχές χωρίς προσαρμογές, υπαγορευμένες από άλλες πηγές πληροφόρησης όπως τα στοιχεία απασχόλησεως, τα στοιχεία των οικογενειακών προϋπολογισμών κλπ.

http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=267)

1.2 : Ορισμός φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή γενικότερα περιλαμβάνει την οποιαδήποτε απόκρυψη φορολογητέας ύλης από το κράτος είτε γίνεται από φυσικό είτε νομικό πρόσωπο. Η φοροδιαφυγή αποτελεί ποινικό αδίκημα, αλλά χαρακτηρίζεται και ως αντικοινωνική συμπεριφορά διότι το συνολικό ποσό θα κληθούν να πληρώσουν οι υπόλοιποι φορολογούμενοι λόγω κάποιων αναγκαστικών μέτρων του οικονομικού επιτελείου. Πιο συγκεκριμένα η φοροδιαφυγή μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους όπως

- I. Έχοντας ως πρώτο μέλημα τους την πληρωμή χαμηλότερου φόρου ως προς το κράτος οι φορολογούμενοι υποκρύπτουν το εισόδημά τους από διάφορες πηγές
- II. Για την κατοχύρωση έκπτωσης φόρου εμφανίζουν είτε υπερβολικές είτε χαμηλές δαπάνες
- III. Για την μείωση φόρων δημιουργούν πλασματικές εταιρείες.

Η φοροδιαφυγή διακρίνεται εύκολα σε εισοδήματα που προέρχονται από μισθωτές υπηρεσίες ή εκμετάλλευση ακινήτων διότι μπορεί πολύ εύκολα να γίνει διασταύρωση των στοιχείων (δηλαδή η σύγκριση μεταξύ εσόδου από τον ένα συμβεβλημένο και της δαπάνης του άλλου). Στην περίπτωση όπως του ελεύθερου επαγγελματία είναι δύσκολη η διασταύρωση στοιχείων . Αναφερόμενοι στις εμπορικές επιχειρήσεις η φοροδιαφυγή είναι πιο δύσκολο να υλοποιηθεί διότι υπόκειται σε ξαφνικούς και

επιτόπου ελέγχους και σε διασταυρώσεις. Στις περιπτώσεις όμως που η διασταύρωση των στοιχείων είναι πολύ δύσκολη το κράτος έχει προνοήσει και υπολογίζει ένα τεκμαρτό εισόδημα ενώ κατά καιρούς τα τεκμήρια διαβίωσης διαφοροποιούνται

Η φοροδιαφυγή για όλα τα κράτη συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας θεωρείται έγκλημα και έχουν θεσπιστεί ειδικές και σοβαρές κυρώσεις με σκοπό τον περιορισμό της. Οι κυρώσεις αυτές έχουν τριπλό χαρακτήρα δηλαδή πρόσθετη φορολογία υπό μορφή προστίμου, διοικητικές δεσμεύσεις (ο υπόλογος δεν μπορεί να συμμετέχει σε εμπορικές πράξεις όπως δημοπρασίες δημοσίου, δεν δικαιούται διαβατήριο κ.α.) ενώ προβλέπονται επίσης και ποινικές κυρώσεις όπως κράτηση, φυλάκιση, (με ότι επακόλουθα μπορεί να επιφέρουν για παράδειγμα σε πιστοποιητικά και βεβαιώσεις και οτιδήποτε άλλο). Πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα με τον νέο φορολογικό νόμο Ν.3943/2011 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 66 Α/31-03-2011 <https://nomoi.info/%CE%A6%CE%95%CE%9A-%CE%91-66-2011-%CF%83%CE%B5%CE%BB-1.html> η φοροδιαφυγή θεσπίστηκε ως διαρκές έγκλημα και συνεπώς ως “συνεχές αυτόφωρο” που ανάλογα με το ύψος του οφειλόμενου φόρου χαρακτηρίζεται ακόμα και κακούργημα επισύροντας κάθειρξη από 5-20 έτη. Αναλυτικότερα ο νόμος περί φοροδιαφυγής την χαρακτηρίζει ως έγκλημα στις παρακάτω περιπτώσεις :

- α) το αδίκημα της μη καταβολής οφειλών προς το Δημόσιο
- β) το αδίκημα της παράλειψης υποβολής ή ανακριβούς υποβολής φορολογικής δήλωσης
- γ) το αδίκημα της μη απόδοσης ΦΠΑ ή άλλων παρακρατούμενων φόρων
- δ) το αδίκημα της έκδοσης ή λήψης πλαστών ή εικονικών νοθευμένων φορολογικών στοιχείων

1.3: Διάκριση Φοροδιαφυγής και παραοικονομίας

Αρχικά η φοροδιαφυγή διακρίνεται σε δύο κατηγορίες. Πρώτον η φοροδιαφυγή που σχετίζεται με την τρέχουσα συνολική οικονομική δραστηριότητα (εισόδημα συντελεστών παραγωγής του τρέχοντος οικονομικού έτους κ.λπ.) και δεύτερον,

φοροδιαφυγή που δε σχετίζεται με την τρέχουσα συνολική οικονομική δραστηριότητα.

Εφόσον η φοροδιαφυγή σχετίζεται με την τρέχουσα και μη τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα ενώ η παραοικονομία μόνο με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι δυο υπό εξέταση έννοιες ταυτίζονται.

Η φοροδιαφυγή μπορεί να συμβαίνει και στην νόμιμη οικονομία (άμεση και έμμεση φορολογία), όμως είναι βέβαιο ότι συμβαίνει πάντοτε στην παραοικονομία. Συνεπώς η έννοια της φοροδιαφυγής είναι ευρύτερη της παραοικονομίας και οπωσδήποτε την ενισχύει.

Τέλος όπως προαναφέραμε, ένα μέρος της παραοικονομίας παρά το γεγονός ότι δεν καταγράφεται επισήμως, καταλήγει στην καταβολή φόρων μέσω των μεταγενέστερων συναλλαγών με τη φανερή οικονομία.

Αναλυτικότερα έχουμε :

Φοροδιαφυγή χωρίς παραοικονομία

- Όταν η προστιθέμενη αξία της οικονομικής δραστηριότητας καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς, αλλά τα αντίστοιχα εισοδήματα δεν δηλώνονται και οι έμμεσοι φόροι δεν αποδίδονται στις φορολογικές αρχές (π.χ. αγροτική παραγωγή).
- Όταν η φοροδιαφυγή δεν συνδέεται με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα (π.χ. φοροδιαφυγή στις μεταβιβαστικές πληρωμές).

Παραοικονομία και φοροδιαφυγή

- Όταν η οικονομική δραστηριότητα δεν καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς ενώ τα αντίστοιχα εισοδήματα δεν δηλώνονται και οι αντίστοιχοι έμμεσοι φόροι δεν αποδίδονται στις φορολογικές αρχές.

Παραοικονομία χωρίς φοροδιαφυγή

- Όταν η οικονομική δραστηριότητα δεν καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς και ως εκ τούτου δεν αποτελεί μέρος της επίσημης οικονομίας, τα εισοδήματα από τις

δραστηριότητες αυτές δηλώνονται και οι έμμεσοι φόροι αποδίδονται στις φορολογικές αρχές. Αφορά δραστηριότητες σχετικά νέες, για τις οποίες δεν έχει διαμορφωθεί ακόμη το πλαίσιο για την καταγραφή τους.

1.4 : Αιτίες ύπαρξης της παραοικονομίας

Πολλοί είναι παράγοντες που συντελούν στην ύπαρξη της παραοικονομίας, ωστόσο οι βασικότεροι θα πρέπει να αναζητηθούν στην φορολογική πολιτική και στο πολιτικό περιβάλλον της χώρας.

Η δραστηριότητα στην σκιώδη οικονομία επηρεάζεται κυρίως από :

- **Την πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος**

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές στην φορολογική νομοθεσία, τόσο σε πρακτικό όσο και σε δικονομικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα μόνο σε 40 χρόνια έχουν ψηφιστεί 250 φορολογικά νομοθετήματα και τροπολογίες, μαζί με 3.450 νόμους και 115.000 υπουργικές αποφάσεις. Μόνο το τελευταίο χρόνο έχουν ψηφιστεί 6 αμιγώς φορολογικοί νόμοι και 177 άρθρα και 17 νόμοι, στους οποίους συμπεριλήφθηκαν 71 νέες φορολογικές διατάξεις. Για τις διατάξεις αυτές έχουν εκδοθεί 111 υπουργικές αποφάσεις και 138 διευκρινιστικές εγκύκλιοι.

Οι νόμοι λόγω της ταχύρυθμης σύνταξής τους πολλές φορές παρουσιάζουν κενά και για την κάλυψη τους πρέπει να εκδοθούν εγκύκλιοι και υπουργικές αποφάσεις. Έτσι μεταγενέστεροι νόμοι τροποποιούν και συμπληρώνουν προγενέστερους, ενώ άλλοι εφαρμόζονται με την επιφύλαξη άλλων διατάξεων.

Η σύγχυση που προκαλείται στον φορολογούμενο από τις αλλεπάλληλες τροποποιήσεις των νόμων αλλά και η δυσκολία να τους κατανοήσει και να τους εφαρμόσει τον οδηγεί σε ηθελημένη αποφυγή ή παρερμηνεία του νόμου προς όφελός του.

Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία δεν δυσκολεύει μόνο τον φορολογούμε αλλά καθιστά και αρκετά δύσκολο το έργο των υπαλλήλων της φορολογικής Διοίκησης οι οποίοι αδυνατούν να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τον φορολογικό νόμο που κάθε φορά ισχύει.

- **Τη μη ορθολογική χρήση εκ μέρους του κράτους του προϊόντος των φορολογιών και η δυσπιστία των πολιτών σχετικά με την διαχείριση του δημόσιου χρήματος .**

Μεγάλη σημασία για τον φορολογούμενο έχει η ικανοποίηση του αισθήματος σχετικά με την ανταποδοτικότητα του κράτους. Όταν αισθάνεται ότι το κράτος δεν τον εξαπατά ή τον εκμεταλλεύεται και απολαμβάνει καλή ποιότητας υπηρεσίες ως ανταπόδοση τότε να διατίθεται να πληρώσει τους φόρους που του αναλογούν.

- **Την επιεική τιμωρία ή ατιμωρησία των παρανομούντων**

Οι φορολογούμενοι παρακινούνται να καταβάλλουν τελικά τους φόρους που τους αναλογούν είτε από την πεποίθησή τους πως η καταβολή των φόρων τους είναι κοινωνικά ορθή πράξη, είτε από τον φόβο την ενδεχόμενης τιμωρίας. Ως προς συνέχεια της ανωτέρω διάκρισης έχει υποστηριχτεί ότι η διόγκωση του φόβου μέσω ενός τιμαριωτικού συστήματος, θα καλλιεργήσει την πεποίθηση στους πολίτες ότι καταβάλλουν φόρους γιατί πρέπει και όχι γιατί το θέλουν. Η πεποίθηση των πολιτών σε ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα και σε μια γενικότερη κρατική διακυβέρνηση προς το συμφέρον τους δύναται να περιορίσει την φοροδιαφυγή και παραοικονομία, ενισχύοντας την συμμόρφωση των πολιτών ως προς την καταβολή των φόρων τους.

- **Ο βαθμός ανάπτυξης της οικονομίας**

Όταν σε μια χώρα το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι μικρό, τα άτομα προκειμένου να βιοποριστούν και να αυξήσουν το εισόδημά τους αναπτύσσουν παραοικονομικές δραστηριότητες.

- **Οι Θεσμικοί περιορισμοί και οι έλεγχοι**

Οι περιορισμοί που επιβάλλονται στις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες θεσμικού χαρακτήρα για λόγους κοινωνικοοικονομικούς (π.χ. προστασία εργασίας κ.ά.) ή επειδή ορισμένες δραστηριότητες είναι μη νόμιμες (π.χ. λαθρεμπόριο, πορνεία, τοκογλυφία, κ.ά.) συμβάλλουν στην ανάπτυξη της παραοικονομίας ακόμα και όταν δεν υπάρχει φορολογία. Οι περιορισμοί αυτοί αυξάνουν το κόστος εργασίας

με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να αναζητούν εργασία από την δευτερεύουσα αγορά εργασίας (π.χ. παράνομοι μετανάστες, συνταξιούχοι κ.ά.)

- **Τη Γραφειοκρατία – Ελλιπή οργάνωση του Δημόσιου Τομέα**

Κάθε φορολογούμενος ακόμη και για μία απλή συναλλαγή με το Δημόσιο αλλά και με την Φορολογική Διοίκηση βρίσκεται αντιμέτωπος με τη δαιδαλώδη γραφειοκρατία. Μία από τις κύριες αιτίες αναποτελεσματικής λειτουργίας της διοίκησης που οδηγεί στον ελλιπή και μη έγκαιρο εντοπισμό των φορολογικών παραβάσεων, καθώς προκειμένου να δράσει η Φορολογική Διοίκηση είναι ότι υπάρχουν πολλές εσωτερικές διαδικασίες, με αρμοδιότητες διασκορπισμένες σε διάφορες υπηρεσίες και φορείς, ακόμη και μεταξύ διαφορετικών Υπουργείων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα γραφειοκρατίας μέσα στην οποία δρα η Διοίκηση είναι ο μεγάλος αριθμός νομοθετημάτων και υπουργικών αποφάσεων που εκδόθηκαν με θέμα τον καθορισμό αρμοδιοτήτων στο Υπουργείο Οικονομικών. Συγκεκριμένα, μόνο για το Υπουργείο Οικονομικών, 537 αρμοδιότητες έχουν καθοριστεί ή/και τροποποιηθεί μέσω νόμου, 1.449 μέσω προεδρικών διαταγμάτων και 284 μέσω υπουργικών αποφάσεων κατά την περίοδο 1996-2011. Στο σύνολο της Διοίκησης, μάλιστα, αντιστοιχούν 2.890 καθορισμοί/τροποποιήσεις αρμοδιοτήτων μέσω νόμων, 11.018 μέσω προεδρικών διαταγμάτων και 3.191 μέσω υπουργικών αποφάσεων, έτσι ώστε να σημειώνονται κατά μέσο όρο 1.140 αλλαγές αρμοδιοτήτων εντός της Διοίκησης ανά έτος.

Η τυπολατρική προσέγγιση με την οποία ενεργεί η Διοίκηση, σε συνδυασμό με τους αλληπάληλους επανακαθορισμούς αρμοδιοτήτων, μεγεθύνουν το χάσμα μεταξύ των τυπικών διαδικασιών από τη μία και της πραγματικότητας από την άλλη, δυσχεραίνοντας τους υπαλλήλους της, όσο και τους φορολογουμένους που συναλλάσσονται με αυτή.

- **Το ποσοστό της ανεργίας**

Οι άνεργοι και ιδιαίτερα οι μακροχρόνια άνεργοι, έχουν σχετικά χαμηλά επίπεδα ικανοτήτων, εξειδίκευσης και κοινωνικών σχέσεων, παράγοντες που περιορίζουν τις δυνατότητες τους να βρουν κάποια θέση εργασίας στην επίσημη οικονομία με

αποτέλεσμα να στρέφονται στην αδήλωτη εργασία. Πολλοί είναι εκείνοι που λόγω των σημερινών συνθηκών στην αγορά εργασίας ενδιαφέρονται περισσότερο για την θέση παρά για τις συνθήκες εργασίας.

Σε αγορές εργασίας που διακρίνονται για την δυσκαμψία τους, όπως συμβαίνει στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό ανεργίας, τόσο μεγαλύτερη είναι η παραοικονομία (Παυλόπουλος 1987, σελ. 50, Frey και Weck, 1983).

- **Από το βαθμό της διαφθοράς.**

Ως διαφθορά θεωρείται κατά βάση η κατάχρηση δημόσιας εξουσίας για ιδιωτικό όφελος, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι φαινόμενα διαφθοράς δεν εμφανίζονται και στον ιδιωτικό τομέα (δωροδοκία ή προσφορά οικονομικών ανταλλαγμάτων στον ιδιωτικό τομέα για άσκηση επιρροής). Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο που χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται από εκτεταμένη παραοικονομία, χαρακτηρίζονται παράλληλα και από υψηλό βαθμό διαφθοράς.

- **Τα προϊόντα της παραοικονομίας είναι πιο ελκυστικά για τους καταναλωτές**

Το επίπεδο των τιμών στον τομέα της παραοικονομίας είναι γενικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο του τομέα της επίσημης οικονομίας, εξαιτίας της μη καταβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης παρέχεται η δυνατότητα στους παραγωγούς που δρουν στα πλαίσια της παραοικονομίας να προσφέρουν τα προϊόντα τους σε χαμηλότερες τιμές.

- **Το υψηλό ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων στην οικονομία σε σχέση με το ποσοστό εκείνων που προσφέρουν εξαρτημένη εργασία.**

Η διάρθρωση της Ελληνικής οικονομίας παρουσιάζει υπερβολικά υψηλά ποσοστά αυτό -απασχόλησης και μικρών επιχειρήσεων.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις επιλέγουν να είναι μικρές για δύο λόγους. Πρώτον διότι ο αριθμός των συναλλαγών που πραγματοποιούν είναι σχετικά μικρός άρα μπορεί και να αποκρυφτεί κάπως ευκολότερα και δεύτερον επειδή είναι πολλοί οι μικροί αυτοαπασχολούμενοι δυσχεραίνεται η δυνατότητα φορολογικού ελέγχου, ενώ ο

έλεγχος και η τεκμηρίωση των αντίστοιχων εισοδημάτων αποτελούν εξαιρετικά περίπλοκη και δύσκολη διαδικασία.

Επίσης η παραοικονομία δεν αναπτύσσεται κατά κανόνα σε τομείς που απαιτούν μεγάλες επενδύσεις γιατί αυτές είναι δύσκολο να χρηματοδοτηθούν χωρίς την προσφυγή σε επίσημες πηγές δανεισμού και οι οποίες εκθέτουν τις επιχειρήσεις στον κίνδυνο εντοπισμού.

Ενδεικτικό είναι ότι στην Ελλάδα το ποσοστό των απασχολούμενων σε πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 ατόμων) ανέρχεται σε 59% του συνόλου των απασχολούμενων, ενώ σε μεγάλες επιχειρήσεις άνω των 250 ατόμων ανέρχεται σε ποσοστό 13%. Ο αντίστοιχος μέσος όρος απασχολούμενων σε μικρές επιχειρήσεις της Ε.Ε. είναι 29% και για τις μεγάλες 33%.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη το μέσο δηλωθέν εισόδημα των αυτοαπασχολούμενων στην Ελλάδα πλησιάζει το κατώτατο δυνατό και σίγουρα είναι πολύ χαμηλότερα από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, πράγμα που αποδεικνύει ότι μεγάλο μέρος του εισοδήματός τους παραμένει αδήλωτο.

Τα εισοδήματα από την εργασία των αυτά-απασχολούμενων εμφανίζονται / δηλώνονται μόνον εφόσον εκδοθούν τα αντίστοιχα για την κάθε συναλλαγή παραστατικά στοιχεία.

Στοιχεία για την φορολογική βάση των Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΕΕ) ανά Εύρος Εισοδήματος. (2006 – 2011)

		2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ με Εισόδημα έως το Εκάστοτε Αφορολόγητο Όριο	Αριθμός φορολογικών δηλώσεων (εκατομμύρια)	0,64	0,67	0,66	0,67	0,63	0,63
	% του συνόλου	60%	63%	61%	62%	61%	64%
	Εισόδημα (εκατομμύρια €)	2,125	2,488	2,441	2,454	2,351	2,693
	% του συνόλου	18%	20%	18%	19%	19%	20%
ΕΕ με Εισόδημα από το Εκάστοτε Αφορολόγητο Όριο έως €42.000	Αριθμός φορολογικών δηλώσεων (εκατομμύρια)	0,38	0,35	0,37	0,37	0,36	0,29
	% του συνόλου	36%	33%	35%	34%	34%	30%
	Εισόδημα (εκατομμύρια €)	6,759	6,630	7,059	6,967	6,716	6,250
	% του συνόλου	58%	54%	53%	53%	53%	47%
ΕΕ με Εισόδημα > €42.000	Αριθμός φορολογικών δηλώσεων (εκατομμύρια)	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,06
	% του συνόλου	4%	4%	5%	5%	5%	6%
	Εισόδημα (εκατομμύρια €)	2,811	3,204	3,731	3,733	3,498	4,273
	% του συνόλου	24%	26%	28%	28%	28%	32%

*Για την περίπτωση των ελεύθερων επαγγελματιών, οι υπολογισμοί βασίστηκαν στο αφορολόγητο όριο της εκάστοτε χρονιάς.

Το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό των δηλώσεων κάτω από το αφορολόγητο όριο, τόσο το 2011 όσο και διαχρονικά, καταδεικνύει τις αδυναμίες του υπάρχοντος συστήματος και τις πιθανές οδούς φοροδιαφυγής. Λαμβάνοντας δε υπόψη το σημαντικό ποσοστό αυτό-απασχόλησης στην ελληνική οικονομία (ένα από τα υψηλότερα στην Ευρώπη), μπορεί κανείς να εξαγάγει συμπεράσματα για την έκταση της φοροδιαφυγής

Αντίθετα η απόκρυψη εισοδημάτων από μισθωτή εργασία είναι δυσκολότερη σε σχέση με την αυτό-απασχόληση αφού οι ετήσιες αποδοχές των μισθωτών δηλώνονται αυτόματα από τον εργοδότη στις φορολογικές αρχές. Παρ' όλα αυτά και στους μισθωτούς παρατηρείται φοροδιαφυγή αλλά σε πολύ χαμηλό ποσοστό. Πολλές φορές γίνεται ύστερα από συνεννόηση του εργοδότη και του εργαζόμενου να αποκρύψουν ολόκληρο ή μέρος του εισοδήματος του από το οποίο επωφελείται και ο ίδιος διότι δεν φορολογείται για το εισόδημα που αποκτά, αλλά και ο εργοδότης αποφεύγοντας να πληρώσει ασφαλιστικές εισφορές. Τέτοιες πρακτικές εμφανίζονται σε επιχειρήσεις μικρής κλίμακας και είναι δύσκολο να ανιχνευθούν από τις φορολογικές αρχές.

Μελέτες τοποθετούν το ποσοστό των μη δηλωθέντων εισοδημάτων των αυτοαπασχολουμένων σε 57%-58,6%, σε αντίθεση με το ποσοστό των μισθωτών, το οποίο ανέρχεται μόλις σε 0,5%-1%

Επιπλέον ένας άλλος λόγος που οι εργαζόμενοι επιθυμούν να δηλώνουν χαμηλά εισοδήματα είναι για να καρπώνονται τις κοινωνικές παροχές.

Στοιχεία για την φορολογική βάση των μισθωτών ανά κατηγορία εισοδήματος (2006 – 2011)

Μισθωτοί με Εισόδημα < €12.000	Αριθμός φορολογικών δηλώσεων (εκατομμύρια)	2,4	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0
	% του συνόλου	58%	55%	51%	48%	47%	46%
	Εισόδημα (εκατομμύρια €)	16,630	16,503	16,047	15,102	14,348	13,937
	% του συνόλου	28%	26%	23%	20%	19%	19%
Μισθωτοί με Εισόδημα από €12.000 έως €42.000	Αριθμός φορολογικών δηλώσεων (εκατομμύρια)	1,6	1,7	1,9	2,0	2,0	2,1
	% του συνόλου	38%	41%	44%	45%	46%	47%
	Εισόδημα (εκατομμύρια €)	33,926	36,596	39,849	42,294	43,375	43,615
	% του συνόλου	57%	57%	57%	57%	56%	59%
Μισθωτοί με Εισόδημα > €42.000	Αριθμός φορολογικών δηλώσεων (εκατομμύρια)	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
	% του συνόλου	4%	4%	5%	6%	7%	6%
	Εισόδημα (εκατομμύρια €)	9,241	11,161	13,984	16,899	19,124	16,299
	% του συνόλου	15%	17%	20%	23%	25%	22%

Για το 2011 βλέπουμε πως το 46% των δηλώσεων ανήκε στην κατηγορία του αφορολόγητου, με μέσο ετήσιο εισόδημα ανά δήλωση στα €6.900. Το μεγαλύτερο μέρος του δηλωθέντος εισοδήματος αντιστοιχούσε σε μισθωτούς μεσαίου εισοδήματος, περίπου το 59% του συνόλου, όπου το μέσο δηλωθέν ετήσιο εισόδημα αναλογούσε περίπου σε €21.000. Τέλος, οι μισθωτοί εισοδήματος άνω των €42.000 αποτελούσαν το 6% των φορολογικών δηλώσεων, καταλαμβάνοντας το 22% του συνολικού εισοδήματος, με μέσο ετήσιο εισόδημα περίπου τα €60.000.

- **Οι Υψηλές εργοδοτικές εισφορές και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης**

Η Ελλάδα είναι από τις χώρες με τα υψηλότερα μη μισθολογικά κόστη, βασικός παράγοντας που ενισχύει την αδήλωτη εργασία και κατά συνέπεια την παραοικονομία.

- **Την ικανότητα της φορολογούσας αρχής να περιορίζει την φοροδιαφυγή**

Η Φορολογική Διοίκηση χαρακτηρίζεται από έλλειψη τεχνολογικής και οργανωτικής υποδομής.

Η ηλεκτρονική μηχανογράφηση δεν μετρά πολλά χρόνια στην Ελληνική πραγματικότητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ηλεκτρονική υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος η οποία κατέστη δυνατή από το 2013 ενώ για πληθώρα άλλων φορολογικών δηλώσεων και διαδικασιών που δεν εξυπηρετούνται ηλεκτρονικά χρειάζεται η αυτοπρόσωπη παρουσία στις υπηρεσίες της Φορολογικής Διοίκησης. Η απουσία της <<ηλεκτρονικής>> φορολογικής διοίκησης οδηγεί σε επιδείνωση της γραφειοκρατικής διαδικασίας και δυσκολεύει την διασταύρωση των πληροφοριών για την δημιουργία ενιαίας εικόνας για τον κάθε φορολογούμενο ώστε να γίνονται οι κατάλληλοι έλεγχοι. Μόλις το 2011 τέθηκε σε δοκιμαστική λειτουργία το πρόγραμμα ELENXIS με το οποίο οι ελεγκτές μπορούν να αξιοποιούν τεχνικές ανάλυσης κινδύνου και να έχουν στην διάθεση τους μια πλήρη εικόνα για την επιχείρηση.

Η φορολογική Διοίκηση αποτελείται από εργατικό δυναμικό που σε αρκετές περιπτώσεις χαρακτηρίζεται από περιορισμένες τεχνικές ικανότητες και προσόντα. Άλλες φορές εμφανίζεται υποστελεχωμένη ενώ οι αρμοδιότητες δεν είναι σωστά καταμερισμένες στο υφιστάμενο προσωπικό από πλευράς λειτουργικότητας και γεωγραφικής κατανομής ανά την χώρα. Άλλος ένας προσδιοριστικός παράγοντας που συντελεί στην μη αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων του ανθρώπινου δυναμικού της Φορολογική Διοίκησης είναι η περικοπή των αποδοχών τους η οποία επήλθε τα τελευταία χρόνια, στα πλαίσια της δημοσιονομικής πολιτικής. Οι αποδοχές των υπαλλήλων της Φορολογικής Διοίκησης σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες ανέρχονται περίπου στο 134% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ενώ στην Ελλάδα ανέρχεται μόλις στο 50% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

- **Η αύξηση της φορολογίας στην Ελλάδα και η φοροδιαφυγή**

Όσο μεγαλύτερη είναι η φορολογία τόσο μεγαλύτερη είναι και η υπόγεια οικονομία. Τα σημαντικότερα αίτια ύπαρξης και μεγέθυνσης της παραοικονομίας είναι η φοροδιαφυγή.

Συγκεκριμένα οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές άμεσης και έμμεσης φορολογίας (Φ.Π.Α. φόρος κύκλου εργασιών) θεωρείται ότι αποτελούν βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες της παραοικονομίας. Για το λόγο αυτό φυσικά και νομικά πρόσωπα αποκρύπτουν σημαντικό τμήμα της οικονομικής τους δραστηριότητας. Αν και οι δύο φόροι συμβάλουν στην παραοικονομία ωστόσο οι έμμεσοι φόροι αποτελούν ισχυρότερο κίνητρο.

-Η αύξηση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (μισθωτοί), με τη ταυτόχρονη κατάργηση του αφορολόγητου ορίου,

-Η αύξηση φορολογίας εισοδήματος ελεύθερων επαγγελματιών (αυτοαπασχολούμενων), με τη ταυτόχρονη κατάργηση του αφορολόγητου ορίου και αύξηση της προκαταβολής φόρου εισοδήματος,

-Η αύξηση συντελεστών υπολογισμού της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, παράταση εφαρμογής της και πλέον ενσωμάτωσή της στη φορολογία εισοδήματος

-Η αύξηση φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων, με ταυτόχρονη αύξηση της προκαταβολής φόρου εισοδήματος, αύξηση συντελεστών ΦΠΑ σε συγκεκριμένα προϊόντα / υπηρεσίες και κατάργηση εφαρμογής των μειωμένων συντελεστών στα νησιά

Είναι οι μερικοί από τους βασικότερους λόγους απόκρυψης εισοδήματος από τις φορολογικές αρχές για την αποφυγή πληρωμής φόρων.

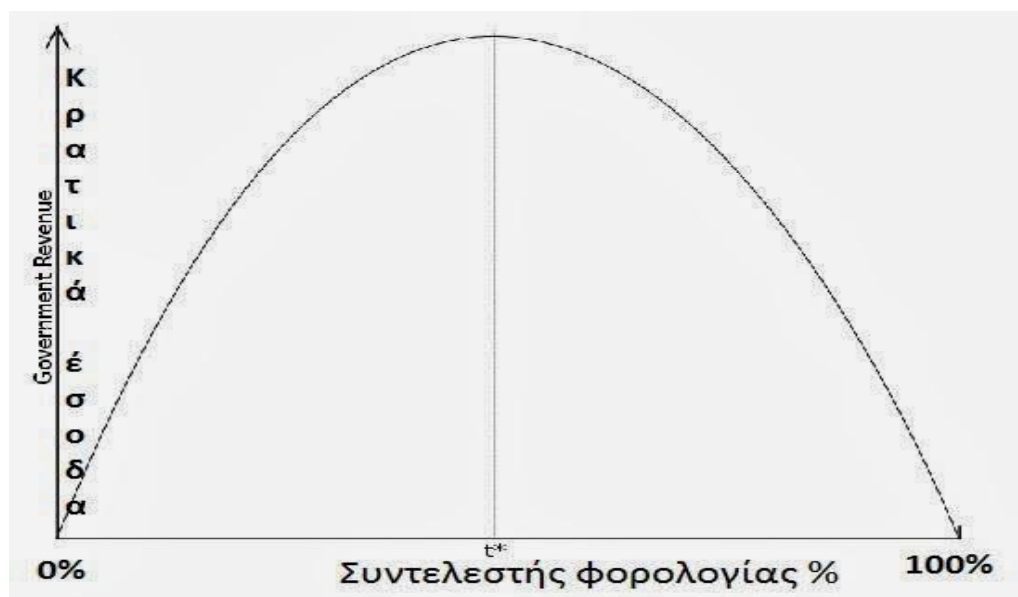
Η συνεχής επιβάρυνση από φόρους στην Ελλάδα δημιουργεί ισχυρό κίνητρο για παραοικονομία και περιορισμό στην συμμόρφωση με τους νόμους. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του ΟΟΣΑ μέσα στο 2014 το φορολογικό βάρος για τη Ελλάδα αυξήθηκε περίπου από 34% σε 35,9% ενώ ο μέσος όρος για τις χώρες του ΟΟΣΑ ανέρχεται σε 34,4%.

Θετική είναι η σχέση ανάμεσα στο μέγεθος της παράλληλης οικονομίας και στο ύψος της κοινωνικής επιβάρυνσης που προέρχεται από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης .

Σύμφωνα με την συνθήκη Laffer τα έσοδα από φόρους επηρεάζονται άμεσα από το ύψος των φορολογικών συντελεστών.

Καμπύλη Laffer

Απεικονίζει τα φορολογικά έσοδα συναρτήσει του φορολογικού συντελεστή.

Στο σημείο μηδέν (αρχή των αξόνων) οι εισπράξεις από τους φόρους είναι μηδενικές εξαιτίας της απουσίας φορολόγησης. Όσο αυξάνεται ο φορολογικός συντελεστής t , αυξάνονται και τα έσοδα. Ωστόσο, υπάρχει ένα σημείο στον οριζόντιο άξονα του γραφήματος για το οποίο ισχύει η ισότητα $t = t^*$. Είναι το σημείο καμψής της γραφικής παράστασης όπου τα μεγέθη φορολογικός συντελεστής και έσοδα μετατρέπονται σε αντιστρόφως ανάλογα ποσά.

Όταν οι πολίτες θεωρούν ότι το κράτος εφαρμόζει υπερβολικά υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, δεν έχουν πλέον κίνητρο για να εργάζονται, ενώ απ' την άλλη αρχίζουν να ψάχνουν τρόπους να αποφύγουν τη φορολογία και στρέφονται στην παραοικονομία.

1.5 : Οι συνέπειες της παραοικονομίας

Στη συνέχεια όλα τα παραπάνω δημιουργούν επιπτώσεις οι οποίες αναλύονται παρακάτω.

- Αρχικά η βασική επίπτωση της παραοικονομίας είναι ο περιορισμός της αξιοπιστίας των επίσημων στατιστικών στοιχείων, αφού (η παραοικονομία) καλύπτει ένα μεγάλο τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας που δεν καταγράφεται. Τα μακροοικονομικά μεγέθη όπως το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, η πραγματική κατανάλωση, η πραγματική αποταμίευση, οι πραγματικές επενδύσεις και η πραγματική απασχόληση εμφανίζονται υποεκτιμημένα, συνεπώς οι επίσημες στατιστικές δεν αποτελούν κατάλληλους οδηγούς για άσκηση αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής.
- Όσο μεγαλύτερη είναι η παραοικονομία τόσο μεγαλύτερη είναι η απώλεια φορολογικών εσόδων. Η απώλεια αυτή οδηγεί σε αύξηση των φορολογικών συντελεστών και περαιτέρω αύξηση της παραοικονομίας. Η ύπαρξη υψηλού ποσοστού παραοικονομίας συνοδεύεται με την σημαντική ύπαρξη φοροδιαφυγής, η οποία συνεπάγεται μειωμένα φορολογικά έσοδα και μεγαλύτερο δημοσιονομικό έλλειμμα. Στερώντας σημαντικά έσοδα από τον κρατικό προϋπολογισμό και περιορίζοντας την δυνατότητα για χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών και επενδύσεων από εσωτερικές πηγές, αυξάνει την ανάγκη για εξωτερικό δανεισμό. Τα υψηλά επιτόκια του εξωτερικού δανεισμού έχουν ως συνέπεια την αύξηση του δημόσιου χρέους.
- Η ανεπάρκεια φορολογικών εσόδων οδηγεί στην εμφάνιση πληθωριστικών πιέσεων. Για να καλυφθούν τα δημόσια ελλείμματα που προέρχονται από την φοροδιαφυγή, αρκετές φορές παρατηρείται αύξηση των φορολογικών συντελεστών ή και περιορισμός στην ποιότητα και στο πλήθος των παρεχόμενων υπηρεσιών εκ μέρους του Δημοσίου.
- Η μη αποτελεσματική φορολογική πολιτική οδηγεί στη μη δίκαιη κατανομή των πόρων και στη διεύρυνση της κοινωνικής ανισότητας, κατανέμοντας τα βάρη προς το μέρος των ούτως ή άλλως- συμμορφούμενων με τις φορολογικές υποχρεώσεις. Με αυτό τον τρόπο, καθίσταται αναποτελεσματική η πρακτική της προοδευτικής φορολόγησης των εισοδημάτων και περιορίζονται τα όποια οφέλη της αναδιανεμητικής πολιτικής. Παίρνοντας ως δεδομένο την εγγενούς δυσκολίας στην είσπραξη των άμεσων φόρων, αρκετές εθνικές κυβερνήσεις, προκειμένου να καλύψουν την υστέρηση στα φορολογικά έσοδα, βρίσκουν καταφύγιο στην αύξηση

των έμμεσων φόρων, καταπονώντας ακόμη περισσότερο τα χαμηλότερα και μεσαία εισοδηματικά στρώματα και όσους είναι φορολογικά συνεπείς.

- Επίσης η παραοικονομία περιορίζει την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής. Το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγών στο τομέα της παραοικονομίας διενεργείται με μετρητά, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ζήτηση του ρευστού χρήματος, η οποία θα είναι μεγαλύτερη από την επίσημη. Εφόσον η ζήτηση χρήματος είναι ανεξάρτητη από τις μεταβολές του επιτοκίου, η ελαστικότητα της ζήτησης χρήματος ως προς το επιτόκιο θα είναι μειωμένη και επομένως η αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής μικρότερη από την προσδοκώμενη.

Επίσης παράλληλα με την ανεπίσημη αγορά προϊόντων και υπηρεσιών αναπτύσσεται και παράνομη αγορά χρήματος στα πλαίσια της οποίας διενεργούνται δραστηριότητες όπως οι παράνομες πωλήσεις συναλλάγματος, η κυκλοφορία πλαστού χρήματος, η τοκογλυφία κλπ.

- Επιδρά στην πολιτική της απασχόλησης. Βασικός συντελεστής της παραοικονομίας αποτελεί η αδήλωτη εργασία η οποία έχει ως συνέπεια να εμφανίζει περιορισμένη την συμμετοχή του εργατικού δυναμικού στον πληθυσμό και την ανεργία διογκωμένη, οδηγώντας τους φορείς της οικονομικής πολιτικής στην επιλογή στρατηγικών απασχόλησης διαφορετικών από εκείνες που απαιτεί η πραγματική κατάσταση της παραοικονομίας.
- Η κατ' εξακολούθηση μη καταβολή φόρων και εισφορών αποτρέπουν κάποιους από τη συμμετοχή στο σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας. Έτσι, η μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής οδηγεί ενδεχομένως σε έλλειψη του αισθήματος αλληλεγγύης, ελαχιστοποιώντας την προθυμία των πολιτών να πληρώσουν τους φόρους, όπως επίσης και σε έλλειψη εμπιστοσύνης ως προς τους θεσμούς και τους κρατικούς μηχανισμούς εκ μέρους των φορολογουμένων.
- Επιπτώσεις έχει και στην κλαδική πολιτική. Η παραοικονομία ασκεί σε όλους τους τομείς της οικονομίας τις ίδιες επιδράσεις. Δεν είναι όλοι οι κλάδοι της παραγωγής εξίσου πρόσφοροι για την ανάπτυξη παραοικονομικής δραστηριότητας. Αυτή αναπτύσσεται κυρίως σε τομείς που δεν απαιτούν μεγάλες επενδύσεις καθώς η

προσφυγή σε επίσημες πηγές δανεισμού θέτει σε κίνδυνο εντοπισμού την επιχείρηση. Άρα επηρεάζει τις επίσημες εκτιμήσεις της διάρθρωσης της παραγωγής και των κλαδικών δεικτών παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας παραποιώντας την οικονομική πραγματικότητα οδηγώντας στην επιλογή και εφαρμογή στρατηγικών κλαδικής πολιτικής που δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές οικονομικές συνθήκες.

- Διαταράσσει την ανταγωνιστικότητα και την βιωσιμότητα των νόμιμων επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις που παραοικονομούν από τη μη καταβολή φόρων και εισφορών καταφέρνουν να διαθέτουν τα προϊόντα τους σε χαμηλότερες τιμές αφαιρώντας ζήτηση από τις νόμιμες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις στην επίσημη οικονομία δεν μπορούν να περιορίσουν το κόστος παραγωγής, για να ανταγωνιστούν την πλασματική μείωση του κόστους από τις επιχειρήσεις που φοροδιαφεύγουν ή δραστηριοποιούνται μέσω της παραοικονομίας, και το αποτέλεσμα είναι η εκδίωξη των υγιών επιχειρήσεων από τον κλάδο και τη μείωση της ανταγωνιστικότητας όλης της οικονομίας.

http://www.dianeosis.org/wpcontent/uploads/2016/06/tex_evasion_version_230616_1.pdf

1.6 : Μέθοδοι εκτίμησης και το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα και την ΕΕ

Η παραοικονομία περιλαμβάνει το τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας το οποίο ενώ δημιουργεί προστιθέμενη αξία, είναι αδύνατο να μετρηθεί και να καταγραφεί από τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες.

Για την ανίχνευση και η μέτρηση της χρησιμοποιούνται άμεσες και έμμεσες μέθοδοι.

Οι άμεσες μέθοδοι έχουν ως βάση την δειγματοληπτική έρευνα, μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων. Μια τέτοια δειγματοληπτική έρευνα είναι αυτή των οικογενειακών προϋπολογισμών. Βασίζεται στην λειτουργία του εισοδηματικού κυκλώματος της οικονομίας, σύμφωνα με το οποίο οι δαπάνες των νοικοκυριών ταυτίζονται με το ακαθάριστο εισόδημα των επιχειρήσεων και του κράτους. Συνεπώς

η μη ταύτιση του ύψους της ιδιωτικής κατανάλωσης με αυτή των εθνικών λογαριασμών μπορεί να μας δώσει το ποσοστό της παραοικονομίας.

Οι έμμεσες μέθοδοι στηρίζονται στην χρησιμοποίηση δεικτών και οικονομετρικών μεθόδων όπως είναι η μέθοδος της ζήτησης νομίσματος και η μέθοδος υπολογισμού της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Προσέγγιση της ζήτησης νομίσματος

Οι πιο δημοφιλείς μέθοδοι στην επιστημονική βιβλιογραφία για τη μέτρηση της σκιώδους οικονομίας βασίζονται εν τέλει είτε σε μακροοικονομικά μοντέλα ζήτησης για διακράτηση μετρητών (ίσως σε σύγκριση και σε συνδυασμό με στοιχεία από τραπεζικούς λογαριασμούς) ή της κατανάλωσης σε κάποιο τυποποιημένο προϊόν, όπως η ηλεκτρική ενέργεια. Η προσέγγιση της ζήτησης νομίσματος, ή αλλιώς η προσέγγιση μέσω «δεικτών», συνιστά μια μακροοικονομική προσέγγιση που χρησιμοποιεί διάφορους οικονομικούς και άλλους δείκτες που περιέχουν πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη της παραοικονομίας (κατά την πάροδο του χρόνου) και τα «ίχνη» που αφήνει. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον Cagan (1958), ο οποίος υπολόγισε τη συσχέτιση της ζήτησης νομίσματος και της φορολογικής πίεσης (ως μια από τις αιτίες της παραοικονομίας) στις Ηνωμένες Πολιτείες, για την περίοδο 1919-1955.

Η προσέγγιση αυτή αργότερα εξειδικεύτηκε ποικιλοτρόπως, υποθέτοντας εν πολλοίς ότι οι σκιώδεις (κρυφές) συναλλαγές πραγματοποιούνται υπό τη μορφή των πληρωμών σε μετρητά, έτσι ώστε να μην αφήνουν ίχνη στις ελεγκτικές αρχές. Μια αύξηση στο μέγεθος της παραοικονομίας, επομένως, θα αυξήσει τη ζήτηση για μετρητά, δημιουργώντας υπερβάλλουσα νομισματική ζήτηση. Σε ένα τέτοιο υπόδειγμα, ελέγχονται όλοι οι πιθανοί παράγοντες, όπως η εξέλιξη των εσόδων, οι συνήθειες πληρωμής, τα επιτόκια, και ούτω καθεξής, ενώ επιπλέον, μεταβλητές όπως η άμεση και έμμεση φορολογική επιβάρυνση, οι κυβερνητικές ρυθμίσεις, καθώς και η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, που υποτίθεται ότι είναι οι κυριότεροι παράγοντες που ωθούν τους ανθρώπους να εργάζονται στην παραοικονομία, και περιλαμβάνονται στην εξίσωση εκτίμησης. Η υπερβάλλουσα ζήτηση για μετρητά ή το ποσό που παραμένει ανερμήνευτο από τους συμβατικούς/κανονικούς παράγοντες, αποδίδεται στα υποδείγματα αυτά στην αυξανόμενη φορολογική επιβάρυνση και στους λοιπούς λόγους που οδηγούν τους ανθρώπους να εργάζονται στην

παραοικονομία. Τα στοιχεία για το μέγεθος και την τάση της παραοικονομίας μπορούν να υπολογιστούν, σαν πρώτο βήμα, συγκρίνοντας τη διαφορά μεταξύ της νομισματικής ζήτησης, όταν η άμεση και έμμεση φορολογική επιβάρυνση βρίσκονται στο χαμηλότερο επίπεδό τους και της νομισματικής ζήτησης, κάτω από το τρέχον πραγματικό βάρος της φορολογίας και των κυβερνητικών κανονισμών. Υποθέτοντας, σε ένα δεύτερο στάδιο, την ίδια ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος για μετρητά στη σκιάδη οικονομία, με εκείνη του νόμιμου χρήματος της μορφής Μ1 που κυκλοφορεί στην επίσημη οικονομία, το μέγεθος της παραοικονομίας μπορεί να υπολογιστεί και να συγκριθεί με το επίσημο ΑΕΠ.

Το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα διαχρονικά έχει εκτιμηθεί πως κυμαίνεται μεταξύ 20% - 30% του ΑΕΠ. Βρίσκεται σε αρκετά υψηλό επίπεδο σε σχέση με αυτό των ανεπτυγμένων χωρών.

Για το 2015 υπολογίζεται πως η παραοικονομία ανήλθε περίπου στο 22,4%, δηλαδή περίπου 40 δις. Ευρώ που αν αντιμετωπίζονταν ως κανονικό οικονομικό προϊόν θα μπορούσαν να αποδώσουν μέχρι και 12 δις. Ευρώ στο δημόσιο.

Από το σύνολο της παραοικονομίας το μεγαλύτερο μέρος αποτελεί η αδήλωτη εργασία από τη μη καταβολή φόρων και εισφορών, (περίπου τα 2/3 της παραοικονομίας) και το υπόλοιπο μέρος της αποτελεί η ελλιπής δημοσιοποίηση οικονομικών στοιχείων από τις επιχειρήσεις.

Αδήλωτη εργασία

Βασικό συντελεστή της παραοικονομίας αποτελεί η αδήλωτη εργασία, ήτοι η κύρια ή δευτερεύουσα επικερδής μη ευκαιριακή απασχόληση που διενεργείται είτε στα όρια των νόμων και των άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την απασχόληση είτε και εξ ολοκλήρου έξω από αυτά.

Με τον όρο αδήλωτη εργασία περιγράφονται οι νόμιμες δραστηριότητες που είναι νόμιμες ως προς την φύση τους, αλλά δεν δηλώνονται στις δημόσιες αρχές με συνέπεια την αποφυγή της φορολογίας και των αντίστοιχων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων).

Η αδήλωτη εργασία εντοπίζεται σε ημεδαπούς ή νόμιμους μετανάστες οι οποίοι εργάζονται ανασφάλιστοι και δεν εμφανίζονται σε καμία συναλλαγή του εργοδότη με τις αρμόδιες Αρχές (πχ ΙΚΑ), αλλά και σε αλλοδαπούς που βρίσκονται παράνομα στην χώρα και αναγκαστικά δεν μπορούν να συμμετέχουν στην επίσημη αγορά εργασίας.

Περιλαμβάνει είτε τη συμμετοχή εξ ολοκλήρου στη ανεπίσημη αγορά εργασίας και την απόκρυψη των ασφαλισμένων από τις αρμόδιες αρχές είτε την πλημμελή ασφάλιση των ήδη ασφαλισμένων δηλαδή την απόκρυψη είτε ημερών, είτε ωρών είτε τμήματος του ασφαλιστέου ποσού.

Η βαθιά ύφεση στην οποία έχει εισέλθει η Ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια σε συνδυασμό με το μεγάλο ποσοστό παραοικονομίας εννοούν την μεγέθυνσή της.

Οι κυριότερες αιτίες θεωρούνται:

- Οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές και εργοδοτικές εισφορές
- Η χαμηλή εμπιστοσύνη των πολιτών στην οργάνωση του κράτους και στο πολιτικό σύστημα
- Το ανεπαρκές κοινωνικό κράτος και τα χαμηλά κοινωνικά επιδόματα
- Η παραγωγική δομή της οικονομίας
- Το υψηλό ποσοστό ανεργίας

Σε οικονομίες οι οποίες παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά ανεργίας, μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολούμενων και σημαντικές μεταναστευτικές ροές όπως η Ελλάδα το φαινόμενο τείνει να είναι πιο έντονο. Επίσης το υψηλό μη μισθολογικό κόστος που καταβάλλεται από εργοδότες και εργαζόμενους, σε συνδυασμό με την σημαντική υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων είναι ένας άλλος σημαντικός παράγοντας.

Έτσι, πολλές επιχειρήσεις καταφεύγουν στη μη καταβολή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης αποσκοπώντας στον περιορισμό του λειτουργικού τους κόστους. Σε πιο δυσμενή θέση όμως, βρίσκονται τα άτομα (για παράδειγμα οι μακροχρόνια άνεργοι) τα οποία στην αναζήτηση εργασίας, αδυνατούν να διαπραγματευθούν τους όρους, αλλά και τις συνθήκες με τις οποίες απασχολούνται με συνέπεια να στερούνται βασικών εργασιακών δικαιωμάτων, όπως η

ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η προστασία έναντι του κινδύνου εργατικού ατυχήματος, αλλά και η μμελλοντική θεμελίωση συνταξιοδότησης λόγω της έλλειψης του απαραίτητου αριθμού ενσήμων.

Άλλο ένα χαρακτηριστικό της Ελληνικής οικονομίας που αυξάνει το μέγεθος της αδήλωτης εργασίας είναι ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων. Αυτό απασχολούμενοι είναι τα άτομα που εργάζονται με μη εξαρτημένη σχέση εργασίας, ασκώντας οι ίδιοι την επαγγελματική τους δραστηριότητα, αν και έχουν τη δυνατότητα να προσλαμβάνουν μισθωτούς υπαλλήλους. Οι εργασιακές σχέσεις σε αυτή την μορφή απασχόλησης βασίζονται σε προσωπικό ή σε συγγενικό επίπεδο με σκοπό τον πιο άμεσο έλεγχο της παραγωγής και των όρων αμοιβής τους. Στην περίπτωση αυτή η οργάνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι πιο χαλαρή, η απασχόληση είναι σε αρκετές περιπτώσεις εποχιακή και εντάσεως εργασίας, ενώ παρατηρείται η τάση τα άτομα να ενισχύουν το εισόδημά τους και μέσα από τη μη καταβολή φόρων και εισφορών.

Μέθοδοι εκτίμησης της αδήλωτης εργασίας

Δεδομένου ότι το σύνολο των ωρών εργασίας των ατόμων που συμμετέχουν στην ανεπίσημη αγορά εργασίας είναι σχεδόν αδύνατο να προσδιοριστεί, η εμπειρική ανάλυση και εκτίμηση του φαινομένου είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

Για τον λόγο αυτό όπως και στην παραοικονομία προτείνονται διάφορες μέθοδοι όπως η δειγματοληπτική έρευνα ή η ανάπτυξη υποδειγμάτων για την ποσοτική εκτίμησή της. Οι βασικότερες μέθοδοι εκτίμησης στηρίζονται σε πιθανές αποκλίσεις που εμφανίζουν τα στατιστικά στοιχεία από διαφορετικές πηγές δεδομένων. Μια τέτοια προσέγγιση βασίζεται στην σύγκριση της απασχόλησης από δειγματοληπτικές και απογραφικές έρευνες όπως για παράδειγμα οι έλεγχοι από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (δειγματοληπτική) και των στατιστικών στοιχείων από ασφαλιστικούς οργανισμούς (απογραφική) οι οποίοι καταγράφουν τον αριθμό των εργαζομένων για τους οποίους καταβάλλονται εισφορές ασφάλισης από τις επιχειρήσεις που του απασχολούν (πχ στα μηνιαία στοιχεία του ΙΚΑ δημοσιεύεται ο αριθμός των ασφαλισμένων, όπως προκύπτει από τις Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις που

υποβάλλουν οι επιχειρήσεις που απασχολούν άτομα που ασφαρίζονται στον Οργανισμό).

Με βάση την συγκεκριμένη μέθοδο η διαφορά που ενδεχομένως προκύπτει από την εκτίμηση της απασχόλησης με δειγματοληψία σε σύγκριση με καταγεγραμμένα στοιχεία για εργαζόμενους (από έναν ασφαλιστικό οργανισμό για παράδειγμα) αποδίδεται εν μέρει και στην ύπαρξη αδήλωτης εργασίας.

Σύμφωνα με τον δειγματοληπτικό έλεγχο που πραγματοποίησε το Σώμα Επιθεώρησης εργασίας βρέθηκε :

Το 2010 (Φεβρουάριο έως Απρίλιο) σε 22.000 ιδιωτικές επιχειρήσεις το 25% των εργαζομένων δεν είχε δηλωθεί. Σε αντίστοιχο έλεγχο που πραγματοποιήθηκε το 2011 προέκυψε ότι η αδήλωτη εργασία ήταν περίπου 30% και το 2012 βρέθηκε ότι ένας στους τρεις εργαζόμενους δούλευαν υπό το καθεστώς αδήλωτης εργασίας.

Πιο πρόσφατα αποτελέσματα ελέγχων έδειξαν πως το 2013 το 40,5% των εργαζομένων ήταν αδήλωτοι, ενώ το 50,2% των επιχειρήσεων κατέφυγε στην αδήλωτη εργασία.

Όπως προαναφερθήκαμε η αδήλωτη εργασία συνδέεται με την ανάπτυξη της παραοικονομίας, ενώ συνεπάγεται μεγάλες απώλειες για τα ασφαλιστικά ταμεία. Ταυτόχρονα αποτελεί μορφή αθέμιτου ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν την εργατική νομοθεσία.

Ελλιπής δημοσιοποίηση οικονομικών στοιχείων από τις επιχειρήσεις

Εκτός από την αδήλωτη εργασία οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν και άλλες μεθόδους παραοικονομικής δραστηριότητας για την απόκρυψη εισοδημάτων και την αποφυγή ή τη μείωση πληρωμής τόσο του φόρου εισοδήματος όσο και του ΦΠΑ.

Μια από τις πιο συνηθισμένες μεθόδους παράβασης η οποία συνήθως παρατηρείται εκ φύσεως σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι η έκδοση ή λήψη εικονικών - πλαστών τιμολογίων, η μη έκδοση παραστατικών ή η ανακριβής έκδοση φορολογικών στοιχείων. Παρατηρείται σε όλους τους χώρους οικονομικής

δραστηριότητας από την παραγωγή και το εμπόριο αγαθών, την παροχή υπηρεσιών μέχρι και τον χώρο των κατασκευών και των ελεύθερων επαγγελματιών.

Εικονικό ή πλαστό φορολογικό στοιχείο είναι εκείνο το οποίο έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησης του, εικονικό θεωρείται και όταν εκδίδεται για ανύπαρκτη συναλλαγή ή όταν η συναλλαγή έχει πραγματοποιηθεί από πρόσωπο διαφορετικό από εκείνο που αναγράφεται στο φορολογικό στοιχείο. Εκδότες συνήθως εικονικών τιμολογίων είναι ανύπαρκτες εταιρείες οι οποίες δεν υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις και δεν παρουσιάζουν κάποια έδρα ή κάποιο φορολογικό ίχνος που θα μπορούσαν εύκολα να εντοπιστούν από τις φορολογικές Αρχές. Στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι τα παραστατικά που εμφανίζουν αξία συναλλαγής μεγαλύτερη από την πραγματική θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος αυτό της μεγαλύτερης αξίας. Αντίθετα αν εμφανίζεται αξία συναλλαγής μικρότερη της πραγματικής τα παραστατικά θεωρούνται ως ανακριβή.

Ο στόχος των παραπάνω ενεργειών επικεντρώνεται:

- 1) Στη μεταβολή των αποτελεσμάτων χρήσης. Με τη χρήση εικονικών τιμολογίων για ανύπαρκτες αγορές ή δαπάνες οι επιχειρήσεις επιτυγχάνουν την αύξηση του κόστους πωληθέντων – παραχθέντων με αποτέλεσμα την εμφάνιση μικρότερων κερδών ή την εμφάνιση ζημιών και την αποφυγή της φορολογίας.
- 2) Στη μη καταβολή ή στη μειωμένη καταβολή του ΦΠΑ. Με την διόγκωση του φόρου εισροών (εξόδων) με ανύπαρκτες αγορές ο οποίος συμψηφίζεται με το ΦΠΑ εκροών (εσόδων).

Οι συνηθέστερες μέθοδοι φοροδιαφυγής στον ΦΠΑ έχουν ως εξής:

- Αγορές και πωλήσεις χωρίς έκδοση ή ανακριβή έκδοση παραστατικών
- Έκδοση και λήψη πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων και καταχώρηση αυτών στα τηρούμενα βιβλία.
- Καταχώρηση αυξημένων δαπανών με σκοπό την επιστροφή, την έκπτωση ή το συμψηφισμό του ΦΠΑ.

- Διακίνηση και τιμολόγηση εμπορευμάτων από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) με πλαστά παραστατικά ή από ανύπαρκτες εταιρείες ή εμφάνιση συναλλαγών από τρίτες χώρες ως δήθεν ενδοκοινοτικές.
- Έκπτωση ΦΠΑ για δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται ή για πράξεις για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης.
- Παρατηρείται επίσης στον ενδοκοινοτικό ΦΠΑ η οργανωμένη απάτη τύπου Carousel, διαδοχικών δηλαδή συναλλαγών που οδηγούν στη μη καταβολή ΦΠΑ ή την αδικαιολόγητη απαίτηση επιστροφής ΦΠΑ.

Οι οικονομικές δραστηριότητες κατά τις οποίες δεν γίνεται έκδοση παραστατικών και αποκρύπτεται το εισόδημα εξ ολοκλήρου ή μέρος αυτού είναι εκείνες που αναπτύσσονται στα πλαίσια του παρεμπορίου και του λαθρεμπορίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο εμπορικός κόσμος είναι το παράνομο εμπόριο. Δηλαδή οι παράνομες οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στα πλαίσια της παραοικονομίας και αφορούν δραστηριότητες του παρεμπορίου και του λαθρεμπορίου.

Η δραστηριότητά του υποβαθμίζει και αποδυναμώνει την αγορά, ενώ στερεί πόρους από το κράτος και έσοδα από τους νόμιμους επιχειρηματίες. Το εν λόγω φαινόμενο έχει απολήξεις σε πολλά πεδία της οικονομικής δραστηριότητας.

2.1: Ορισμός Παρεμπορίου

Ως Παρεμπόριο θα πρέπει να θεωρήσουμε την οποιαδήποτε και με οποιονδήποτε τρόπο διακίνηση προς πώληση εμπορευμάτων που διατίθενται χωρίς την προβλεπόμενη άδεια ασκήσεως επιτηδεύματος ή των προβλεπόμενων από την ισχύουσα νομοθεσία παραστατικών.

Το παρεμπόριο ανήκει σε ένα ευρύτερο κύκλο παραβατικότητας και συνυπάρχει ενίοτε με άλλες μορφές παρανομίας όπως η φοροδιαφυγή, το λαθρεμπόριο και τη παραβίαση πνευματικής ιδιοκτησίας από τις οποίες θα πρέπει να διακριθεί.

Έτσι μπορούμε να ορίσουμε εξ αντιδιαστολής:

I. Φοροδιαφυγή: Η καθ' οιονδήποτε τρόπο απόκρυψη φορολογητέας ύλης ενός υπόχρεου φυσικού ή νομικού προσώπου από τις φορολογικές αρχές της χώρας

II. Λαθρεμπόριο: Με τον όρο λαθρεμπόριο (λαθραίο +κρυφό +εμπόριο) χαρακτηρίζεται η οποιαδήποτε και με οποιοδήποτε μορφής επιχειρούμενο εμπόριο κατά παράβαση κείμενης νομοθεσίας, η καταστρατήγησης αυτής, με απώτερο σκοπό την αποφυγή πληρωμής δασμών. Στην πράξη αποτελεί εξαπάτησης των αρχών ενός κράτους κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορευμάτων.

Λαθρεμπόριο γίνεται γενικά σε είδη υποκείμενα σε δασμούς, ή φόρους κατανάλωσης, είδη μονοπωλίου, (αν τέτοιο υφίσταται), σε αρχαιότητες καθώς και σε απαγορευμένα είδη εμπορίας όπως τσιγάρα όπλα πετρέλαιο ναρκωτικά.

Ανάλογα του αντικείμενου επί του οποίου επιχειρείται λαθρεμπόριο λαμβάνει και τούτο ίδια ονομασία π.χ. λαθρεμπόριο όπλων ,λαθρεμπόριο ναρκωτικών κλπ

Σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία των περισσότερων κρατών περιπτώσεις λαθρεμπορίας είναι:

1. Η εισαγωγή ή εξαγωγή απαγορευμένων ειδών, καθώς και οποιαδήποτε χωρίς τελωνειακό έλεγχο.
2. Η διάθεση αντικειμένων που έχουν εισαχθεί με ατέλεια για ειδική χρήση, σε άλλες χρήσεις χωρίς άδεια. Τελωνειακή ατέλεια σημαίνει την απαλλαγή από εισαγωγικούς δασμούς κατά τη θέση εμπορευμάτων σε ελεύθερη κυκλοφορία.
3. Η αντικατάσταση εισαγομένων εμπορευμάτων με ατέλεια (έστω και με προσωρινή) με άλλα εμπορεύματα.
4. Κάθε έλλειψη εμπορευμάτων που έχουν τεθεί σε αποθήκες αποταμίευσης με σκοπό την αποστέρηση των δικαιωμάτων του Δημοσίου.
5. Η ύπαρξη εμπορευμάτων επί πλοίου εξωτερικού που κατέπλευσε χωρίς ανωτέρα βία σε λιμένα ή όρμο μη επιτρεπτό για εκτέλεση εμπορικής πράξης. Ομοίως για αεροπλάνα και αεροδρόμια.
6. Η ύπαρξη εμπορευμάτων που δεν υφίστανται στο επίσημο δηλωτικό του πλοίου ή αεροπλάνου ή άλλου μέσου μεταφοράς.
7. Η έλλειψη εμπορευμάτων που φέρονται να φορτώθηκαν σε πλοίο εξωτερικού ή εσωτερικού, ή άλλα μέσα μεταφοράς, κατά την ώρα της αναχώρησης.
8. Η κατοχή διαφόρων εμπορευμάτων που προβλέπουν διάφορες επιμέρους νομοθεσίες.
9. Η αγορά, πώληση και κατοχή εμπορευμάτων που εισήχθησαν ή εισχώρησαν στη κατανάλωση κατά τρόπο που συνιστούν το αδίκημα της λαθρεμπορίας.

ιι) Πνευματική ιδιοκτησία Ν.2121/1993(πλαίσιο προστασίας εμπορικού Σήματος)

Το σήμα ως διακριτικό γνώρισμα υπηρετεί, καταρχήν το συμφέρον του φορέα του. Αποτελεί κεφάλαιο για μια επιχείρηση και ξεχωρίζει τα προϊόντα από αντίστοιχα των ανταγωνιστών. Όποιος κατά παράβαση του νόμου περί προστασίας σημάτων χρησιμοποιεί ή κατά οποιονδήποτε άλλο τρόπο προσβάλλει κατοχυρωμένο σήμα που ανήκει σε άλλον, μπορεί να εναχθεί για άρση της προσβολής και την παράλειψη της

στο μέλλον, καθώς και να υποχρεωθεί σε αποζημίωση. Εκτός όμως από την επιβολή αποζημιώσεων από τα πολιτικά δικαστήρια, επιβάλλονται και ποινικές κυρώσεις στον παραβάτη, ο οποίος διώκεται κατ' έγκληση, δηλαδή με την προσφυγή στα ποινικά δικαστήρια από τον θιγόμενο επιχειρηματία.

Μεταξύ των προϊόντων που παραβιάζουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται είδη πολυτελείας, βιομηχανικά είδη ακόμη και καταναλωτικά

Τα άτομα και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο παράνομο εμπόριο αποκρύπτουν τόσο τις δραστηριότητές τους και την πραγματική φορολογική τους υποχρέωση από το κράτος, όσο και αδειοδοτήσεις που αφορούν την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών.

Στόχος του είναι υπό το καθεστώς αυτό να μειώσουν παράνομα το ποσό των χρημάτων που δαπανάται για ασφάλιση, φόρους μισθωτών υπηρεσιών, άδειες, παροχές σε εργαζόμενους, εξοπλισμούς ασφαλείας, Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) κ.α. και να αποκτήσουν αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με τους διάφορους νόμους.

Οι επικρατούσες συνθήκες στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους προσδιοριστικούς παράγοντες ανάπτυξης τέτοιων παραοικονομικών δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού της αγοράς όλο και περισσότερες επιχειρήσεις προκειμένου να επιβιώσουν στρέφονται στην παρανομία, επιδιώκοντας την αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους, μέσω της μείωσης του κόστους παραγωγής των προϊόντων τους από τη μη καταβολή φόρων και εισφορών, στρεφόμενες προς το τμήμα του εργατικού δυναμικού όπου είναι λιγότερο ή καθόλου συνδικαλισμένο και το οποίο δύναται να απολυθεί ευκολότερα, δηλαδή προς την αδήλωτη εργασία.

2.2: Αλυσίδα παραγωγής - διάθεσης των προϊόντων του παρεμπορίου.

Βασικοί διακινητές του παρεμπορίου θεωρούνται οι παράνομοι μικροπωλητές οι οποίοι γίνονται καθημερινό θέαμα σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Ωστόσο αν θα μελετήσουμε την αλυσίδα παραγωγής και διάθεσης των παράνομων εμπορευμάτων θα δούμε πως στην ουσία εκείνοι αποτελούν τον τελευταίο τροχό της αμάξης.

- Αρχικά η παραγωγή του εμπορεύματος γίνεται σε εργοστάσια με ελάχιστο κόστος παραγωγής που βρίσκονται σε χώρες του εξωτερικού. Τα άτομα που απασχολούνται στην παραγωγή συνήθως είναι αναγκασμένα να δουλεύουν με χαμηλές αμοιβές και σε χώρους εργασίας όπου δεν τηρούνται οι όροι ασφάλειας και υγιεινής. Μικρή παραγωγή γίνεται πλέον και στην Ελλάδα

-Υστερα μεγαλοεισαγωγείς αλλοδαποί και Έλληνες εισάγουν λαθραία από θαλάσσιες και χερσαίες οδούς τεράστιες ποσότητες προϊόντων στην Ελλάδα.

- Τα προϊόντα αποθηκεύονται σε περιοχές που διευκολύνεται η διανομή του λαθραίου εμπορεύματος. Στο σημείο αυτό κάποιοι ενδιάμεσοι έμποροι Έλληνες ή αλλοδαποί αναλαμβάνουν να τροφοδοτήσουν το κύκλωμα της λαθραίας λιανικής αγοράς.

- Ένα μέρος του εμπορεύματος διακινείται από τους μεσάζοντες προς τους μικροπωλητές, οι οποίοι συνήθως το προαγοράζουν, ενώ ένα άλλο διακινείται προς τα καταστήματα με διαφορετική τιμολόγηση, σε πολύ υψηλότερες τιμές.

- Τέλος οι μικροπωλητές κινούνται σε ολόκληρη την Ελλάδα για να πουλήσουν έναντι μικρού κέρδους τα εμπορεύματα που έχουν ήδη χρεωθεί. Βρίσκονται σε δεινή θέση καθώς είναι οι μόνοι από την αλυσίδα παραγωγής – διάθεσης που βρίσκονται σε κοινή θέα. Είναι συνήθως άτομα που είναι αναγκασμένα να δρουν έξω από τα πλαίσια της επίσημης αγοράς εργασίας. Τα άτομα αυτά όχι μόνο δεν έχουν κάποιο οικονομικό κίνητρο να αποκαλύψουν την κρυφή απασχόλησή τους, αλλά αν το κάνουν κινδυνεύουν να τιμωρηθούν.

Η απασχόλησή τους στο παράνομο εμπόριο αποσκοπεί στην εξασφάλιση ενός μικρού ποσού που θα τους επιτρέψει να ζήσουν και να ταξιδέψουν εκτός Ελλάδας. Όμως, η προαγορά του εμπορεύματος που χρεώνονται τους καθιστά αυτόματα ευάλωτους και εξαρτημένους από την επιτυχία του πολύ περιορισμένου έτσι κι αλλιώς - περιθωρίου δικού τους κέρδους. Η εξάρτηση από τους μεσάζοντες και τους εισαγωγείς γιγαντώνεται. Σε περίπτωση αποτυχίας και άρα οφειλής, ο πλανόδιος θα πρέπει να χρεώνεται το εμπόρευμα μέχρι να ξεχρεώσει ουσιαστικά το «δάνειο», και άρα να εργάζεται σε ολοένα δυσκολότερες συνθήκες και σχέσεις εξάρτησης. Η εξάρτηση αυτή συχνά οδηγεί σε μορφές σύγχρονης δουλείας, καθώς μπορεί να χρεωθούν και μέλη της οικογένειας του μικροπωλητή, να δουλεύουν με περιορισμό της ελευθερίας τους κλπ. Οι περιπτώσεις αυτές εντάσσονται σε αυτό που ονομάζεται «trafficking»,

δηλαδή την διακίνηση ανθρώπων με την υποχρέωσή τους σε εξαναγκαστική εργασία (σεξουαλικής εκμετάλλευσης, παιδικής ή ενήλικης εργασίας με μικρή ή καθόλου αμοιβή κλπ.) Δεν είναι γνωστά τα μεγέθη και η κατάσταση των εξαρτήσεων αυτών παρά μόνο όταν τα περιστασιακά φτάνουν στο φως της δημοσιότητας. Ασφαλώς οι μικροπωλητές αποτελούν ένα αναλώσιμο ανθρώπινο δυναμικό για τους εισαγωγείς και τους διακινητές των παράνομων εμπορευμάτων. Πολύ εύκολα θα βρεθεί από τους διακινητές των παρα-εμπορευμάτων αντικαταστάτης εκείνου που δεν τα κατάφερε, με τους ίδιους ή και σκληρότερους όρους εργασίας.

Για τον λόγο αυτό η συγκεκριμένη κατηγορία αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή άντλησης εργασίας στο παράνομο εμπόριο.

Από τη αλυσίδα αξίας – παραγωγής προκύπτει ότι το παρεμπόριο δεν ασκείται μόνο σε μη στεγασμένους χώρους δηλαδή στο υπαίθριο εμπόριο αλλά και σε στεγασμένους χώρους.

Υπαίθριο παράνομο εμπόριο: είναι το πλανόδιο παρεμπόριο το οποίο συναντάμε συχνά σε λαϊκές αγορές, τα παζάρια ή κοντά σε σταθμούς λεωφορείων, το μετρό κλπ και ασκείται κατά την πλειοψηφία από παράνομους μετανάστες χωρίς άδεια άσκησης επιτηδεύματος.

Στεγασμένοι χώροι παρεμπορίου: θεωρούνται τα επίσημα δίκτυα διακίνησης εμπορευμάτων όπως είναι γενικά οι αποθήκες στεγασμένες ή μη, καθώς και τα κάθε είδους καταστήματα χονδρικής ή λιανικής πώλησης εμπορευμάτων. Τα καταστήματα αυτά θα πρέπει να είναι εφοδιασμένα με έγγραφο δηλωτικό άσκησης επιτηδεύματος για την συγκεκριμένη διεύθυνση με αντίστοιχο Α.Φ.Μ. από την αρμόδια φορολογική αρχή.

2.3: Έλεγχος και τρόπος δίωξης του Παρεμπορίου

Κατά τον έλεγχο για τον εντοπισμό του φαινομένου τα αρμόδια όργανα επικεντρώνονται στο αν:

ι)- Ο ελεγχόμενος πωλητής πλανόδιος ή στάσιμος κατέχει ή όχι άδεια άσκησης επιτηδεύματος της αρμοδίας αρχής που προβλέπεται

ii)- Ο ελεγχόμενος κατέχει ή όχι τα απαραίτητα παραστατικά σύμφωνα με την φορολογική νομοθεσία Ν.4093/2012 Μέρος πρώτο "Κ.Φ.Α.Σ. (τιμολόγια, Δελτίο αποστολής κλπ.)

iii)- Τα εμπορεύματα που εκτίθενται προς πώληση ή εντοπίζονται να διακινούνται στην αγορά με οποιονδήποτε τρόπο είναι πειρατικά, απομιμητικά ή παραποιημένα σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2 Κανονισμού 1383 Συμβουλίου Ε.Ε.

iv)- Ο ελεγχόμενος κατέχει μόνο το ένα εκ των δύο ως άνω εγγράφων (άδεια η παραστατικά)

v)- Για τα εμπορεύματα που διακινούνται έμφορτα σε οχήματα αυτοκινούμενα ή μη έχουν εκδοθεί ή όχι τα απαραίτητα παραστατικά έγγραφα μεταφοράς.

Έτσι σύμφωνα με την νομοθεσία τα κάθε είδους εμπορεύματα τα οποία διακινούνται στην αγορά με οποιονδήποτε τρόπο και τα οποία είτε είναι πειρατικά ,είτε συνιστούν παράνομη παραποίηση ή απομίμηση προϊόντων ,είτε κυκλοφορούν κατά παράβαση της κείμενης φορολογικής νομοθεσίας ,είτε αυτός που τα διαθέτει δεν κατέχει την απαιτούμενη άδεια ή τα νόμιμα παραστατικά κατάσχονται από τις ελεγκτικές αρχές και ύστερα καταστρέφονται

Σε κάθε περίπτωση που παραβιάζεται μια από τις παραπάνω προϋποθέσεις συντάσσεται πρωτόκολλο κατά είδος και δικαιούχο επωνυμίας προϊόντος και στη συνέχεια τα εμπορεύματα προβαίνουν στην άμεση καταστροφή του. Σε περίπτωση που κατά τον έλεγχο δεν επιδεικνύονται η άδεια ασκήσεως επιτηδεύματος ή τα νόμιμα παραστατικά και γίνει επίκληση από τον αρμόδιο ότι τα κατέχει, τότε τα εμπορεύματα κατάσχονται προσωρινά και τίθενται υπό μεσεγγύηση για φύλαξη, ενώ του δίνεται τριήμερη προθεσμία προκειμένου να τα προσκομίσει στη υπηρεσία. Μετά το πέρας της προθεσμίας και εφόσον ο αρμόδιος δεν τα προσκομίσει τα προϊόντα καταστρέφονται.

Συγκεκριμένα στην περίπτωση του υπαίθριου εμπορίου αν διαπιστωθεί ότι ο ελεγχόμενος δεν κατέχει την προβλεπόμενη άδεια ή τα νόμιμα παραστατικά ή παραβιάζει άλλες διατάξεις περί υπαίθριου εμπορίου, επιβάλλεται μαζί με την κατάσχεση και ποινή προστίμου.

Στο στεγασμένο παρεμπόριο ερευνάται αρχικά αν ο κύριος ή κάτοχος λειτουργεί τον χώρο νόμιμα αν έχει τα νόμιμα παραστατικά για τα εμπορεύματα που κατέχει προς πώληση και τέλος εξετάζεται μην τυχόν αυτά παραβιάζουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Αν κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί ότι ο ελεγχόμενος στερείται αδειάς ή των νομίμων παραστατικών τα εμπορεύματα κατάσχονται και καταστρέφονται ως προϊόντα παραεμπορίου. Αν γίνει επίκληση ύπαρξης άδειας ή παραστατικού τότε του δίνεται τριήμερη προθεσμία για την προσκόμιση τους και τα προϊόντα τίθενται υπό μεσεγγύηση για φύλαξη από τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές.

Ειδικά για τα ύποπτα εμπορεύματα που βρίσκονται σε στεγασμένους χώρους γίνεται και έλεγχος παραβίασης του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

Για την απόδειξη παραβίασης του δικαιώματος αυτού τα ελεγκτικά όργανα βασίζονται στο:

-Αν προκύπτει παράλληλα εισαγωγή του εμπορεύματος από εισαγωγή που ελέγχεται για την αξιοπιστία του.

-Αν δεν προκύπτει αντιστοιχία κατεχομένης ποσότητας εμπορευμάτων με αναγραφόμενη ποσότητα στα παραστατικά.

-Από τον πρόχειρο τρόπο συσκευασίας του προϊόντος.

-Από την ποιότητα της μορφής του προϊόντος.

-Από το ύψος της τιμής που προσφέρονται προς πώληση.

-Αν υπάρχει προφορική ή έγγραφη καταγγελία.

-Από οποιοδήποτε άλλο δηλωτικό σημείο που τυχόν προκύπτει από την κυκλοφορία του συγκεκριμένου προϊόντος στην αγορά.

-Τέλος από το εάν ο κάτοχος τους δεν αντιτίθεται στην άμεση καταστροφή τους ως απομμητικών προϊόντων.

Αν κατά τη διάρκεια του ελέγχου ο κύριος ή κάτοχος δηλώσει εγγράφως με Υπεύθυνη Δήλωση ότι αντιτίθεται στην άμεση καταστροφή των εμπορευμάτων τότε τα εμπορεύματα δεν καταστρέφονται αλλά συσκευάζονται- σφραγίζονται και κατάσχονται υπό μεσεγγύηση. Στο σχετικό πρωτόκολλο κατάσχεσης υπό μεσεγγύηση

ορίζετε ο ίδιος ως μεσεγγυούχος με πλήρη καταγραφή των κατασχεθέντων εμπορευμάτων κατά είδος και δικαιούχο, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνεται δείγμα προς εξέταση της γνησιότητας.

Σε περίπτωση όμως που δεν έχει ασκηθεί αίτηση παρέμβασης δεν εφαρμόζεται η ανωτέρω διαδικασία αλλά οι διατάξεις άρθρων 122-196, μέρος τρίτο του νόμου 4072/2012 Περί Σημάτων κλπ (άρθρο 156 - απαιτείται η έγκληση του δικαιούχου). Ο ανωτέρω δικαιούχος δύναται να απέχει από την διαδικασία και να δηλώσει εγγράφως ότι δεν επιθυμεί να κάνει χρήση του δικαιώματος του οπότε το δείγμα επιστρέφεται και τα εμπορεύματα αποδεσμεύονται.

Σε περίπτωση άσκησης του δικαιώματος του ο δικαιούχος υποχρεούται εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή του δείγματος να υποβάλλει πόρισμα περί της παραβίασης ή μη των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του.

Αν το πόρισμα δεν υποβληθεί εντός της προθεσμίας ή αποφαινεται ότι δεν παραβιάζονται δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (αρνητικό) αίρεται η κατάσχεση.

Σε περίπτωση που το πόρισμα αποφαινεται περί παραβίασης δικαιωμάτων (θετικό) κοινοποιείται άμεσα στον κάτοχο ή κύριο των εμπορευμάτων ,στον οποίο παρέχεται τριήμερη προθεσμία για να εκφράσει εάν έχει αντίρρηση για το πόρισμα.

Αν παρέλθει η προθεσμία που του τάσσεται με την κοινοποίηση τότε τα εμπορεύματα καταστρέφονται με μέριμνα της αρχής συντάσσοντας σχετικό πρωτόκολλο. Τα έξοδα καταστροφής αναλαμβάνονται από τον εκάστοτε δικαιούχο μόνο για τα εμπορεύματα που του αναλογούν επιλέγοντας τον τρόπο και μέσο καταστροφής ,σε περίπτωση μη εφικτής της άμεσης καταστροφής τότε αυτή μπορεί να γίνει μετά παρέλευση ολίγων ημερών όχι πέρα των επτά (7) παρουσία πάντοτε υπαλλήλου της ελεγκτικής υπηρεσίας.

Σύμφωνα με την παραπάνω αναφορά κρίνουμε σκόπιμο να σας παραθέσουμε γενικά στοιχεία του νόμο περί του παρεμπορίου και για περισσότερες πληροφορίες ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ανατρέξει στο σύνδεσμο όπου παρουσιάζεται αυτούσιος ο νόμος. Στις 29-05-2013 δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ. Τεύχ. Α φύλλο 120 ο Νόμος 4155 /2013 για το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις. Στα άρθρα 39 και 40 του ανωτέρω Νόμου περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση παρεμπορίου , προϊόντων

απομιμητικών, παραποιημένων που παραβιάζουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας δικαιούχου καθώς και για την σύσταση του Συντονιστικού Κέντρου Αντιμετώπισης Παραεμπορίου (ΣΥ.Κ.Α.Π.)

www.digitalplan.gov.gr/resource-api/dipla/contentObject/N.../content .

2.4: Συνέπειες παρεμπορίου

2.4.1: Η μεγάλη απώλεια φορολογικών εσόδων.

Ο τζίρος του παρεμπορίου ανέρχεται στα 20 δις., ενώ υπολογίζεται ότι στερεί φόρους από το δημόσιο περίπου 6 δις.

Στα 7-10 δις. ευρώ ανέρχεται ο τζίρος του παρεμπορίου στην Ελλάδα, που ασκείται κυρίως από τους οικονομικούς μετανάστες. Αν προστεθούν οι πωλήσεις χωρίς αποδείξεις των εμπορικών επιχειρήσεων και ο τζίρος του λαθρεμπορίου καυσίμων, ποτών, τσιγάρων, αλλά και το παρεμπόριο τροφίμων, τότε ο συνολικός τζίρος του παρεμπορίου εκτινάσσεται στο ιλιγγιώδες ποσό των 15-20 δις. ευρώ, που σημαίνει διαφυγόντα έσοδα για το Δημόσιο που ξεπερνούν τα 6 δις. Ευρώ

Μόνο το παρεμπόριο που ασκείται από μειονοτικές και κοινωνικά ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως οι οικονομικοί μετανάστες, και από εθνοτικές ομάδες, όπως οι Ρομά, το οποίο φθάνει τα 10 δις. ευρώ το χρόνο, προκαλεί απώλεια εσόδων από τον κρατικό προϋπολογισμό της τάξης των 4 δις. ευρώ (2 δις. ευρώ ΦΠΑ συν 2 δις. ευρώ φόρος εισοδήματος).

2.4.2: Μία από τις λειτουργίες του παρεμπορίου είναι η τροφοδοσία της παραοικονομίας και των οργανωμένων παράνομων κυκλωμάτων.

Τα οικονομικά μεγέθη του παρεμπορίου/λαθρεμπορίου σύμφωνα με έρευνα το 2011 είχαν ως εξής:

i) 69 δις ευρώ τζίρος παραοικονομίας στην Ελλάδα.

ii) 7-20 δις ευρώ ο τζίρος του παρεμπορίου και λαθρεμπορίου κάθε είδους (συμπεριλαμβανομένων τσιγάρων, ποτών, καυσίμων, αγροτικών προϊόντων κλπ): ισούται με το 20-30% του εμπορίου στη χώρα.

iii) 300-400 εκ. ευρώ το κέρδος για τους μικροπωλητές το χρόνο (3.000-4.000 ευρώ το χρόνο ο καθένας).

v) 1-1.5 δις ευρώ το κέρδος για τους εισαγωγείς/διακινητές.

2.4.3: Δημιουργεί αθέμιτο ανταγωνισμό στην αγορά και αυξάνει τα ποσοστά ανεργίας.

Τα προϊόντα παρεμπορίου διατίθενται σε πολύ χαμηλότερες τιμές συγκριτικά με τις νομοταγείς επιχειρήσεις, συνεπώς σε συνδυασμό και με την οικονομική ύφεση είναι πιο ελκυστικά στους καταναλωτές.

Σύμφωνα με έρευνες, έχει καταγραφεί αύξηση των επιχειρήσεων που κλείνουν σε ποσοστό που ανέρχεται πάνω από 30% ενώ το ίδιο διάστημα εκτιμάται ότι ο τζίρος του παρεμπορίου έχει αυξηθεί τουλάχιστον κατά 20%, γεγονός που προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην απασχόληση, ανεβάζοντας στα ύψη τα ποσοστά της ανεργίας.

Με βάση στοιχεία του ΓΕΜΗ μόνο το πρώτο πεντάμηνο του 2016 έχουν κλείσει 15.409 επιχειρήσεις και έχουν χαθεί πολλαπλάσιες θέσεις εργασίας την ώρα που το παρεμπόριο συνεχίζει να ανθίζει και να τροφοδοτεί τα παράνομα κυκλώματα.

Οι τομείς που κυρίως πλήττονται είναι ο κλάδος της ένδυσης, το εμπόριο δερμάτινων ειδών και το εμπόριο ειδών ταξιδιού, ενώ μεγάλη έκταση έχει λάβει η παράνομη διακίνηση καυσίμων, αλκοολούχων ποτών, τσιγάρων και CD. Στους παραδοσιακούς κλάδους του λιανικού εμπορίου υπολογίζεται ότι τα κυκλώματα του παρεμπορίου ελέγχουν το 1/3 του τζίρου. Το ίδιο συμβαίνει και σε κλάδους με υψηλή προστιθέμενη αξία, όπως είναι τα κοσμήματα, καθώς και σε κλάδους με υψηλή φορολογία (καύσιμα). Μεγάλη άνθηση γνωρίζει το παρεμπόριο και στον κλάδο της διατροφής, ιδιαίτερα στα οπωροκηπευτικά και στα κτηνοτροφικά προϊόντα, καθώς οι μεγάλες ποσότητες που διακινούνται καθημερινά και χαρίζουν υψηλά κέρδη στους επιτήδειους.

Πιο αναλυτικά, με βάση αριθμητικών δεδομένων βλέπουμε την ακριβέστατη κατάσταση που επικρατεί με το παρεμπόριο στην οικονομία μας:

- Περίπου 2δισ. ευρώ ετησίως αποτελούν προϊόν παρεμπορίου στους κλασικούς κλάδους του λιανικού εμπορίου (ένδυση, υπόδηση, είδη δώρων, αξεσουάρ κ.λπ.) Το 1/3 δηλαδή του συνολικού τζίρου.
- 300εκατ. ευρώ τα διαφυγόντα έσοδα του Δημοσίου από το παράνομο εμπόριο CD, DVD κ.λπ.
- 1,5δισ. Ευρώ ετησίως τα διαφυγόντα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού από το λαθρεμπόριο καυσίμων.
- 50% του ετήσιου τζίρου του κλάδου αργυροχρυσοχοΐας έχει περιέλθει στα παραεμπορικά κυκλώματα.
- Περίπου 100 εκατ. ευρώ σε διαφυγόντες φόρους χάνει το Δημόσιο μόνο στην Αττική κάθε χρόνο καθώς σε εβδομαδιαία βάση πωλούνταν χιλιάδες δερμάτινα είδη «μαϊμού» (τσάντες, πορτοφόλια, ζώνες, βαλίτσες κ.λπ.).
- 75% του τζίρου στα γυαλιά ηλίου προέρχεται από το παράνομο εμπόριο.
- 2-3 δισ. Ετησίως η αξία των οπωροκηπευτικών που διακινούνται χωρίς παραστατικά

Σύμφωνα με έγκυρα στοιχεία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΕΒΕΑ), πέρα από 6 δισ. που κοστίζει στο Δημόσιο από απώλειες φορολογίας επιφέρει και 25 δισ. λιγότερη ρευστότητα στην αγορά με το 20% των παράνομων προϊόντων στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να κατάσχονται στην Ελλάδα. Σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT η Κίνα είναι η χώρα από την οποία προέρχονται τα περισσότερα παράνομα προϊόντα στην Ε.Ε. με ποσοστό 56%.

2.4.4: Επιδρά στην δημόσια υγεία

Ακόμη και η υγεία των καταναλωτών τίθεται σε κίνδυνο. Η οικονομική κρίση διόγκωσε περαιτέρω το πρόβλημα του φαινομένου καθώς όλο και περισσότεροι καταναλωτές στρέφονται προς τα φθηνά προϊόντα του παρεμπορίου αδιαφορώντας

για την ποιότητά τους. Η αγορά, κατανάλωση και χρήση προϊόντων άγνωστης προέλευσης και ποιότητας. Ορισμένα προϊόντα παραποίησης/απομίμησης όπως τα φαρμακευτικά, τα ανταλλακτικά και τα παιχνίδια, είναι ιδιαίτερα χαμηλής ποιότητας και μπορούν να εγκυμονούν σημαντικούς κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια.

Από σχετική μελέτη της EUIPO για την ανάλυση του αντίκτυπου προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και πειρατικών προϊόντων στο παγκόσμιο εμπόριο υποδηλώνονται τόσο οι σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές απώλειες των εθνών όσο και η οικονομική ισχύ των εγκληματικών δικτύων του παρεμπορίου.

Για το 2013 τα προϊόντα παρεμπορίου αντιπροσώπευαν το 2,5% του παγκόσμιου εμπορίου. Πρόκειται για το ισοδύναμο του ΑΕΠ της Αυστρίας ή του ΑΕΠ της Ιρλανδίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας μαζί.

Από συγκεκριμένη ανάλυση τη Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2013 προκύπτει ότι περίπου 5% των εισαγωγών της αφορούσε προϊόντα παρεμπορίου. Αυτό σημαίνει ότι ο αντίκτυπος για τα ανεπτυγμένα κράτη της Ε.Ε. είναι διπλάσιος.

Τα προϊόντα μπορεί να προέρχονται από όλες τις οικονομίες και τις Ηπείρους. Ωστόσο σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται οι αναδυόμενες οικονομίες και οι οικονομίες μεσαίου εισοδήματος. Αυτές χαρακτηρίζονται ως «οικονομίες προέλευσης» και λειτουργούν είτε ως σημαντικά σημεία διαμετακόμισης στο διεθνές εμπόριο είτε ως οικονομίες παραγωγής, με την Κίνα να αποτελεί το μεγαλύτερο παράδειγμα αυτών των τελευταίων. Οι εν λόγω οικονομίες τείνουν να διαθέτουν επαρκή υποδομή και παραγωγικές και τεχνολογικές δυνατότητες που επιτρέπουν το εμπόριο μεγάλης κλίμακας. Ωστόσο, μπορεί να μην έχουν αναπτύξει ισχυρά θεσμικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής με τη ΔΙ νομοθεσίας και πρακτικές επιβολής νομοθεσίας, για την καταπολέμηση αυτού του είδους εμπορίας προϊόντων παραποίησης/απομίμησης.

Από την ανάλυση των εισαγωγών προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και πειρατικών προϊόντων στην ΕΕ προσδιορίστηκε ένα σύνολο σημαντικών ενδιάμεσων σημείων διαμετακόμισης. Ορισμένα από αυτά, όπως το Χονγκ-Κονγκ, η Κίνα ή η Σιγκαπούρη, είναι σημαντικοί κόμβοι διεθνούς εμπορίου γενικά. Άλλα σημεία διαμετακόμισης είναι οι οικονομίες με πολύ αδύναμη διακυβέρνηση και ισχυρή παρουσία δικτύων οργανωμένου εγκλήματος ή ακόμη και τρομοκρατίας (π.χ.

Αφγανιστάν ή Συρία). Η ανάλυση δείχνει σημαντικές μεταβολές από χρόνο σε χρόνο, καθώς οι έμποροι προϊόντων παραποίησης/ απομίμησης εκμεταλλεύονται νέα κενά της διακυβέρνησης, κάτι το οποίο αντανακλά την ικανότητα των παραποιητών/απομιμητών και των εγκληματικών δικτύων να εντοπίζουν γρήγορα τα αδύνατα σημεία και τα κενά και, ως εκ τούτου, να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες κερδοσκοπίας.

Η λαθραία εισαγωγή δεν παρεμποδίζεται αποτελεσματικά εκτός από τον περιστασιακό εντοπισμό αποθηκών τέτοιων ειδών, ενώ το κυνήγι στο δρόμο απλώς επιφέρει μια ανούσια (ως προς τα συμφέροντα του παραεμπορίου) ανανέωση των μικροπωλητών όμως με πολύ μεγάλο (υλικό και ψυχολογικό) κόστος για τους ίδιους.

Τα δίκτυα διακίνησης προϊόντων απομιμήσεων είναι διεθνικά, αλληλεπικαλύπτονται και με άλλες παράνομες δραστηριότητες, είναι διαρκώς εξελισσόμενα, λόγω της αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών και εκμεταλλεύονται τα διάφορα ελεγκτικά κενά που εμφανίζονται σε κάθε χώρα. Στην Ελλάδα, τα λιμάνια του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης φαίνεται ότι συνιστούν τα κύρια κέντρα διακίνησης, ενώ τα λιμάνια της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας είναι οι πρώτοι υποδοχείς των φορτίων, κυρίως, από την Ιταλία.

Μια σημαντική πτυχή του παρεμπορίου αφορά τη διακίνηση τέτοιων προϊόντων και από ‘κανονικά μαγαζιά’. "Παρεμπόριο δεν είναι μόνο οι αλλοδαποί που απλώνουν την πραμάτεια τους στις εξόδους του Μετρό. Παρεμπόριο είναι όλες οι εισαγωγές από το εξωτερικό προϊόντων που παρουσιάζονται ως ευτελούς αξίας και μπαίνουν στη χώρα μας με το κιλό, ενώ στη συνέχεια πωλούνται με το κομμάτι, σε πολλαπλάσια αξία από την τιμή. Πολλές φορές οι καταστηματάρχες δεν γνωρίζουν ότι τα προϊόντα που προμηθεύονται είναι “μαϊμού”.

Το φαινόμενο έχει παγκόσμιο χαρακτήρα και επηρεάζεται από τις παγκόσμιες τάσεις. Το αυξημένο άνοιγμα της αγοράς σε πολλές περιοχές της ανάπτυξης, η παγκοσμιοποίηση των αλυσίδων αξίας καθώς και η ταχεία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου σε παγκόσμιο επίπεδο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο τόσο στο νόμιμο όσο και στο παράνομο εμπόριο.

Κάθε προϊόν του οποίου η πνευματική ιδιοκτησία προσθέτει οικονομική αξία στους κατόχους δικαιωμάτων και δημιουργεί διαφοροποιήσεις τιμών καθίσταται στόχος για

τους παραποιητές/απομιμητές. Στην πραγματικότητα κάθε προϊόν μπορεί να υποστεί παραποίηση απομίμηση. Προϊόντα παραποίησης/απομίμησης μπορούν να είναι από σχετικά υψηλής ποιότητας καταναλωτικά προϊόντα πολυτελείας όπως ρολόγια, αρώματα ή δερμάτινα προϊόντα, μέχρι βιομηχανικά προϊόντα όπως μηχανήματα, χημικά ή ανταλλακτικά που καλύπτουν όλο το εύρος των τιμών, αλλά και μέχρι τα συνήθη καταναλωτικά προϊόντα όπως παιχνίδια, φαρμακευτικά προϊόντα, καλλυντικά και τρόφιμα.

https://euipo.europa.eu/tunnelweb/secure/webdav/guest/document_library/observator_y/documents/Mapping_the_Economic_Impact_study/executive_summary_el.pdf

Η ραγδαία εξάπλωση της εμπορίας απομιμητικών ή παραποιημένων προϊόντων καθώς και η συνεχώς αυξανόμενη παραγωγή και τροφοδοσία της αγοράς με προϊόντα παραεμπορίου έχει πολύ αρνητικές συνέπειες στην ομαλή λειτουργία της αγοράς και γενικότερα στην Ελληνική οικονομία.

2.5: Πλαίσιο προστασίας εμπορικού σήματος

2.5.1: Προστασία εμπορικού σήματος

Κατά το νόμο σήμα θεωρείται κάθε σημείο επιδεικτικό γραφικής παράστασης, ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων όπως οι λέξεις, τα ονόματα φυσικών ή νομικών προσώπων, τα ψευδώνυμα κ.α.

Η διοικητική προστασία του σήματος σχετίζεται με τη διαδικασία καταχώρησής του και τα ένδικα μέσα μη έγκρισης ή διαγραφής ταυτόσημου ή παρόμοιου σήματος που αναγνωρίζει ο νόμος σε οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Στη χώρα μας αρμόδια για την κατάθεση και καταχώριση του σήματος είναι η Διεύθυνση Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Δεν θα εγκρίνει ως σήμα ένα σημείο εφόσον προσκρούει σε προγενέστερα κατατεθειμένο ή καταχωρημένο σήμα που διακρίνει όμοια ή παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες, ή όταν προσκρούει σε προγενέστερο σήμα φήμης, οπότε στην περίπτωση

αυτή δεν ενδιαφέρει το γεγονός ότι διακρίνει διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες, γιατί ο νομοθέτης επιφυλάσσει, και δίκαια άλλωστε, ιδιαίτερη νομική προστασία στα σήματα φήμης.

Ο νόμος ορίζει ότι εφόσον το σήμα γίνει δεκτό με αμετάκλητη απόφαση σημειώνεται στο ειδικό βιβλίο σημάτων.

Το σήμα προστατεύεται για δέκα χρόνια από την κατάθεσή του και ανανεώνεται για απεριόριστες δεκαετίες με την καταβολή ανάλογου τέλους. Το δικαίωμα για αποκλειστική χρήση του σήματος αποκτάται από την καταχώρηση. Μόνο τότε ο δικαιούχος του σήματος έχει πλήρη προστασία έναντι τρίτων που ενδεχομένως θα το προσβάλλουν. Πράγματι μόνο ο δικαιούχος καταχωρημένου σήματος μπορεί να υποβάλλει αίτηση παρέμβασης των τελωνειακών αρχών, για την οποία μας μίλησε ήδη ο Γεν. Δ/ντής των Τελωνείων, έτσι ώστε να προλάβουν να δεσμευθούν ή ακόμα και να καταστραφούν τα εμπορεύματα με τα παραποιημένα σήματα πριν προλάβουν να διοχετευθούν στην αγορά. Επίσης μόνο ο δικαιούχος καταχωρημένου σήματος μπορεί να ζητήσει ασφαλιστικά μέτρα για την προστασία του σήματός του, όπως θα αναφέρουμε πιο κάτω. Ο δικαιούχος καταχωρημένου σήματος μπορεί να το επιθέτει στα προϊόντα ή στα εμπορεύματά του ή να χαρακτηρίζει τις παρεχόμενες υπηρεσίες, να το επιθέτει στα περικαλύμματα ή στις συσκευασίες των εμπορευμάτων, στο χαρτί αλληλογραφίας, στα τιμολόγια, στους τιμοκαταλόγους, στις αγγελίες, στις διαφημίσεις, σε άλλο έντυπο υλικό και να το χρησιμοποιεί σε ηλεκτρονικά ή οπτικοακουστικά μέσα, δηλαδή και ως όνομα περιοχής (domain name). Μπορεί επίσης να παραχωρεί τη χρήση του σήματος σε τρίτους υπογράφοντας με αυτούς αποκλειστικές ή όχι παραχωρήσεις αδειών χρήσης. Ολοκληρώνοντας το κεφάλαιο της διοικητικής προστασίας του σήματος, αναφέρουμε ότι με τους νόμους που ρυθμίζουν το υπαίθριο εμπόριο (Ν.2323/1995, Ν.3377/2005, Ν.3557/2007) προβλέπεται η κατάσχεση και η καταστροφή προϊόντων που φέρουν παραποιημένα σήματα. Η αξία των σχετικών διατάξεων αφορά κυρίως τους δικαιούχους σημάτων φήμης επώνυμων προϊόντων, των οποίων οι απομιμήσεις είναι εύκολο να διαπιστωθούν στην υπαίθρια αγορά.

2.5.2: Αστική προστασία σήματος

Η προσβολή σήματος αποτελεί αδικοπραξία. Όποιος παραποιεί ή απομιμείται σήμα που ανήκει σε άλλον μπορεί να εναχθεί επί παραλείψει ή επί αποζημιώσει ή και για τα δύο.

Παραποίηση θεωρείται η πιστή ή κατά τα κύρια μέρη αντιγραφή σήματος, το οποίο χρησιμεύει για τη διάκριση ίδιου ή παρόμοιου προϊόντος.

Απομίμηση είναι η ιδιαίτερη προσέγγιση προς σήμα που ανήκει σε άλλον και μπορεί να προκαλέσει σύγχυση ως προς την προέλευση του προϊόντος μιας επιχειρήσεως στο μέσο καταναλωτή.

Η αστικής φύσεως προστασία που παρέχεται με την διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων και της τακτικής αγωγής .

Προϋπόθεση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ώστε να διαταχθεί η άρση της προσβολής και η παράλειψη της πράξης προσβολής στο μέλλον, είναι η ύπαρξη επικείμενου κινδύνου και επείγουσας περίπτωσης. Στην απόφασή του το δικαστήριο μπορεί να διάταξει κάθε πρόσφορο μέσο για να αποτραπεί ο κίνδυνος, όπως π.χ. τη συντηρητική κατάσχεση των εμπορευμάτων με τα παραποιημένα σήματα, την απαγόρευση της παραπέρα κυκλοφορίας τους, την αφαίρεση και την καταστροφή των παραποιημένων. Μπορεί ακόμα να απειλεί, εφόσον ο εναγόμενος δε συμμορφωθεί με τα ασφαλιστικά μέτρα που θα διατάχθηκαν, με χρηματική ποινή έως 5.900,00 € και προσωπική κράτηση έως ένα έτος (Αρ. 947 παρ. 1 Κ. Πολ. Δ) για κάθε παράβαση. Τόσο στην απόφαση των ασφαλιστικών, όσο και στην απόφαση της τακτικής αγωγής, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει και τη δημοσίευση του διατακτικού της απόφασης στον τύπο, μέτρο που αποβλέπει στην άρση της σύγχυσης που έχει δημιουργηθεί στις συναλλαγές. Κατά την άσκηση τακτικής αγωγής, ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει και αποζημίωση, καθώς και αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από την προσβολή του . Η ζημία που αποκαθίσταται είναι η θετική ζημία, αλλά και το διαφυγόν κέρδος

2.5.3: Ποινική προστασία σήματος

Επιπλέον της αστικής προστασίας, ο δικαιούχος σήματος απολαμβάνει και ποινικής προστασίας. Οι στερητικές της ελευθερίας ποινές κυμαίνονται από τρεις (3) μήνες έως πέντε (5) χρόνια, ενώ οι χρηματικές ποινές από εξακόσια (600,00) € έως

δεκαπέντε χιλιάδες (15.000,00) Ε. Ο νόμος περί σημάτων προβλέπει ότι τιμωρείται με φυλάκιση τριών τουλάχιστον μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον 600 Ευρώ:

α) όποιος παραποιεί σήμα ή κάνει εν γνώσει του χρήση παραποιημένου σήματος

β) όποιος θέτει σε προϊόντα της επιχείρησής του ή σε αντικείμενα του εμπορίου του ξένο σήμα εν γνώσει του

γ) όποιος απομιμείται ξένο σήμα προς παραπλάνηση των αγοραστών ή εν γνώσει του κάνει χρήση τέτοιου σήματος

δ) όποιος εν γνώσει πωλεί ή εκθέτει προς πώληση ή κυκλοφορία προϊόντα με σήμα που συνιστά παραποίηση ή απομίμηση

ε) όποιος κάνει χρήση σήματος κατά παράβαση του άρθρ. 19 του Ν.2239/94

στ) όποιος χρησιμοποιεί ως σήμα τα εμβλήματα, τα σύμβολα του ελληνικού κράτους και κάθε αρχής, καθώς και τα θρησκευτικά σύμβολα.

Όλες οι παραπάνω πράξεις είναι πλημμελήματα και τιμωρούνται εφόσον τελούνται με δόλο και εφόσον ο δικαιούχος του σήματος υποβάλλει έγκλιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ

3.1: Λαθρεμπόριο τσιγάρων και καυσίμων

Μελετώντας κάποια φαινόμενα όπως την παραοικονομία, την φοροδιαφυγή, το παρεμπόριο και το λαθρεμπόριο μας προκάλεσε ενδιαφέρον κατά τη διάρκεια της μελέτης μας να ασχοληθούμε εκτενέστερα με τα εξής φαινόμενα που έχουν σχέση με το παράνομο εμπόριο των καυσίμων και των καπνικών προϊόντων. Έτσι τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με εμπειριστατωμένες έρευνες που έχουμε διαβάσει ένα φαινόμενο που πλήττει την κοινωνία τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο είναι το παράνομο εμπόριο καπνικών προϊόντων (π.χ. τσιγάρων, καπνού κ.α.). Για την γέννηση αυτού του φαινομένου έχουν συμβάλει πολλές και βασικές αιτίες στις οποίες θα αναφερθούμε παρακάτω γιατί οι άνθρωποι καταφεύγουν στην παράνομη αγορά τσιγάρων.

3.2: Πως λειτουργεί το λαθρεμπόριο τσιγάρων

Αρχικά κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε στην λειτουργία του λαθρεμπορίου κάνοντας έτσι μια εισαγωγή στην έννοια αυτή. Η διακίνηση των λαθραίων τσιγάρων αποτελεί μια δραστηριότητα μεγάλου ενδιαφέροντος από τις εγκληματικές ομάδες λόγω του υψηλού κέρδους που έρχεται γρήγορα και των μικρών ποινών σε περίπτωση σύλληψης. Οι χώρες προέλευσης των παράνομων τσιγάρων είναι η Κίνα, η πρώην Σοβιετική Ένωση με σημεία μεταφόρτωσης τη Μέση Ανατολή και διέλευσης τα Δυτικά Βαλκάνια. Στις χώρες για τις οποίες προορίζονται είναι τα κράτη μέλη της Ένωσης με υψηλούς φόρους στον καπνό, όπως οι Σκανδιναβικές χώρες, η Γερμανία, η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία. Το λαθρεμπόριο τσιγάρων μπορεί να γίνει και από μικρές ομάδες ανθρώπων τοποθετώντας τα στις προσωπικές τους αποσκευές. Το μέγεθος του φορτίου ποικίλει ανάλογα το μεταφορικό μέσω (π.χ. τρένο, πλοίο, λεωφορείο κ.α.). Πριν την είσοδο στην Ευρωπαϊκή ένωση οι παράνομοι διακινούν τα εμπορεύματα μέσα από το Ντουμπάι, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και την Αίγυπτο όπου είναι ζώνες ελεύθερου εμπορίου ή επίσης μέσα από την Ινδονησία, Βόρειες Φιλιππίνες και Κύπρο όπου οι έλεγχοι δεν είναι ουσιαστικοί. Την δεκαετία του 2000 τα τσιγάρα που εισάγονταν παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν γνήσια ενώ σήμερα είναι πλαστά. Πιο συγκεκριμένα τα τσιγάρα που κατάσχονταν σήμερα είναι τριών ειδών

α) είναι τα γνήσια τσιγάρα μεγάλων πολυεθνικών εταιριών που εισάγονται στην μαύρη αγορά προκειμένου να πουληθούν παράνομα

β) τα << φθηνά λευκά>> τσιγάρα που παράχθηκαν πολύ φθηνά στην χώρα τους και διακινούνται στην μαύρη αγορά και

γ) τα πλαστά τσιγάρα <<μαϊμού >>.

3.3: Αιτίες

Μία από τις βασικές αιτίες που οι άνθρωποι καταφεύγουν στην αγορά λαθραίων τσιγάρων είναι η συνεχής αύξηση των τιμών των προϊόντων από το κράτος αποβλέποντας στην υψηλότερη φορολόγηση τους με σκοπό την αύξηση των εσόδων του κράτους. Όμως αυτό πλήττει τους καταναλωτές που αδυνατούν να ανταπεξέλθουν με αποτέλεσμα να στρέφονται σε παράνομες πράξεις. Στρέφονται ως προς αυτές τις πράξεις διότι οι τιμές είναι πιο <<ελκυστικές >> αναλογιζόμενοι ότι βρισκόμαστε σε μια χώρα η οποία βρίσκεται σε ύφεση με αποτέλεσμα την συνεχή μείωση των μισθών. Σε ορισμένες καταστάσεις παρατηρείται μια στροφή σε παράνομες πράξεις διότι επικρατεί μια δύσκολη οικονομική κατάσταση τόσο σε εθνικό όσο και σε ατομικό επίπεδο. Επίσης άλλες βασικές αιτίες που οξύνουν αυτό το φαινόμενο οφείλονται και σε άλλους παράγοντες όπως είναι η έλλειψη ελέγχου στα σύνορα. Με πολύ μεγάλη ευκολία περνούν λαθραία τα καπνικά είδη (τσιγάρα, καπνός) από τα σύνορα μας διότι ο έλεγχος είναι μηδαμινός και ο κίνδυνος της <<σύλληψης >> είναι και εκείνος εξίσου ελάχιστος. Έτσι πολύ εύκολα παράνομοι έμποροι βρίσκουν πρόσφορο έδαφος ώστε με μεγάλη άνεση και χωρίς την αίσθηση φόβου να μπορούν να εισάγουν και να εξάγουν παράνομα τσιγάρα διότι υπάρχει ελάχιστη αστυνόμευση και έλεγχος από τις τελωνιακές αρχές

3.4: Συνέπειες

Σύμφωνα με όσα ειπώθηκαν παραπάνω μπορούμε να αναλογιστούμε ότι όλα αυτά θα έχουν και αρκετές συνέπειες τόσο κράτος όσο και στον κάθε έναν ξεχωριστά διότι όλα λειτουργούν σαν αλυσίδα. Σίγουρα το παράνομο εμπόριο καπνού θα έχει επίπτωση ως προς την απώλεια φορολογικών εσόδων . Για παράδειγμα, τα έτη 2009-2015 όπου οι φόροι αυξήθηκαν κατά 58% τα έσοδα από τους φόρους του καπνού μειώθηκαν κατά 6,5%. Αυτό μπορεί να προκύψει από δυο πιθανά σενάρια, είτε από την μείωση της αγοράς νόμιμων τσιγάρων είτε από τη στροφή της αγοράς σε

λαθραία τσιγάρα διότι αγοράζοντας λαθραία τσιγάρα δεν αποδίδεται ο φόρος άρα τα έσοδα του κράτους μειώνονται. Επίσης , με την επιλογή μας να αγοράζουμε λαθραία τσιγάρα πρέπει να σκεφτούμε ότι αυτή μας η πράξη θα έχει και ως συνέπεια την μείωση στην οικονομική δραστηριότητα της νόμιμης αλυσίδας εφοδιασμού και την απώλεια θέσεων εργασίας. Άλλη μια πολύ σημαντική συνέπεια είναι ως προς την δημόσια υγεία διότι αυτά τα προϊόντα καπνού δεν παράγονται σύμφωνα με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς. Όλοι αυτή η κατάσταση που επικρατεί με την λαθραία αγορά καπνικών ειδών συντελεί και στην τροφοδότηση της παραοικονομίας και στην συντήρηση των οργανωμένων παράνομων κυκλωμάτων.

3.5:Λαθρεμπόριο καυσίμων

3.5.1: Το λαθρεμπόριο καυσίμων αφορά κυρίως:

- τα ναυτιλιακά καύσιμα τα οποία αντί να πωλούνται στα πλοία για τα οποία προορίζονται, κατευθύνονται στην εσωτερική αγορά σαν πετρέλαιο κίνησης. Το 20%-25% του πετρελαίου κίνησης που πωλείται, εκτιμάται ότι προέρχεται από πετρέλαιο ναυτιλίας.

- Τα καύσιμα τα οποία προορίζονται για εξαγωγές. Οι ποσότητες εικονικά κατευθύνονται με βυτία ή δεξαμενόπλοια προς τις γειτονικές χώρες, αλλά πωλούνται στην εσωτερική αγορά. Τα φορτία δεν φθάνουν ποτέ στα σύνορα και σφραγίζονται με πλαστές σφραγίδες ή σε συμφωνία με τελωνειακούς βγαίνουν και ξαναμπάνουν.

-Πώληση πετρελαίου θέρμανσης για κίνησης. Η μετατροπή/αποχρωματισμός γινόταν σε παράνομα εργαστήρια αποχρωματισμού και μεταφορά σε παράνομες δεξαμενές.

3.5.2: Εικονικές εξαγωγές καυσίμων

Κατά τις εικονικές εξαγωγές, οι ποσότητες κατευθύνονται εικονικά με βυτία ή δεξαμενόπλοια προς τις γειτονικές χώρες, αλλά πωλούνται στην εσωτερική αγορά. Τα καύσιμα τα οποία προορίζονται για εξαγωγές δεν επιβαρύνονται με ΕΦΚ και ΦΠΑ.

Συγκεκριμένα ο οδηγός του βυτιοφόρου βενζινών δηλώνει το προς εξαγωγή ποσό στα σύνορα και κατόπιν αντί να βρεθεί στα απέναντι φυλάκια της γειτονικής χώρας, κάνει

μια στροφή 180° και επιστρέφει στη βάση του στην Ελλάδα με ένα φορτίο που δήθεν εξήχθηκε. Πολλές φορές τα φορτία δεν φθάνουν ποτέ στα σύνορα και σφραγίζονται με πλαστές σφραγίδες ή σε συμφωνία με τελωνειακούς βγαίνουν και ξαναμπαίνουν καταλήγοντας στα πρατήρια εντός της χώρας. Άλλες φορές δηλώνουν άλλες ποσότητες και είδος άλλης δασμολογικής κλάσης (πχ τολουόλη) στα σύνορα σε σύμπραξη με τελωνιακούς.

Ακολουθώς, οι λαθρέμποροι διαθέτουν τα αφορολόγητα καύσιμα παράνομα εντός της επικράτειας, καρπούμενοι τους προβλεπόμενους φόρου. Τα διαφεύγοντα έσοδα του Δημοσίου είναι το σύνολο ΕΦΚ και ΦΠΑ που θα έπρεπε να εισπραχθούν αν τα καύσιμα διατίθονταν νόμιμα.

Το κύκλωμα αυτό αφορά εικονικές εξαγωγές με λήπτριες ανύπαρκτες εταιρείες, ενεργή εμπλοκή τελωνειακών, και με το αδασμολόγητο πετρέλαιο να διατίθεται σε πρατήρια τόσο της Βόρειας όσο όμως και της Νότιας Ελλάδας. Η μορφή αυτή του λαθρεμπορίου αναπτύσσεται σε μεγάλο βαθμό με φορτώσεις βυτίων και πλοίων από εγκαταστάσεις στην βόρεια Ελλάδα.

Το ποσοστό των εξαγόμενων προϊόντων τα οποία επανεισάγονται στη χώρα και πωλούνται στην εσωτερική δασμολογημένη αγορά υπολογίζεται σε ποσοστό περίπου 25% .

3.5.3: Λαθρεμπόριο ναυτιλιακού καυσίμου

Στον τομέα των λαθραίων καυσίμων ναυτιλίας το εμπόρευμα κατά κανόνα δεν εισάγεται λαθραία, παράγεται στην Ελλάδα, αλλά εξάγεται ή διατίθεται σε δικαιούχους αφορολόγητων καυσίμων εικονικά.

Οι λαθρέμποροι ναυτιλιακού καυσίμου επωφελούνται του συνόλου της φορολογίας, αφού το εν λόγω καύσιμο διατίθεται στα πλοία ατελώς. Η όλη διαδικασία στηρίζεται στα περίφημα «σλέπια» ή «μπάρτζες», δηλαδή τα μικρά δεξαμενόπλοια που φορτώνουν το ναυτιλιακό καύσιμο από τα διυλιστήρια, παρουσία τελωνειακών και του ΣΔΟΕ, δηλώνοντας ότι οι ποσότητες προορίζονται για τον ανεφοδιασμό των πλοίων.

Παραγγελιοδότες που είναι υπεύθυνοι για τον ανεφοδιασμό των πλοίων εμφανίζουν, πολλές φορές εν αγνοία πλοιάρχου και μηχανικού, εικονική αίτηση αγοράς, την οποία καταθέτουν στο τελωνείο. Προμηθεύονται την αναγραφόμενη ποσότητα, αντί όμως αυτή να καταλήξει στο σύνολό της στο πλοίο ένα μεγάλο μέρος ξεφορτώνεται σε βυτία τα οποία τη μεταφέρουν σε παράνομες δεξαμενές οι οποίες ανήκουν σε πρόσωπα που τις νοικιάζουν σε λαθρέμπορους, για να αποθηκεύουν το ναυτιλιακό καύσιμο που εξασφαλίζουν με τη συνεργασία ναυτιλιακής εταιρείας και τελωνειακών

Στο τελωνείο κατατίθεται έγγραφο που βεβαιώνει ότι η ποσότητα παραδόθηκε, χωρίς να είναι δυνατόν να ελεγχθεί από τις αρχές εάν πράγματι παραδόθηκε στον νόμιμο αποδέκτη. Στις δεξαμενές το καύσιμο αποχρωματίζεται και τη χειμερινή περίοδο διατίθεται στην αγορά ως πετρέλαιο θέρμανσης, ενώ την θερινή ως πετρέλαιο κίνησης.

Δεδομένου ότι τα ναυτιλιακά καύσιμα δεν υπόκεινται σε ΕΦΚ ή ΦΠΑ, τα διαφεύγοντα έσοδα του Δημοσίου είναι το σύνολο ΕΦΚ και ΦΠΑ

3.5.4: Πώληση πετρελαίου θέρμανσης για κίνησης

Διοχετευτεί κυρίως από Εταιρίες Εμπορίας, Πρατήρια Υγρών Καυσίμων, Πωλητές Πετρελαίου Θέρμανσης ή/και μεταφορείς σε πρατήρια ή σε άλλους καταναλωτές (αγρότες, εργοτάξια, βιοτεχνίες, μεταφορικές εταιρίες, κλπ.), όπου και πωλείται ως Πετρέλαιο Κίνησης. Τα διαφεύγοντα έσοδα του Δημοσίου είναι η διαφορά Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) μεταξύ Πετρελαίου Θέρμανσης και Κίνησης και ο αναλογών σε αυτήν ΦΠΑ.

Το ποσοστό του Πετρελαίου Θέρμανσης, το οποίο πωλείται ως Κίνησης, μετά την εξίσωση του ΕΦΚ, έχει μηδενισθεί και θα συνεχίσει να κινείται χαμηλά όσο η διαφορά των ΕΦΚ είναι μικρή. Έτσι το ποσοστό εκτιμάται σε 15%.

3.5.5: Άλλες πιθανές εστίες λαθρεμπορίου

- Βιοντήζελ που εισάγεται σαν σπορέλαιο ή παράγεται σε εγχώριες μονάδες και νοθεύει πετρέλαιο κίνησης.

- Πετρέλαιο που περιέχεται στα απόβλητα πλοίων (slops), από κλοπή των καυσίμων του πλοίου και διοχετεύονται εν τέλει σε πρατήρια.

3.5.6: Νοθεία καυσίμων

Μια από τις χειρότερες μορφές αισχροκέρδειας που ανενόχλητη δρα κατά κόρον στην ελληνική αγορά αποτελεί η νόθευση των καυσίμων, και η οποία λαμβάνει χώρα εκτός του διυλιστηρίου. Έχει έμμεση σχέση με το λαθρεμπόριο γιατί λαθραίες ποσότητες αναμιγνύονται με νόμιμα καύσιμα. Η νοθεία γίνεται με ανάμειξη προϊόντων φθηνότερου με ακριβότερου ή άλλης κατηγορίας (κυρίως αλκοόλες, τολουόλες, χρησιμοποιημένα λιπαντικά κλπ Σύμφωνα με έρευνα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, στην Αττική το 2007 το ποσοστό της νοθευμένης βενζίνης αποτελούσε το 5,2% των πρατηρίων που ελέγχθηκαν. Στο λεκανοπέδιο της Αττικής υψηλά ποσοστά νοθείας βρέθηκαν στη βενζίνη - αμόλυβδη (100 οκτανίων) κοντά στο 10% και στο πετρέλαιο 10,3%. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, στην επαρχία το ποσοστό νόθευσης στην βενζίνη είναι αρκετά μεγαλύτερο, κοντά στο 20%.

Οι τρόποι νόθευσης οι οποίοι γίνονται είτε σε χώρους αποθήκευσης είτε μεταφοράς, είτε στα πρατήρια είναι οι εξής :

Αμόλυβδη 95 οκτανίων: Νοθεύεται με προσθήκη άλλων χημικών ουσιών, όπως τολουόλιο η αλκοόλες. Είναι το πιο επικίνδυνο είδος νοθείας.

Σούπερ LRP: Η νόθευση γίνεται με την προσθήκη απλής βενζίνης σούπερ. Η νοθεία αυτή δεν επιφέρει μεγάλα κέρδη στα πρατήρια, εξαιτίας της μικρής κατανάλωσης της και της μικρής διαφοράς τιμής με την αμόλυβδη 95 οκτανίων,.

Σούπερ αμόλυβδη 100 οκτανίων: Συνήθως νοθεύεται με απλή αμόλυβδη βενζίνη.

Diesel κίνησης: Νοθεύεται με diesel θέρμανσης ή diesel ναυτιλίας και σπανιότερα με white spirit.

Διαλύτες (τολουόλιο κλπ), μεθανόλη, κ.α. που νοθεύουν βενζίνες ή και πετρέλαιο δεν επιβαρύνονται με τον Ειδικό Φόρο που επιβαρύνονται π.χ. οι βενζίνες, δηλαδή 670€ ανά κυβικό, άρα κάθε κυβικό που αντικαθιστούν, σημαίνει αντίστοιχη απώλεια

εσόδων για το Κράτος. Εδώ δεν είναι δυνατόν να υπολογισθούν ζημιές που προκαλούν στα οχήματα λόγω ακαταλληλότητας χρήσης.

Όλοι οι παραπάνω τρόποι νοθείας προκαλούν σημαντικές ζημιές και επιφέρουν την πρόωρη φθορά των κινητήρων.

Το ποσοστό των αδασμολόγητων χημικών (μεθανόλη, διαλυτικά, κλπ.), που χρησιμοποιούνται για τη νόθευση των βενζινών, υπολογίζεται σε ποσοστό περίπου 3,5%.

Διακρίνουμε διάφορες κατηγορίες κλοπής ή νόθευσης καυσίμων, ανάλογα με τον διακινητή και τον παραλήπτη :

- Νόθευση καυσίμων στους χώρους αποθήκευσης των εταιριών εμπορίας.
- Νόθευση καυσίμων από τον διακινητή (βυτιοφόρο) και τον πρατηριούχο.
- Κλοπές ή παραδόσεις νοθευμένου καύσιμου σε Πρατήρια Καυσίμων, που είναι δύσκολο με την εμπειρία των πρατηριούχων καυσίμων, αλλά όχι αδύνατο. Στις περιπτώσεις αυτές οι πρατηριούχοι ζητούν να παραδίνονται σφραγισμένα διαμερίσματα των βυτίων από τις εταιρίες καυσίμων.
- Κλοπές σε παραδόσεις καυσίμων σε πολυκατοικίες, που με έντεχνο τρόπο επιτυγχάνουν κάποιοι οδηγοί βυτίων
- Κλοπές ή παραδόσεις νοθευμένου καυσίμου σε Βιομηχανίες και καταστήματα (φούρνοι κλπ).
- Κλοπές σε παραδόσεις πετρελαίου ναυτιλίας σε πλοία με την συνεργασία ή μη των αρμοδίων εφοδιασμού.

Για κάθε κλοπή ή διαθέσιμο καύσιμο που προέρχεται από παράνομη παρακράτηση και μη παράδοση, είναι βέβαιο ότι υπάρχει συνέργια με κλεπταποδόχο, που διαθέτει ανάλογη δεξαμενή, είτε νόμιμη σε Πρατήρια Καυσίμων είτε παράνομη σε αποθήκες αποχρωματισμού της ιχνηθεσίας του καυσίμου. Σε αυτές τις δεξαμενές μπαίνει το καύσιμο με πλήρη γνώση της παρανομίας και με στόχο τον παράνομο πλουτισμό. Οι παράνομες δεξαμενές έχουν συνήθως πετρέλαιο ναυτιλίας (ή/και παλαιότερα θέρμανσης) που σε άλλες περιπτώσεις μπαίνει σε διαδικασία αποχρωματισμού και

προώθησης για μεταπώληση στην Αγορά, ενώ σε άλλες περιπτώσεις διατίθεται απευθείας για χρήση.

3.5.7: Διαμόρφωση λιανικής τιμής της βενζίνης

Η τιμή του αργού πετρελαίου αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης στα διεθνή χρηματιστήρια. Το αργό πετρέλαιο τύπου Brent, χρησιμοποιείται συνήθως ως σημείο αναφοράς διεθνώς για την τιμολόγηση και άλλων τύπων αργού. Σύμφωνα με στοιχεία του ηλεκτρονικού διηπειρωτικού χρηματιστηρίου (ICE) ο χρηματιστηριακός δείκτης του αργού πετρελαίου τύπου Brent υποχώρησε κατά 41,41% κατά το τελευταίο εξάμηνο του 2015 ενώ οι πρωτικές τάσεις συνεχίστηκαν με αποτέλεσμα στις 19/1/2016 η τιμή εκκαθάρισης να έχει πέσει αρκετά κάτω από τα 30 δολάρια (USD) το βαρέλι και συγκεκριμένα στα 28,71 USD. Η κατακόρυφη αυτή πτώση στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου αποδίδεται στους θεμελιώδεις κανόνες της αγοράς και συγκεκριμένα στην υποχώρησης της ζήτησης ως αποτέλεσμα της επιβράδυνσης της κινεζικής οικονομίας και των ανησυχιών για την παγκόσμια ανάπτυξη, καθώς και στην αύξηση της προσφοράς λόγω άρσης των διεθνών κυρώσεων σε βάρος του Ιράν, απροθυμίας της Σαουδικής Αραβίας να περικόψει την παραγωγή και άλλων επιμέρους παραμέτρων.

Η τιμή του αργού πετρελαίου διαπραγματεύεται σε δολάριο Αμερικής. Επομένως, οι τιμές αργού πετρελαίου που προμηθεύονται τα διυλιστήρια στην Ελλάδα, επηρεάζονται και από την ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου. Η τάση ενίσχυσης του δολαρίου έναντι του ευρώ, που επικράτησε κατά την εξεταζόμενη περίοδο (περίπου 2%) μετρίασε στην ευρωπαϊκή αγορά τη μείωση που παρατηρήθηκε στις διεθνείς τιμές του αργού.

3.6: Επεξεργασία – Διανομή – Λιανική Πώληση

Στην Ελλάδα, το αργό πετρέλαιο επεξεργάζεται στα διυλιστήρια των ΕΛ.ΠΕ. και της Motor Oil, οι οποίες αποστέλλουν καθημερινά στο Παρατηρητήριο Τιμών Υγρών Καυσίμων τις τιμές πώλησής τους (ex-factory) αλλά και τις διεθνείς τιμές platts των τελικών προϊόντων πετρελαιοειδών ανατολικής μεσογείου (HCIF MED). Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, για την απλή αμόλυβδη [βενζίνη](#), οι τιμές platts, σε €/λτ

μειώθηκαν κατά 35,32% ενώ οι μέσες σταθμικές ex-factory τιμές (προ τελών και φόρων, συμπεριλαμβανομένων εξόδων (φορτωτικά) μειώθηκαν κατά 32,87%.

Περαιτέρω, οι τιμές των τελικών προϊόντων πετρελαιοειδών επιβαρύνονται με διαφόρων ειδών φόρους και τέλη, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων είναι ανελαστικοί, δηλαδή δεν υπολογίζονται με βάση την τιμή αλλά με βάση την πωλούμενη ποσότητα. Συγκεκριμένα η τιμή της απλής αμόλυβδης βενζίνης επιβαρύνεται με:

-**Ανταποδοτικό τέλος ΠΑΕ:** 0,21€ ανά 1.000 λίτρα (σταθερό)

-**Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης (ΕΦΚ):** 670 € ανά κυβικό μέτρο (σταθερό)

-**Εισφορά ειδικού λογ/σμού Πετρελαιοειδών:** 1,2% επί της τιμής διυλιστηρίου (μεταβλητό)

-**Ειδικό Τέλος Δικαιωμάτων Εκτέλεσης Τελωνειακών Εργασιών (ΔΕΤΕ):** 0,5% της αξίας του αθροίσματος της τιμής διυλιστηρίου και του ΕΦΚ (ημι- μεταβλητό)

-**Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ):** 23% επί του συνόλου της τιμής διυλιστηρίου, των μικτών ονομαστικών περιθωρίων κέρδους και των ανωτέρω φορολογικών επιβαρύνσεων (ημί-μεταβλητό).

Τέλος, τα έξοδα λειτουργίας και τα περιθώρια κέρδους των εταιρειών εμπορίας και των πρατηρίων λιανικής πώλησης προστίθενται στα ανωτέρω και έτσι διαμορφώνεται η τελική τιμή λιανικής πώλησης. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο οι μεσοσταθμικές πανελλαδικές τιμές πώλησης των εταιρειών εμπορίας, σύμφωνα με τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Τιμών Υγρών Καυσίμων, σημείωσαν πτώση κατά 14,09% (1,526 σε 1,311 €/λτ) ενώ οι μέσες τιμές λιανικής πώλησης στα πρατήρια μειώθηκαν κατά 13,16% (από 1,581 σε 1,373 €/λτ)

Στον παρακάτω πίνακα αναγράφονται λεπτομερώς τα ανωτέρω:

	1/7/2015	31/12/2015	Διαφορά	%
	Τιμες σε €/λτ	Τιμες σε €/λτ	σε €/λτ	Διαφορά
PLATTS HCIF MED (€/ΛΤ)	0,477	0,3085	-0,1685	-35,32%

Μέση Τιμή Διυλιστηρίων (σε €/ΛΤ)	0,499	0,335	-0,1640	-32,87%
Ανταποδοτικό Τέλος ΡΑΕ (σε €/ΛΤ)	0,00021	0,00021	0,0000	0,00%
Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης -ΕΦΚ (σε €/ΛΤ)	0,67	0,67	0,0000	0,00%
Εισφ. "Ειδικού Λογ. Πετρελαιοειδών" (σε €/ΛΤ)	0,005988	0,00402	-0,0020	-32,87%
ΔΕΤΕ (σε €/ΛΤ) ΣΤΑΘΕΡΟ ΜΕΡΟΣ	0,00335	0,00335	0,0000	0,00%
ΔΕΤΕ (σε €/ΛΤ) ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΜΕΡΟΣ	0,002495	0,001675	-0,0008	-32,87%
ΦΠΑ 23% ΣΤΑΘΕΡΟ ΜΕΡΟΣ	0,1549188	0,1549188	0,0000	0,00%
ΦΠΑ 23% ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΜΕΡΟΣ	0,140715346	0,101821037	-0,0389	-27,64%
ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΩΝ	0,8284788	0,8284788	0,0000	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΩΝ	0,149198346	0,107516037	-0,0417	-27,94%
Σύνολο Επιβαρύνσεων	0,977677146	0,935994837	-0,0417	-4,26%
Εξοδα και κερδοφορία Ετ. Εμπορίας και Πρατηρίων (σε €/ΛΤ)	0,104322854	0,102005163	-0,0023	-2,22%
Μέση Σταθμική τιμή χονδρικής πώλησης*	1,526	1,311	-0,2150	-14,09%
Μέση Λιανική Τιμή επόμενης ημέρας (σε €/ΛΤ)	1,581	1,373	-0,2080	-13,16%

Συμπερασματικά:

Κατά την διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, οι τιμές διυλιστηρίων αποτελούν κατά μέσο όρο το 27% των λιανικών τιμών πώλησης, οι σταθερές επιβαρύνσεις το 57%, οι μεταβλητές το 8,5% ενώ τα έξοδα λειτουργίας και η κερδοφορία των εταιρειών εμπορίας και των πρατηρίων το 7,5% κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Συνεπώς η μεταβολή των ex-factory τιμών των διυλιστηρίων επηρεάζει κατά 30% περίπου την τελική τιμή πώλησης της βενζίνης στον καταναλωτή.

Οι συνολικές επιβαρύνσεις ανέρχονται σε 0,93 έως 0,98 € ανά λίτρο κάτι που θέτει "κατώφλι" στην λιανική τιμή πώλησης.

Τα στάδια διύλισης, διανομής και εμπορίας αναλαμβάνονται από επιχειρήσεις, η λειτουργία των οποίων ενέχει κόστη (μέρος των οποίων είναι και αυτά ανελαστικά) και λογικό περιθώριο κέρδους. Με άλλα λόγια ακόμα και αν, σε εντελώς υποθετικό πλαίσιο, οι διεθνείς τιμές πετρελαίου μηδενιστούν, η λιανική τιμή πώλησης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι μηδενική.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία, οι τιμές διυλιστηρίων μειώθηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο κατά 16,40 λεπτά του ευρώ (-32,87%) και η μέση λιανική τιμή της επόμενης μέρας μειώθηκε κατά 20,8 λεπτά του ευρώ (-13,16%). Δηλαδή σε απόλυτα νομισματικά μεγέθη η μείωση στις λιανικές τιμές ήταν μεγαλύτερη από τη μείωση στις τιμές ex-factory και ποσοστιαία αντιστοιχεί 39,2% της ποσοστιαίας μείωσης της ex-factory τιμής.

Από την παραπάνω ανάλυση, προκύπτει ότι στο σύνολο της τελικής λιανικής τιμής της βενζίνης το 65,5 % αφορά τέλη και φόρους. Άρα γίνεται εύκολα αντιληπτό το μεγάλο κέρδος των κυκλωμάτων λαθρεμπορίας και οι σημαντικές επιπτώσεις που επιφέρει στα έσοδα του κράτους.

(<http://www.capital.gr/story/3097462>)

Κόστος του λαθρεμπορίου για το δημόσιο

Τα διαφυγόντα έσοδα κατά τον ΣΕΕΠΕ (Σύνδεσμο Εμπορίας Εταιρειών Πετρ.) υπολογίζονται μεταξύ 300 και 500 εκατ. € ανά έτος. Άλλες πληροφορίες ανεβάζουν το ποσό αυτό στο 1 δις € περίπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

4.1 : Τρόποι αντιμετώπισης

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια θα θέλαμε μετά την ανάλυση που έγινε στα φαινόμενα της παραοικονομίας, της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου να παραθέσουμε ορισμένους τρόπους αντιμετώπισης. Γνωρίζοντας την σημαντικότητα αυτών των θεμάτων και τις επιπτώσεις που έχουν ως προς την οικονομία του κράτους και ορισμένα προϊόντα ως προς την υγεία των ανθρώπων θα πρέπει να ληφθούν κάποια μέτρα για την άμεση καταπολέμηση αυτών. Αρχικά θα ξεκινήσουμε με την αναφορά μέτρων αντιμετώπισης της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής και στην συνέχεια του παρεμπορίου-λαθρεμπορίου.

4.2 : Τρόποι αντιμετώπισης παραοικονομίας-φοροδιαφυγής

Μία σειρά μέτρων αντιμετώπισης της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής, που αν εφαρμοσθούν θα αυξήσουν σημαντικά τα έσοδα του κράτους χωρίς να επηρεαστούν οι ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες είναι :

- **Τεχνολογική οργάνωση της φορολογικής Διοίκησης.** Ο εκσυγχρονισμός και η ηλεκτρονική μηχανοργάνωση της Φορολογικής Διοίκησης θα επιταχύνει την υποβολή κάθε είδους δηλώσεων και στοιχείων ενώ παράλληλα θα επιτρέψει στις φορολογικές και τελωνειακές αρχές να συγκεντρώνουν άμεσα πληροφορίες για τους φορολογούμενους και να τα χρησιμοποιούν γρήγορα και αποτελεσματικά ώστε να γίνονται εύκολα αντιληπτές οι παραβάσεις

Επιπλέον η ηλεκτρονική οργάνωση θα επιτρέψει τόσο στον φορολογούμενους όσο και στους υπάλληλους της φορολογικής διοίκησης να αντλούν οδηγίες ανά πάσα στιγμή για την ισχύουσα νομοθεσία, και να ενημερώνονται έγκαιρα για οποιοσδήποτε εξελίξεις μετριάζοντας έτσι την ανασφάλεια δικαίου που έχει επέλθει λόγω της πολυνομίας.

Τυχόν φαινόμενα διαφθοράς θα εκλείψουν , καθώς θα περιοριστεί στο ελάχιστο η προσωπική επαφή των φορολογουμένων με τους υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης.

Τέλος με την καθιέρωση ηλεκτρονικών συναλλαγών με την αρμόδια υπηρεσία ακόμη και για μια αίτηση θα μειώσει αισθητά την γραφειοκρατία ενώ θα γίνει

αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού σε καίριες θέσεις που αφορούν τον έλεγχο.

- **Μείωση φορολογικών συντελεστών.** Στην Ελλάδα οι φορολογικοί συντελεστές βρίσκονται σε αρκετά υψηλά επίπεδα αποτελώντας σημαντικό αντικίνητρο για την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων, καθώς από την απόκρυψη εισοδημάτων το όφελος είναι αρκετά μεγάλο. Η σχέση μεταξύ φορολογικών συντελεστών και εσόδων είναι αντιστρόφως ανάλογη καθώς με την αύξηση των συντελεστών μειώνονται τα έσοδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μείωσης φορολογικών συντελεστών είναι όταν το 2011 μειώθηκε ο συντελεστής ΦΠΑ στην εστίαση παρατηρήθηκε αυξημένη δήλωση συναλλαγών κατά 11,8%. Επομένως ο φορολογούμενος μετριάζοντας το όφελος από τη μη δήλωση των συναλλαγών του με το ρίσκο εντοπισμού και επιβολής προστίμου επιλέγει να δηλώνει τις συναλλαγές του.
- **Φορολογικός έλεγχος και επιβολή κυρώσεων.** Η μείωση των συντελεστών φορολογίας δεν μπορεί από μόνη της να οδηγήσει σε μείωση της φοροδιαφυγής, εάν παράλληλα δεν εφαρμοστούν εξαναγκαστικά μέτρα συμμόρφωσης. Ο φόβος ενδεχόμενου ελέγχου και η επιβολή αυστηρών προστίμων αποτελούν κινητήρια δύναμη. Η εντατικοποίηση των ελέγχων για την πάταξη του λαθρεμπορίου και του παρεμπορίου είναι επιτακτική ανάγκη καθώς η εντατικοποίηση των ελέγχων τόσο στα σύνορα όσο και στην αγορά θα συνεισφέρει στην καταπολέμησή του.
- **Δημιουργία σταθερού και απλοποιημένου φορολογικού συστήματος.** Η πολυνομία και η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος προκαλεί σύγχυση στους φορολογουμένους ενώ δυσχεραίνει το έργο των ελεγκτών. Η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος εκτός του ότι επιφέρει την καλύτερη εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας από τους ελεγκτές θα συνεισφέρει και στην εμπιστοσύνη των πολιτών προς το φορολογικό σύστημα καθώς δεν θα φοβούνται το ενδεχόμενο τιμωρίας σε περίπτωση παράβασης, καθώς αδυνατούν να παρακολουθούν τις εξελίξεις. Ένα καλά σχεδιασμένο και οργανωμένο σταθερό φορολογικό σύστημα θα μειώσει την αβεβαιότητα των επιχειρήσεων και θα προσελκύσει επενδύσεις φέρνοντας ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη.
- **Οργάνωση φορολογικών αρχών.** Η γραφειοκρατία και η ελλιπής οργάνωση της φορολογικής διοίκησης καθιστά το έργο του ελέγχου δυσκολότερο. Είναι σκόπιμο να

δημιουργηθεί ένα σταθερό οργανωτικό πλαίσιο που θα καθορίζει με σαφήνεια και ακρίβεια τις επιμέρους αρμοδιότητες της διοίκησης διευκολύνοντας την άσκηση του ελέγχου.

- **Κατάλληλη εκπαίδευση /κατάρτιση των υπαλλήλων της φορολογικής διοίκησης.** Για την αποφυγή της ανασφάλειας ως προς την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας είναι απαραίτητη η διαρκής ενημέρωση και εκπαίδευση των υπαλλήλων της φορολογικής διοίκησης.
- **Διαρθρωτικές αλλαγές στην δομή των επιχειρήσεων.** Η διάρθρωση της Ελληνικής οικονομίας η οποία αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από μικρές επιχειρήσεις δυσκολεύει το έργο των ελεγκτικών αρχών και ευνοεί την ύπαρξη φοροδιαφυγής. Θα πρέπει να δοθούν κίνητρα για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη μεγάλων επιχειρήσεων μέσω ενός γενικότερου αναπτυξιακού μοντέλου που θα καθιστά μη ελκυστική την ίδρυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- **Επέκταση χρήσης του πλαστικού χρήματος.** Κάθε ηλεκτρονική συναλλαγή αφήνει το φορολογικό της αποτύπωμα, διευκολύνοντας την ενίσχυση της διαφάνειας και τον έλεγχο. Όσοι χρησιμοποιούν πλαστικό χρήμα κατά την συναλλαγή με ένα κατάστημα ή με έναν επαγγελματία, δεν θα μπορούν να φοροδιαφύγουν εφόσον οι συναλλαγές θα καταγράφονται μέσω τραπεζικού συστήματος. Στην Ελλάδα η χρήση πλαστικού χρήματος είναι αρκετά περιορισμένη σε σχέση με άλλες χώρες. Για την επέκταση της χρήσης του θα πρέπει να δοθούν σημαντικά κίνητρα στους φορολογουμένους όπως για παράδειγμα οι εκπτώσεις ή οι επιστροφές μετρητών σε αγορές που πραγματοποιήθηκαν με την χρήση καρτών πληρωμής.
- **Καθιέρωση ανταλλαγής ηλεκτρονικών παραστατικών μεταξύ των επιχειρήσεων και κυρίως του ηλεκτρονικού τιμολογίου.** Με την αξιοποίηση των ψηφιακών πληροφοριών του η-τιμολογίου μπορεί να βελτιωθεί η κατά περίπτωση αναζήτηση ελεγκτικών υποθέσεων με βάση τις ανάγκες του ελεγκτικού σώματος καθώς και να απλουστευθεί/εντατικοποιηθεί η διαδικασία αναζήτησης υποθέσεων προς έλεγχο. Σημαντικότερη όμως μπορεί να είναι η παροχή των στοιχείων του η-τιμολογίου στις διαδικασίες ελεγκτικών επαληθεύσεων, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα και με μεγαλύτερη ακρίβεια και αξιοπιστία.

Σχετικά με τις ειδικές ελεγκτικές επαληθεύσεις, υπάρχει η δυνατότητα με την χρήση των στοιχείων του η-τιμολογίου να εξεταστούν σε βάθος όλες οι πωλήσεις και δαπάνες που προκύπτουν από την υποβολή των στοιχείων για την εν λόγω επιχείρηση

ή επιτηδευματία και να προσδιορισθεί αν αντιστοιχούν σε πραγματικές συναλλαγές ή αποτελούν πιθανό αντικείμενο ελέγχου. Ο έλεγχος μπορεί να γίνει είτε με καθορισμό οποιουδήποτε ορίου ποσού αλλά και βάση συχνότητας, χρονολογικής σειράς ή συγκεκριμένης χρονικής περιόδου της οικονομικής χρήσης στην οποία πραγματοποιήθηκαν. Σχετικά με την φορολογία ΦΠΑ, μπορεί να γίνει αυτοματοποιημένος έλεγχος από το σύστημα για να εντοπιστεί αν μεταφέρθηκαν σωστά τα δεδομένα των βιβλίων στις υποβληθείσες δηλώσεις ΦΠΑ, αν τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες και προϋποθέσεις στις περιπτώσεις έκπτωσης επί του τζίρου και στα ειδικά καθεστάτα ΦΠΑ αν εξέπεσε ο αναλογών ΦΠΑ, χωρίς να υπάρχει τέτοιο δικαίωμα και αν εφαρμόστηκαν οι ορθοί συντελεστές ΦΠΑ εκροών και εισροών και προκειμένου για απαλλασσόμενες πωλήσεις αν έχουν τηρηθεί οι προβλεπόμενες διαδικασίες και υπάρχουν τα αντίστοιχα δικαιολογητικά ή έγινε μετατόπιση εκροών από υψηλότερο σε χαμηλότερο συντελεστή ΦΠΑ βάση των στοιχείων του συναλλασσόμενου.

- **Η σύνδεση της ταμειακής μηχανής με το Υπουργείο Οικονομικών**

Οι συναλλαγές και η καταβολή του ΦΠΑ που αναλογεί στη συναλλαγή θα καταγράφεται, βοηθώντας την πάταξη του παρεμπορίου και της φοροδιαφυγής.

4.3: Τρόποι αντιμετώπισης παρεμπορίου-λαθρεμπορίου

Σύμφωνα με δημοσιευμένο άρθρο στο διαδίκτυο σε γνωστή εφημερίδα (<http://www.topontiki.gr/article/121239/ti-proteinoy-n-oi-emporoi-ston-tsipra-gia-paremporio-lathremporio-kai-forodiafygi>) απεγνωσμένοι έμποροι στέλνουν ένα υπόμνημα με την παράθεση του προβλήματος του παρεμπορίου, λαθρεμπορίου και της φοροδιαφυγής που είναι αποτέλεσμα των παραπάνω στον πολιτικές αρχές .Οι έμποροι εκφράζουν την ανησυχία τους και τους προβληματισμούς τους και ταυτόχρονα παραθέτουν πιθανές λύσεις καταπολέμησης του φαινομένου. Αρχικά εκφράζουν την ανησυχία τους λέγοντας ότι το παρεμπόριο έχει πολλές επιπτώσεις στον κλάδο τους στην προσπάθεια ανάκαμψης της καταναλωτικής ζήτησης, στοιχειοθετούνται όχι μόνο από την απομύζηση δυνητικών πόρων που θα κατευθύνονται στην αγορά και εκτιμάται σήμερα περίπου στα 18 δις ευρώ σε ετήσια βάση και ταυτόχρονα χάνονται 3,4 δις ευρώ από μη καταβολή ΦΠΑ προς το δημόσιο. Αυτά τα ποσά γίνετε κατανοητό ότι είναι υπέρογκα και αρκετά για να προκαλέσουν

πολλά προβλήματα τόσο στους εμπόρους όσο και στο κράτος. Αγανακτισμένοι από αυτό το φαινόμενο προτείνουν κάποιες λύσεις οι οποίες είναι οι εξής :

- Σε πρώτο στάδιο, μέσω της γενικευμένης χρήσης ειδικών μηχανημάτων, όπως τα «X-Ray scanners», και τα εξελιγμένα «Electromagnetic field container scanners» στις πύλες εισόδου (τελωνεία και μεγάλα λιμάνια).
- Κατά δεύτερον, η εντατικοποίηση αυστηρών ελέγχων στις αποθήκες χονδρικής διανομής και πώλησης όπου συγκεντρώνονται τα παράνομα εμπορεύματα. Οι τοποθεσίες που συγκεντρώνουν τέτοια κέντρα διακίνησης είναι γνωστά σε όλους μας και το μόνο που απομένει είναι η πολιτική βούληση.
- Σε τρίτο επίπεδο, οι εξονυχιστικοί έλεγχοι τόσο στα εμπορεύματα υπαίθριου εμπορίου όσο και στις άδειες των μικροπωλητών. Πιο συγκεκριμένα οι αρχές θα πρέπει να επιμείνουν στον έλεγχο των αδειών των μικροπωλητών διότι πολλοί μικροπωλητές-πωλητές αγνοούν την έκδοση αυτής της άδειας εσκεμμένα ώστε να πετύχουν το μεγαλύτερο κέρδος για αυτούς. Όταν είσαι κάτοχος αυτής της άδειας αυτόματα σημαίνει ότι πρέπει να τηρείς και όλα όσα προβλέπει και ορίζει ο νόμος από τη στιγμή που διενεργείς εμπορικές πράξεις δηλαδή ένας μικροπωλητής και όχι μόνο και όσοι κάνουν εμπόριο θα πρέπει να εκδίδουν τα απαραίτητα παραστατικά όπως αποδείξεις λιανικής ή χονδρικής (ανάλογα την δραστηριότητα), να κάνουν δήλωση του ΦΠΑ κάθε τρίμηνο ή κάθε μήνα ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης και να εκδίδουν και τα απαραίτητα παραστατικά σε περίπτωση όπου η πώληση γίνεται και παραδίδεται σε άλλο χώρο. Έτσι μπορεί να γίνει πολύ εύκολα αντιληπτό πόσο κέρδος έχουν οι πωλητές όταν δεν έχουν την άδεια διότι δεν κάνουν καμία από τις παραπάνω πράξεις και όλα είναι ‘μαύρα’ κέρδη και καθαρά’ κέρδη διότι δεν αποδίδουν πουθενά και σε κανέναν κανένα φόρο με αποτέλεσμα αυτή η πράξη να συντελεί στη μείωση των εσόδων του κράτους. Επίσης εντατικός και εξονυχιστικός έλεγχος θα πρέπει να γίνεται και ως προς τα προϊόντα που πωλούνται διότι πολλά από αυτά για να πωλούνται ‘παράνομα’ συντρέχουν δυο λόγοι: ο ένας είναι ότι πωλούνται με τη μορφή παρεμπορίου και λαθραία διότι οι πωλητές δεν έχουν την άδεια και ο δεύτερος λόγος είναι ότι δεν υπάρχει κάποιος περιορισμός στο τι προϊόντα θα πωλούν διότι στερούνται την άδεια και έτσι μπορεί τα προϊόντα να είναι κλεμμένα ή να έχουν παραχθεί μη τηρώντας την απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους ανθρώπους και να βλάπτουν την υγεία.

- Παράλληλα και σε συνάφεια με τις παραπάνω πρωτοβουλίες, ενδείκνυται η θέσπιση ειδικού κλιμακίου ελεγκτών με αποκλειστική αρμοδιότητα τον εντοπισμό, κατάσχεση και άμεση καταστροφή, απαλλαγμένη από γραφειοκρατικές διαδικασίες των παρανόμως εισαχθέντων και διακινηθέντων εμπορευμάτων, όπως άλλωστε προβλέπεται, αλλά δεν εφαρμόζεται μετά και τη κατάργηση της Δημοτικής Αστυνομίας.

Η ΕΣΣΕΕ, έχει ήδη γνωστοποιήσει προς το υπουργείο Οικονομικών την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της και έχει προχωρήσει στην αγορά και στην εγκατάσταση μιας πλήρως εξοπλισμένης σταθερής γεφυροπλάστιγγας, ενώ ήδη βρίσκεται σε συνεννόηση με το τελωνείο των Κήπων Έβρου για την σχετική ολοκλήρωση της συγκεκριμένης δωρεάς του Ελλήνων εμπόρων προς το Ελληνικό Δημόσιο. **Πιο αναλυτικά, προτείνεται η θέσπιση διατάξεων που θα προβλέπουν:**

- Την υποχρεωτική εγκατάσταση του συστήματος εισροών-εκροών όχι μόνο στα πρατήρια υγρών καυσίμων (βενζινάδικα) και στα καταστήματα πώλησης πετρελαίου θέρμανσης, αλλά και σε όλο το εύρος της εφοδιαστικής αλυσίδας, από τα διυλιστήρια μέχρι και τα πλωτά μέσα μεταφοράς. Με την εγκατάσταση αυτού του συστήματος θα καταπολεμηθεί σε μεγάλο βαθμό το λαθρεμπόριο που υπάρχει στα καύσιμα. Το σύστημα αυτό θα δείχνει με ακρίβεια τον αριθμό των εισροών και των εκροών. Σύμφωνα με τον αριθμό εισροών θα πρέπει να υπάρχουν και οι ανάλογες εκροές. Αν τυχόν υπάρξει κάποια διαφορά θα γίνετε γρήγορα αντιληπτή με αυτό το σύστημα και θα ελέγχετε από τους αρμόδιους.
- Τη διενέργεια τακτικών ελέγχων στα σημεία εκφόρτωσης και παράδοσης των ναυτιλιακών καυσίμων, με παράλληλη διασταύρωση των τελωνειακών εγγράφων για μια πραγματική και πλήρη εικόνα των ποσοτήτων και όχι μόνο. Αυτή η διασταύρωση θα πρέπει να γίνετε από κατάλληλα εκπαιδευμένα άτομα και γνώστες τις νομοθεσίας σε περίπτωση παραπτώματος ή πια απαραίτητα έγγραφα θα πρέπει να έχουν οι μεταφορείς για την απόδειξη της νόμιμης μεταφοράς τους και πώλησης τους.
- Την παρακολούθηση με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα (GPS) των δρομολογίων των μέσων μεταφοράς καυσίμων, τόσο όσον αφορά προορισμούς εντός της Επικράτειας όσο και στο εξωτερικό (σημείο προορισμού).
- Πρόβλεψη για ψηφιακή σήμανση στα πακέτα των τσιγάρων και αντικατάσταση των υφιστάμενων φορολογικών ταινιών.

- Μείωση των υψηλών συντελεστών φορολόγησης των τσιγάρων, προκειμένου αυτά να γίνουν πιο προσιτά στον απλό καταναλωτή για να μην οδηγείται ο καταναλωτής σε λαθραία πράξη. Διότι όσο ο συντελεστής φορολογίας των τσιγάρων αυξάνετε τόσο σε περίοδο κρίσης οι καταναλωτές θα στρέφονται στην αγορά λαθραίων τσιγάρων διότι βρίσκουν τσιγάρα σε πολύ πιο χαμηλές τιμές αλλά όμως θέτουν σε κίνδυνο την υγεία τους γιατί αυτά τα τσιγάρα δεν έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές παραγωγής που ορίζονται από το νόμο.
- Αυστηροποίηση των επιβαλλόμενων ποινών στους λαθρέμπορους/διακινητές. Οι ποινές αυτές θα μπορούν να είναι είτε με την μορφή χρηματικού προστύμματος δηλαδή να υπάρχει μια κλίμακα προσαρμοσμένη στο επίπεδο του παραπτώματος και να επιβάλλετε στον έμπορο με την άμεση καταβολή του είτε με την μορφή φυλάκισης δηλαδή να τιμωρείτε με την μερική κράτηση του όπου θα είναι δίκιο να οριστεί από τον νόμο. Όσο πιο πολύ τηρηθούν αυτές οι ποινές τόσο πιο άμεσα αποτελέσματα θα έχουμε.
- Ολοσχερής καταστροφή των κατασχεθέντων λαθραίων προϊόντων.
- Πληρέστερη ενημέρωση των καταναλωτών για τις παρενέργειες της χρήσης λαθραίων και αμφιβόλου ποιότητας προϊόντων. Η ενημέρωση να γίνεται από άτομα εκπαιδευμένα και γνώστες καλά του φαινομένου ώστε να ενημερωθεί ο κόσμος τι επιπτώσεις έχουν αυτά τα προϊόντα στην υγεία τους και όχι μόνο όπου είναι πολλές και επικίνδυνες διότι τα προϊόντα αυτά δεν παράγονται με τις απαραίτητες προδιαγραφές και συνθήκες που ορίζει ο νομός αλλά με διαφορετικές ώστε το κόστος να είναι όσο το δυνατόν μικρότερο και το κέρδος τους όσο τον δυνατόν μεγαλύτερο.
- Σύσταση μονάδας/σώματος διενέργειας τακτικών επιτόπιων ελέγχων στην αγορά, με στόχο τη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής από δημόσιους υπαλλήλους που είχαν περιέλθει σε καθεστώς κινητικότητας/εφεδρείας και αναμένεται να επαναδραστηριοποιηθούν μετά τις πρόσφατες εξαγγελίες της νέας Κυβέρνησης. Παράλληλα, προκειμένου να δοθεί μεγαλύτερο κίνητρο στη συγκεκριμένη ομάδα θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο πριμοδότησης (μέσω μορίων) της απόδοσης του έμφυχου δυναμικού της.
- Αρτιότερη στελέχωση και στην αποδοτικότερη λειτουργία ενός Κέντρο Ελέγχου Μεγάλου Αδικαιολόγητου Πλούτου, καθώς τα έσοδα που μπορούν να εισρεύσουν στα δημόσια ταμεία μόνο αμελητέας αξίας δεν μπορούν να θεωρηθούν.

- Θέσπιση αξιοκρατικών διαδικασιών αξιολόγησης του προσωπικού, βάσει αυστηρών αντικειμενικών κριτηρίων (προϋπηρεσία, ειδικά σεμινάρια επιμόρφωσης, τακτική αξιολόγηση). Παράλληλα, η υιοθέτηση κινήτρων επίτευξης ή ακόμη και υπέρβασης των στόχων που έχουν τεθεί από τη διοίκηση, προς τη σωστή κατεύθυνση, συνιστά η πρωτοβουλία συμβουλευτικής από τους ελεγκτές και συμμόρφωσης της επιχείρησης. Στο πλαίσιο πάταξης της διαφθοράς, ενδείκνυται η εφαρμογή του πόθεν έσχες, για τα όργανα που έχουν αναλάβει τον καταλογισμό και την είσπραξη της φορολογητέας ύλης.
- Τη φορολογία, με προοδευτική κλίμακα, του συνολικού καθαρού εισοδήματος των φυσικών προσώπων, μετά την αφαίρεση κάθε είδους δαπανών που πραγματοποιεί ο φορολογούμενος, με εξαίρεση τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων
- Ισχύς του μέτρου της συλλογής αποδείξεων και στους ελεύθερους επαγγελματίες.
- Επαναφορά του αφορολόγητου στα 8.000 ευρώ και σταδιακή αύξηση, εντός του επόμενου χρόνου, του αφορολόγητου ποσού στα 12.000 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΡΕΥΝΕΣ

5.1: Έρευνες

Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να παρουσιάσουμε τις δύο έρευνες που κάναμε με την χρήση ερωτηματολογίων πάνω στο θέμα της εργασίας μας. Το δείγμα των απαντήσεων των ερωτηματολογίων πάρθηκε από 50 άτομα και αυστηρά από ενήλικες. Παρακάτω ακολουθεί το πρώτο ερωτηματολόγιο που κλήθηκαν να απαντήσουν τα άτομα και στη συνέχεια τα αποτελέσματα που βγάλαμε από αυτή την έρευνα και στη συνέχεια το δεύτερο ερωτηματολόγιο και τα απεικονίζουμε με την βοήθεια των διαγραμμάτων.

5.2: Ερωτηματολόγιο 1

ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΝΗΛΙΚΑΣ/ΑΝΗΛΙΚΟΣ

1)ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ?

α) ΝΑΙ

β) ΟΧΙ

γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

2)ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΣΑΣ ΤΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ?

α) ΝΑΙ

β) ΟΧΙ

γ) ΔΕΝ

ΑΠΑΝΤΩ

3)ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΣΑΣ ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΕΣ-ΠΛΑΝΟΔΙΟΥΣ?

α)ΝΑΙ

β) ΟΧΙ

γ) ΔΕΝ

ΑΠΑΝΤΩ

4) ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ?

α) ΝΑΙ

β) ΟΧΙ

γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

5) ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΤΙΘΟΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΠΡΟΣΙΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΣΑΣ ΑΠ' ΟΤΙ ΤΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ?

α) ΝΑΙ

β) ΟΧΙ

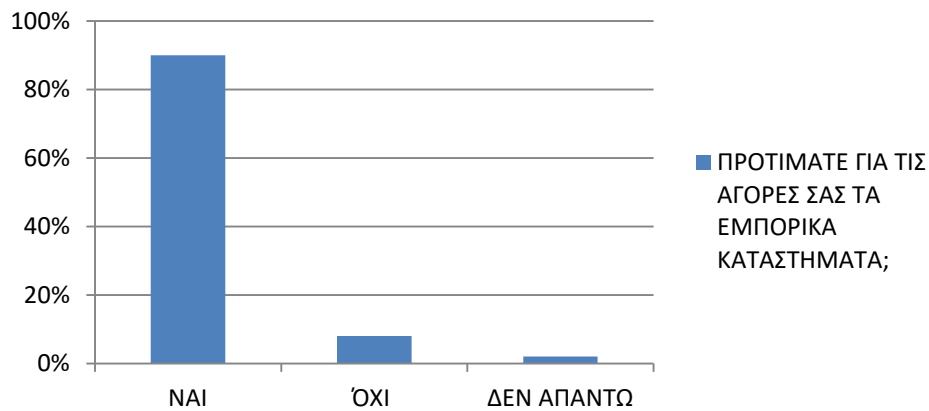
γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

5.2.1: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

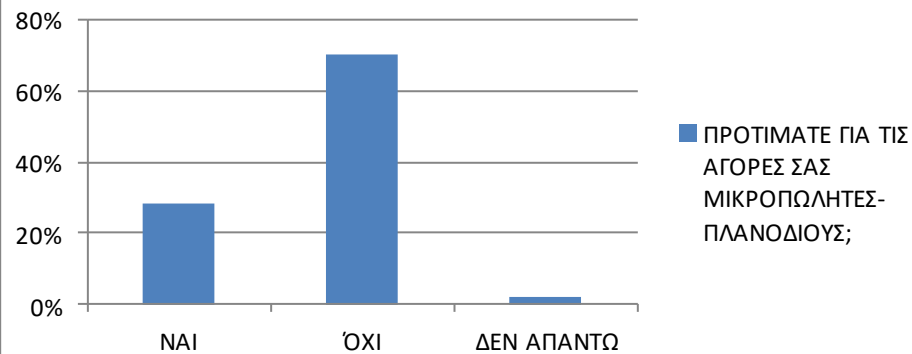
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

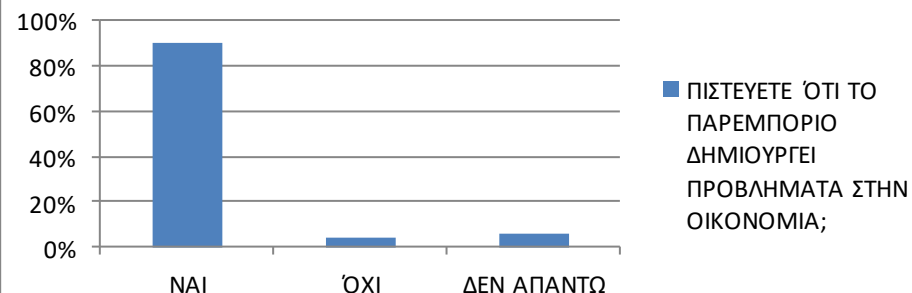
ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΣΑΣ ΤΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ;

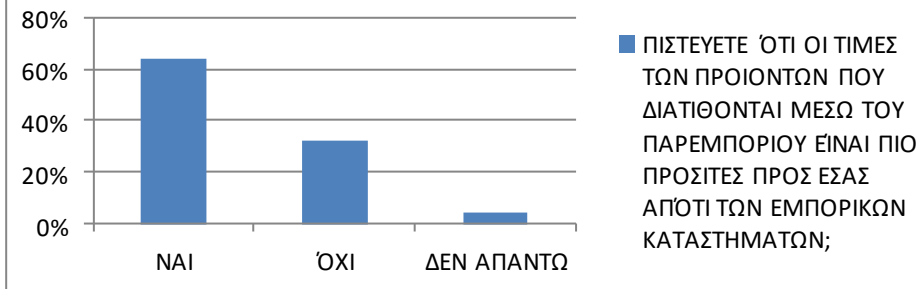
ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΣΑΣ ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΕΣ-ΠΛΑΝΟΔΙΟΥΣ;

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΌΤΙ ΤΟ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ;

**ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΌΤΙ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ
ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΤΙΘΟΝΤΑΙ
ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ
ΠΡΟΣΙΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΣΑΣ ΑΠΌΤΙ ΤΩΝ
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ;**

5.3 : Ερωτηματολόγιο 2

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ
ΤΟΜΕΑ ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΝΗΛΙΚΑΣ/ΑΝΗΛΙΚΟΣ

- 1) Γνωρίζεται τι είναι το παρεμπόριο;

Α) ΝΑΙ	Β) ΟΧΙ	Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ
--------	--------	---------------

- 2) Γνωρίζεται τις επιπτώσεις του παρεμπορίου;

Α) ΝΑΙ	Β) ΟΧΙ	Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ
--------	--------	---------------

- 3) Πιστεύεται ότι οι επιπτώσεις του παρεμπορίου είναι θετικές ή αρνητικές;

Α) ΘΕΤΙΚΕΣ	Β) ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ
------------	--------------	---------------

- 4) Καταναλώνετε προϊόντα που διακινούνται με παρεμπόριο;

Α) ΝΑΙ	Β) ΟΧΙ	Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ
--------	--------	---------------

- 5) Καταναλώνετε τσιγάρα που πωλούνται από πλανόδιος με τη μορφή παρεμπορίου;

A) ΝΑΙ Β) ΟΧΙ Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

6)Γνωρίζετε ότι τα τσιγάρα που πωλούν οι πλανόδιοι είναι λαθραία ;

A) ΝΑΙ Β) ΟΧΙ Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

7)Πιστεύετε ότι στα καύσιμα υπάρχει παρεμπόριο/λαθρεμπόριο;

A) ΝΑΙ Β) ΟΧΙ Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

8)Πιστεύετε ότι μεταξύ των μεγάλων πολυεθνικών παραγωγής καυσίμων και των βενζινοπωλών υπάρχει παρεμπόριο/λαθρεμπόριο;

A) ΝΑΙ Β) ΟΧΙ Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

9)Πιστεύετε ότι μεταξύ των βενζινοπωλών και των φυσικών προσώπων υπάρχει παρεμπόριο/λαθρεμπόριο;

A) ΝΑΙ Β) ΟΧΙ Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

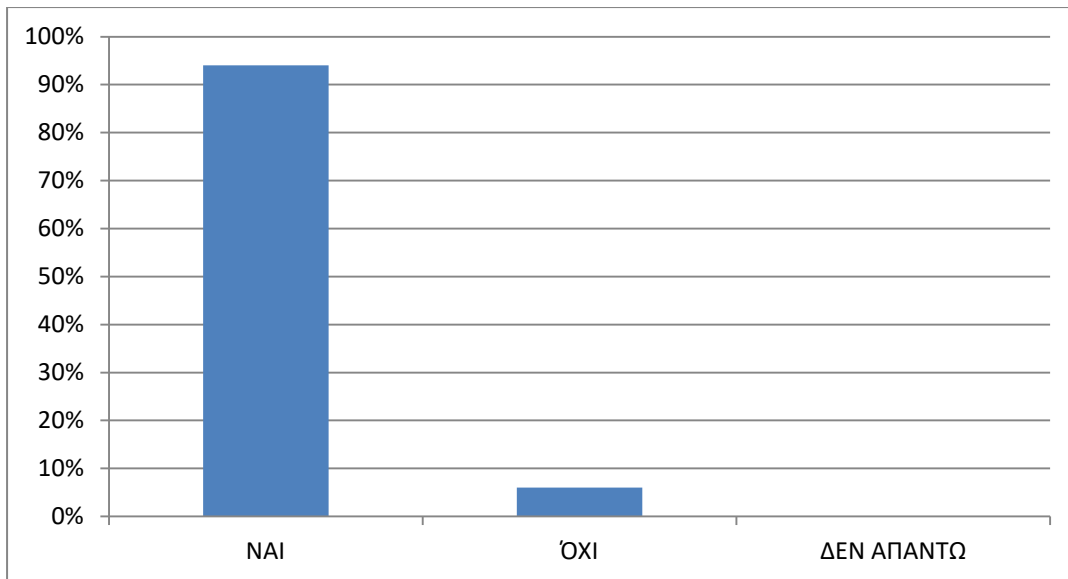
10)Πιστεύετε ότι στα τελωνεία δεν υπάρχει τόσο εξονυχιστικός έλεγχος και για αυτό το παρεμπόριο/λαθρεμπόριο δεν μειώνετε;

A) ΝΑΙ Β) ΟΧΙ Γ) ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

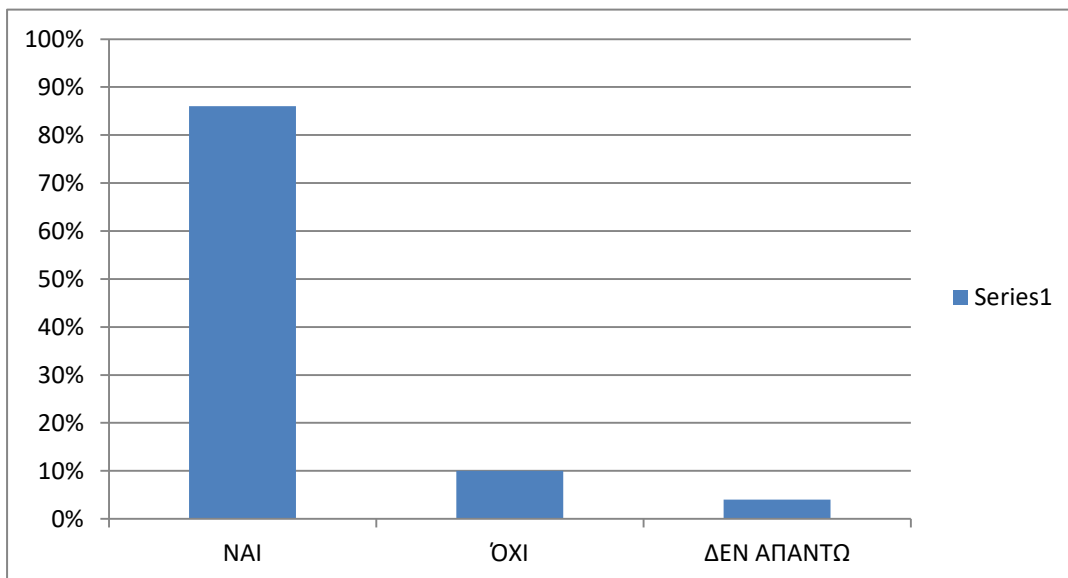
5.3.1: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

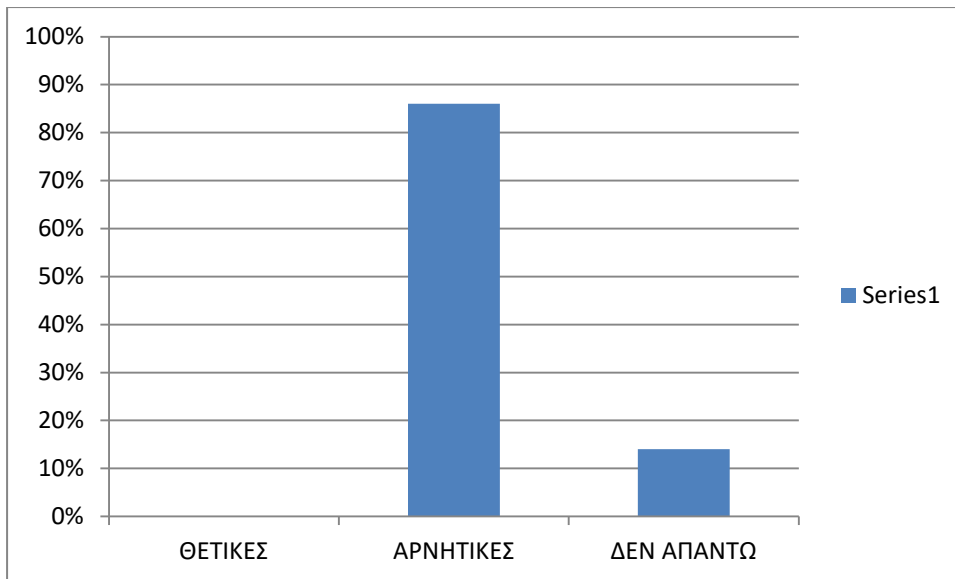
ΕΡΩΤΗΣΗ 1 : ΓΝΩΡΙΖΕΤΑΙ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ ;

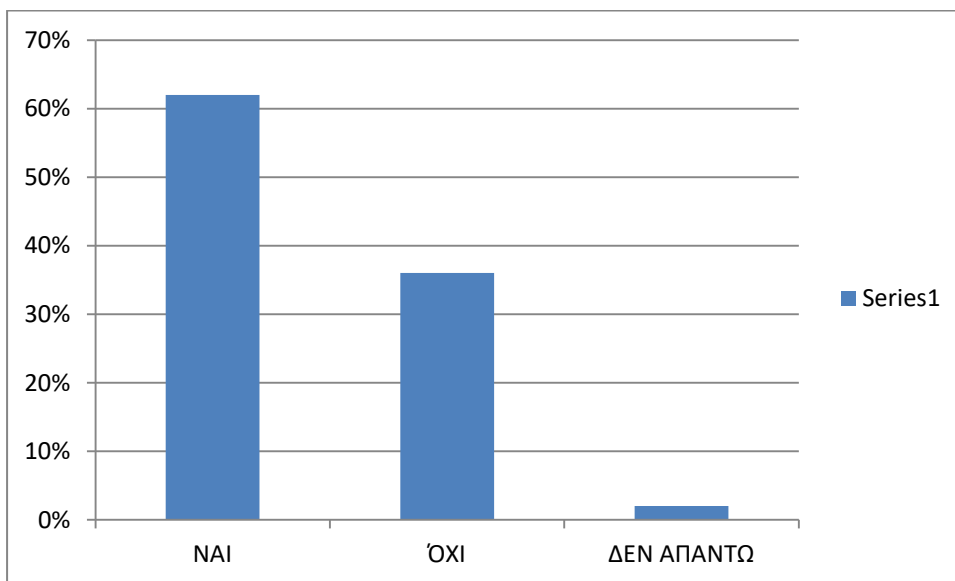
ΕΡΩΤΗΣΗ 2 : ΓΝΩΡΙΖΕΤΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟΥ;

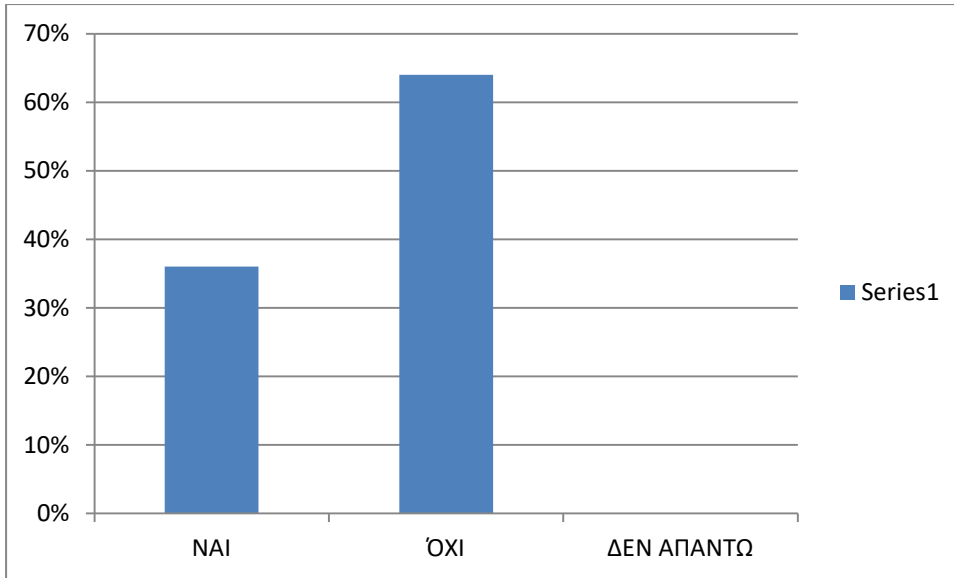
ΕΡΩΤΗΣΗ 3: ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ;

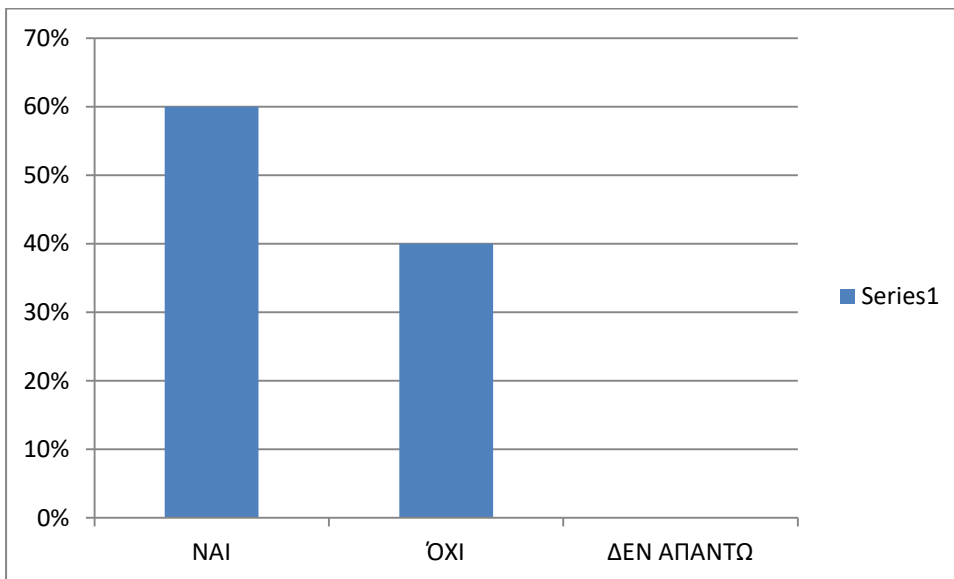
ΕΡΩΤΗΣΗ 4:ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΤΕ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ;

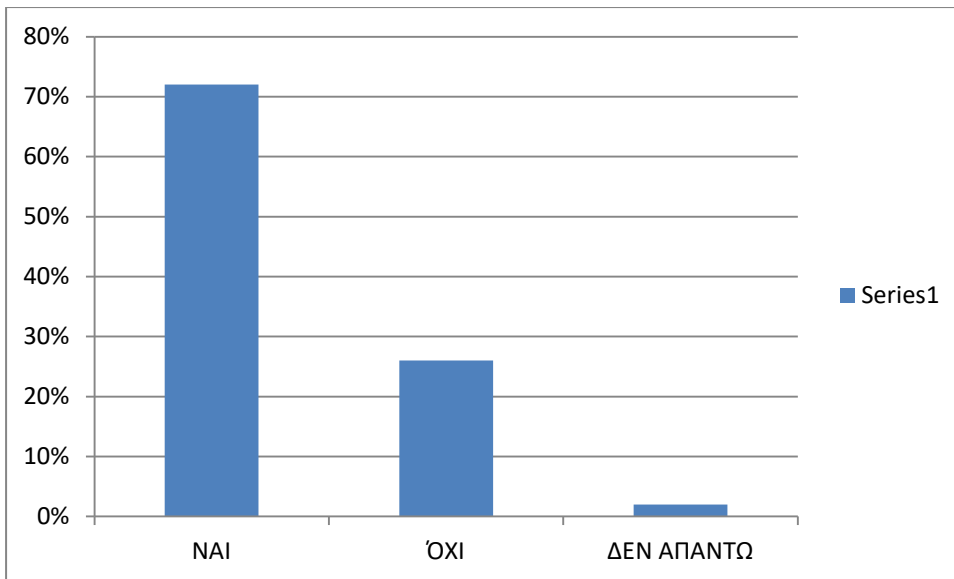
ΕΡΩΤΗΣΗ 5:ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΤΕ ΤΣΙΓΑΡΑ ΠΟΥ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΠΛΑΝΟΔΙΟΥΣ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟΥ;

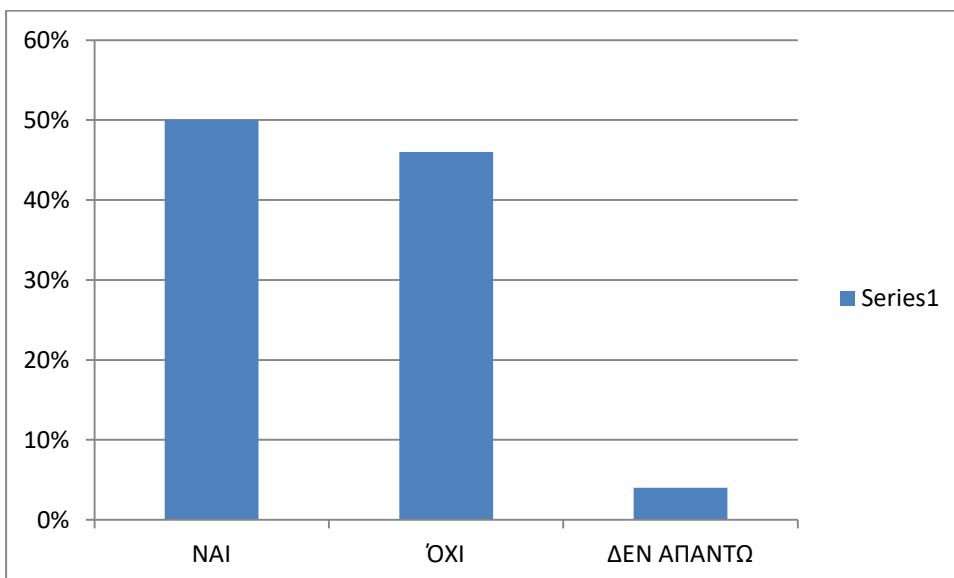
ΕΡΩΤΗΣΗ 6:ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΤΑ ΤΣΙΓΑΡΑ ΠΟΥ ΠΩΛΟΥΝ ΟΙ ΠΛΑΝΟΔΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΛΑΘΡΑΙΑ ;

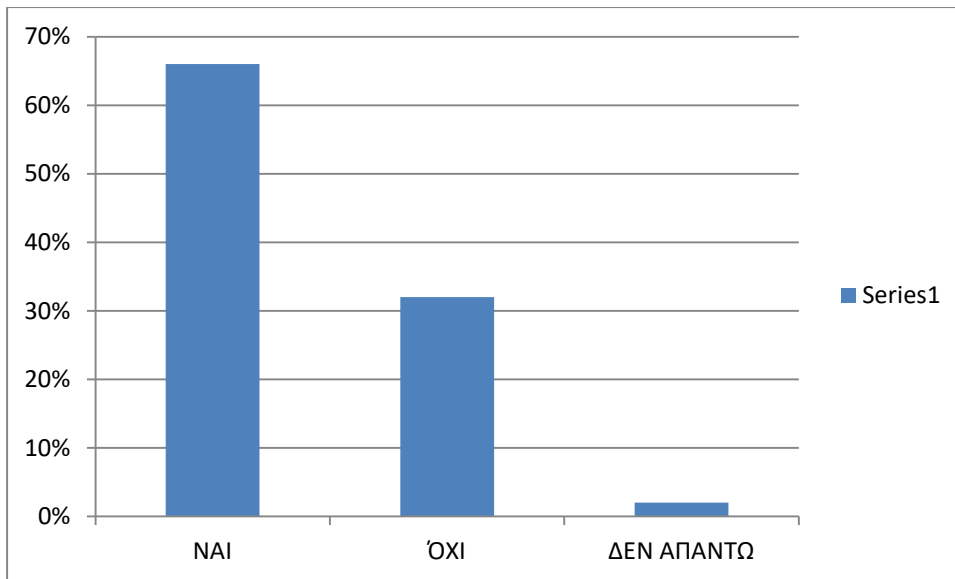
ΕΡΩΤΗΣΗ 7:ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΣΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ/ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ;

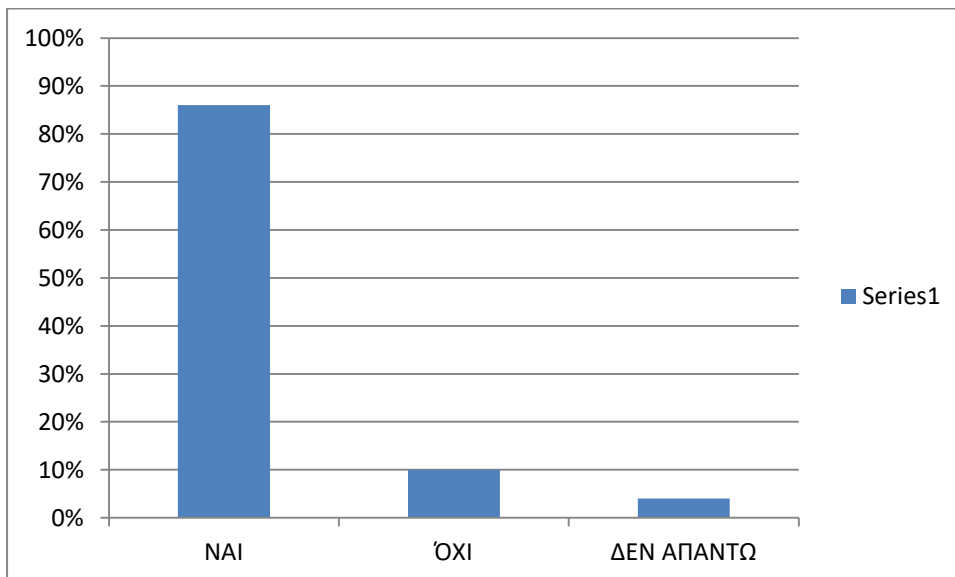
ΕΡΩΤΗΣΗ 8: ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΕΝΖΙΝΟΠΩΛΩΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ/ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ ;

ΕΡΩΤΗΣΗ 9: ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΒΕΝΖΙΝΟΠΩΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ/ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ;

ΕΡΩΤΗΣΗ 10: ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΣΤΑ ΤΕΛΩΝΕΙΑ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟΣΟ ΕΞΟΝΥΧΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΑΡΕΜΠΟΡΙΟ/ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ ΔΕΝ ΜΕΙΩΝΕΤΕ;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπεραίνουμε πως ένα μεγάλο πρόβλημα πέραν της οικονομικής κρίσης, με το οποίο βρίσκεται αντιμέτωπη η Ελληνική οικονομία και θα πρέπει να επιλύσει, είναι η παραοικονομία. Το τμήμα δηλαδή της οικονομικής δραστηριότητας το οποίο ασκείται λαθραία και παράνομα, και είναι αδύνατο να μετρηθεί και να καταγραφεί στις επίσημες στατιστικές υπηρεσίες του κράτους.

Διαχρονικά στην Ελλάδα το ποσοστό της παραοικονομίας έχει εκτιμηθεί πως κυμαίνεται μεταξύ 20% - 30% του ΑΕΠ, δηλαδή σε αρκετά υψηλό επίπεδο σε σχέση με αυτό των ανεπτυγμένων χωρών. Το μεγαλύτερο της μέρος αποτελεί η αδήλωτη εργασία και το υπόλοιπο η ελλιπή δημοσιοποίηση οικονομικών στοιχείων από τις επιχειρήσεις για την απόκρυψη εισοδημάτων και την αποφυγή καταβολής φόρων.

Ασφαλώς και ο κυριότερος λόγος ύπαρξης της παραοικονομίας είναι η φοροδιαφυγή, η οποία αποτελεί και ευρύτερη έννοια της παραοικονομίας. Η συνεχής επιβάρυνση των φυσικών και νομικών προσώπων από την αύξηση των φορολογικών συντελεστών τα τελευταία χρόνια, η ανεργία, τα πολιτικά σκάνδαλα και οι περιπτώσεις διαφθοράς, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η μη ορθολογική χρήση του δημόσιου χρήματος εκ μέρους του κράτους έχουν δημιουργήσει ανασφάλεια δικαίου στον Έλληνα φορολογούμενο και στην ηθελημένη στροφή του από την επίσημη στην ανεπίσημη οικονομία. Το φαινόμενο της παραοικονομίας ενισχύεται και από το γεγονός ότι το έργο των ελεγκτικών αρχών εξαιτίας της εκτεταμένης γραφειοκρατίας, της έλλειψης τεχνολογικής και οργανωτικής υποδομής της φορολογικής διοίκησης, αλλά και της διάρθρωση της Ελληνικής οικονομίας η οποία αποτελείται στο μεγαλύτερο μέρος της από μικρές ή μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθίσταται αρκετά δύσκολο για τον εντοπισμό των παραβάσεων.

Όσο αυξάνεται η παραοικονομία τόσο αυξάνεται και η απώλεια φορολογικών εσόδων και εκείνη με την σειρά της οδηγεί στην αύξηση των φορολογικών συντελεστών. Μεγάλο μέρος των φορολογικών εσόδων που χάνονται ετησίως στα πλαίσια της παραοικονομίας προέρχονται από το παρεμπόριο και το λαθρεμπόριο, με τις μεγαλύτερες απώλειες να σημειώνονται στο λαθρεμπόριο καπνού και καυσίμων.

Επίσης τα αναξιόπιστα στατιστικά στοιχεία εξαιτίας της παραοικονομίας επιδρούν αρνητικά στην άσκηση του οικονομικού προγραμματισμού, καθώς δεν επιτρέπουν την ορθή σύλληψη της πραγματικής κατάστασης της οικονομίας και την ορθή εκτίμηση ως προς τις δυνατότητες του οικονομικού συστήματος, οδηγώντας τους οικονομολόγους σε εσφαλμένα συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής, αλλά και τους φορείς της κρατικής πολιτικής σε επιλογή προγραμμάτων περιορισμένης αποτελεσματικότητας που δεν ανταποκρίνονται στην υφιστάμενη κατάσταση της οικονομίας.

(http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=267)

Η κατανόηση της σοβαρότητας του προβλήματος και των επιπτώσεων της παραοικονομίας, καθώς και του παρεμπορίου και του λαθρεμπορίου που αναπτύσσονται στα πλαίσια της, είναι πολύ σημαντική. Ενώ η λήψη κατάλληλων μέτρων για την καταπολέμηση τους θα μπορούσε να συνεισφέρει θετικά με την σειρά της και στην καταπολέμηση της παρούσας κρίσης που διανύει η Ελληνική οικονομία.

Στη συνέχεια με την δημιουργία των δύο ερωτηματολογίων και με τις απαντήσεις που συλλέξαμε οδηγηθήκαμε σε πιο ξεκάθαρα συμπεράσματα βλέποντας πως ο κόσμος αντιλαμβάνεται ή χρησιμοποιεί το παρεμπόριο έστω και αν έχει πέσει θύμα απάτης. Στην ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν και στα δύο ερωτηματολόγια που είναι η ίδια, στον αν γνωρίζουν τι είναι το παρεμπόριο πήραμε δυο διαφορετικά ποσοστά αλλά εξίσου μεγάλα, την μια φορά πήραμε το ποσοστό των 86% ότι γνωρίζουν και την άλλη των 94% ενώ αντίστοιχα δεν γνώριζαν την μια φορά το 14% και την άλλη το 6%. Έτσι συμπεραίνουμε ότι το διάστημα που πέρασε από την στιγμή που δημιουργήθηκε και απαντήθηκε το πρώτο ερωτηματολόγιο ώσπου να συνταχθεί και να απαντηθεί το δεύτερο, το φαινόμενο έγινε πιο γνωστό σε όλους το διάστημα μεταξύ των δύο ήταν περίπου 6-8 μήνες (πάντα με την επιφύλαξη του μικρού δείγματος). Συνεχίζοντας, μελετώντας τα αποτελέσματα του πρώτου ερωτηματολογίου μας βλέπουμε ότι οι καταναλωτές προτιμούν για τις αγορές τους τα εμπορικά καταστήματα (το 90%) και όχι τους πλανόδιου μικροπωλητές (το 70%) αλλά υπάρχει και ένα ποσοστό 27% που προτιμούν τους πλανόδιους μικροπωλητές. Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό όμως (το 90%) πιστεύουν ότι το παρεμπόριο δημιουργεί προβλήματα στην οικονομία μας και παρακάτω βλέπουμε ότι το 64% πιστεύουν ότι είναι πιο προσιτές οι τιμές των προϊόντων μέσω παρεμπορίου άρα μπορούμε να καταλάβουμε ότι αγορά ή γρήγορα θα υποκύψουν στον πειρασμό. Συνεχίζοντας με

το δεύτερο ερωτηματολόγιο που έγινε μια πιο εκτενής έρευνα θα δούμε ότι είναι αρκετά μεγάλο το ποσοστό των ανθρώπων που γνωρίζουν τις επιπτώσεις του παρεμπορίου (το 86%) και όπου πιστεύουν ότι είναι αρνητικές και το πιστεύει ένα μεγάλο ποσοστό το 86%. Δικαιολογημένα το φαινόμενο του παρεμπορίου αυξάνεται στην χώρα μας όταν το ποσοστό των ανθρώπων που καταναλώνουν προϊόντα που διακινούνται μέσω παρεμπορίου φτάνει το 62% και με αυτό το ποσοστό δεν μπορούμε εύκολα να εξαλείψουμε το παράνομο εμπόριο, θα χρειαστεί πολύς κόπος. Όσο αφορά ένα τεράστιο θέμα που απασχολεί πολλούς κλάδους στις μέρες μας που είναι το λαθραίο εμπόριο τσιγάρων και καυσίμων εμείς θέσαμε ορισμένα ερωτήματα στους ενήλικες ώστε να φτάσουμε σε ένα λογικό συμπέρασμα και έτσι διαπιστώσαμε ότι το 64% δεν αγοράζει τσιγάρα που πωλούν λαθραία πλανόδιοι και αυτό δικαιολογείται διότι μόλις το 60% γνωρίζει ότι αυτά τα τσιγάρα είναι λαθραία και δεν προτιμά να τα αγοράζει υπάρχει όμως και ένα ποσοστό 36% που αγοράζει τέτοια τσιγάρα διότι μόλις το 40% δεν γνωρίζει ότι είναι λαθραία. Από την άλλη όσο αφορά τα καύσιμα το 72% των ανθρώπων πιστεύει ότι υπάρχει παρεμπόριο στα καύσιμα και ιδιαίτερα μεταξύ των πολυεθνικών και των βενζινοπωλών, το 50% πιστεύει ότι υπάρχει παρεμπόριο και εκεί. Ένα ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό το 66% πιστεύει ότι το παρεμπόριο καυσίμων υπάρχει και μεταξύ των βενζινοπωλών και των φυσικών προσώπων. Έτσι κλείνοντας το τελευταίο ερωτηματολόγιο μας θέσαμε την εξής ερώτηση, αν πιστεύουν ότι ο έλεγχος στα τελωνεία δεν είναι επαρκής και για αυτό υπάρχει παρεμπόριο και το 86% απάντησε “ναι” πράγμα που σημαίνει ότι ο κόσμος θεωρεί και υπεύθυνο το τελωνείο ως προς ένα κομμάτι αυτού του παζλ, του φαινομένου που ονομάζεται παρεμπόριο.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. EUIPO, OECD (2016) Εμπόριο προϊόντων παραποίησης/ απομίμησης και αναπαραχθέντων χωρίς άδεια (πειρατικών)(προσβάσιμο: [https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/Mapping_the Economic Impact study/executive summary el.pdf](https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/Mapping_the_Economic_Impact_study/executive_summary_el.pdf))
2. Αθώοι εν αγνοία λήπτες εικονικών-πλαστών τιμολογίων (προσβάσιμο: <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/1363/print/pdf>)
3. Γιάννης Βαβούρας (1991)Βιβλιοκριτική: Παραοικονομία (προσβάσιμο :http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=340&Itemid=29)
4. Γιάννης Μάρδας (2014) Νοθεία και Λαθρεμπόριο καυσίμων: μέτρα πολιτικής (προσβάσιμο:<http://www.tovima.gr/files/1/2015/03/28/POPEK%20%20EKDOSH%20LATHREMPORIO%20KAYSIMON.pdf>)
5. Δημήτρης Μπεκιάρης (2016) Λαθρεμπόριο καυσίμων (προσβάσιμο:<http://www.periodista.gr/apokalypseis/article/8261/lathremporio-kausimon-ena-epikairo-diachroniko-fainomeno>)
6. Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (2013) Εργασία και απασχόληση στην Ελλάδα (προσβάσιμο:<http://www.eiead.gr/publications/docs/%CE%95%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20%CE%95%CE%99%CE%95%CE%91%CE%94-2013.pdf>)
7. Ερμηνευτική Εγκύκλιος για την εφαρμογή διατάξεων αντιμετώπισης παρεμπορίου- Σύσταση Συντονιστικού Κέντρου Αντιμετώπισης Παραεμπορίου (ΣΥ.Κ.Α.Π) (2013) (προσβάσιμο:<https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/17477>)
8. Θεόδωρος Γεωργακόπουλος (2016) Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα- Μια Έρευνα (προσβάσιμο: http://www.dianeosis.org/2016/06/tax_evasion_in_greece/)
9. Ίδρυμα οικονομικών και Βιομηχανικών ερευνών (2012) Η έννοια της αδήλωτης εργασίας και τα χαρακτηριστικά της (προσβάσιμο:http://iobe.gr/docs/research/RES_01_02122012REP_GR.pdf)
10. Κώστας Γαζούλης (2016) Μάστιγα της εποχής τα προϊόντα μαϊμού (προσβάσιμο:<http://www.tharrosnews.gr/news/content/%CE%BC%CE%AC%CF%83>)

- [%CF%84%CE%B9%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CF%84%CE%B1-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%8A%CF%8C%CE%BD%CF%84%CE%B1-%C2%AB%CE%BC%CE%B1%CF%8A%CE%BC%CE%BF%CF%8D%C2%BB\)](#)
11. Παναγιώτα Γεωργοπούλου (2009) Προστασία και εφαρμογή νομοθεσίας των εμπορικών σημάτων (προσβάσιμο:http://archive.ekt.gr/news/events/ekt/2009-03-23/Georgopoulou_23_03_09.pdf)
12. Παναγιώτης Πετράκης, (2013) Η παραοικονομία στην Ελλάδα In deep analysis (προσβάσιμο:<http://www.indeepanalysis.gr/analyseis/arthra/h-paraoikonomia-sthn-elladaH>)
13. Παραοικονομία (Black economy/underground economy) (προσβάσιμο:<https://www.euretirio.com/paraoikonomia/>)
14. Παραοικονομία: Έννοια και Επιπτώσεις, (προσβάσιμο:http://www.grhotels.gr/GR/xee/ITEP/DocLib2/%CE%97%20%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1.%20%CE%95%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CE%BE%CE%AD%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7/15_%CE%9A%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%9B%CE%91%CE%99%CE%9F_02.pdf)
15. Στα 20 δις. ο τζίρος του παρεμπορίου (προσβάσιμο : <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/4793/print/pdf>)
16. Χάρης Φλουδόπουλος (2016) Δεν υπάρχει αισχροκέρδεια στα καύσιμα (προσβάσιμο:<http://www.capital.gr/story/3097462>)
17. Χρήστος Κολώνας (2016) Λαθρεμπόριο καυσίμων (προσβάσιμο: <http://www.businessenergy.gr/articlenews/11844/%CE%9B%CE%B1%CE%B8%CF%81%CE%B5%CE%BC%CF%80%CF%8C%CF%81%CE%B9%CE%BF-%CE%9A%CE%B1%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%BC%CF%89%CE%BD-%CE%9D%CE%AD%CE%B1-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CE%B5%CF%8D%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%85%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%AD%CF%81%CE%B9%CE%BF-%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82>)

18. Χρήστος Κολώνας, (2015) Έτσι γίνεται το λαθρεμπόριο καυσίμων (προσβάσιμο:http://www.caranddriver.gr/ellada/arthro/etsi_ginetai_to_lathremporio_kausimon-7392514/)

❖ **Δικτυακοί Τόποι**

1. <http://www.topontiki.gr/article/121239/ti-proteinoy-n-oi-emporoi-ston-tsipra-gia-paremporio-lathremporio-kai-forodiafygi>
2. <http://www.kathimerini.gr/>
3. www.digitalplan.gov.gr/resource-api/dipla/contentObject/N.../content
4. <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/17477>
5. <http://www.karfitsa.gr/2014/11/12/katasxethikan-perissotera-apo-1-230-proio/>
6. <http://www.seleo.gr/thessalonikh/157181-24-syllipseis-gia-paremporio-sti-thessaloniki-katasxethikan-7-000-proionta#.VInZxekcTIV>